

การยกเลิกการรับตามธรรมเนียม
ตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

นายประภาพร ตันสิทธิพันธ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายมหาชน สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2563

**Revocation of The Acceptance on Ethical Basis Under
Paragraph One of Section 128
of Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561**

Mr. Prakarn Tansittiphan

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Laws in Public Law

School of Law

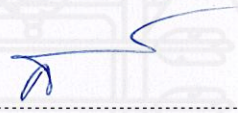
Sukhothai Thammathirat Open University

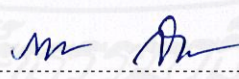
2020

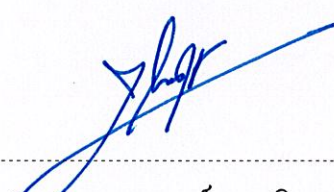
หัวข้อการศึกษาคั่นคว่ำอิสระ การยกเลิกการรับตามจรรยาตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561
ชื่อและนามสกุล นายประกาศ ตันสิทธิพันธ์
วิชาเอก กฎหมายมหาชน
สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ศิริพันธ์ พลรบ

การศึกษาคั่นคว่ำอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2564

คณะกรรมการสอบการศึกษาคั่นคว่ำอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ศิริพันธ์ พลรบ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ภาณี กิจพ้อคำ)

.....
(รองศาสตราจารย์ วรุดติ เทพทอง)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การยกเลิกการรับตามธรรมเนียมรยาตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561
ชื่อและนามสกุล	นายประกาศ ต้นสิทธิพันธ์
วิชาเอก	กฎหมายมหาชน
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์สิริพันธ์ พลรบ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2564

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์สิริพันธ์ พลรบ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ภานินี กิจพ่อคำ)

.....
(รองศาสตราจารย์วีรวุฒิ เทพทอง)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การยกเลิกการรับตามธรรมเนียมจรรยาตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ผู้ศึกษา นายประภาพร ดันสิทธิพันธ์ รหัสนักศึกษา 2624001216 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สิริพันธ์ พลรบ **ปีการศึกษา** 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับเหตุแห่งการทุจริต และการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 2) ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายของต่างประเทศ และกฎหมายของประเทศไทย ในเรื่องการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด และการรับตามธรรมเนียมจรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ 3) ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมาย เกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดกรณีการรับตามธรรมเนียมจรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ 4) เสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาทางกฎหมาย กรณีการรับตามธรรมเนียมจรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ ตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยเอกสาร จากตัวบทกฎหมาย เอกสารทางวิชาการ ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความ วิทยานิพนธ์ และข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจและภาคเอกชน รวมถึงเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจนถึงเอกสารทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ผลการศึกษา พบว่า 1) การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด แม้ว่าเป็นการการรับตามธรรมเนียมจรรยา ก็อาจเป็นการจูงใจให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ด้วยการมีความกดดัน การมีโอกาส การมีข้ออ้าง การมีผลประโยชน์ที่ทับซ้อนกัน และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การพึ่งพิงระบบอุปถัมภ์มาอย่างยาวนาน 2) จากการเปรียบเทียบกฎหมายของต่างประเทศที่มีความเข้มแข็งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กรณีการรับตามธรรมเนียมจรรยา นั้น บางประเทศถือเป็นสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้ แม้แต่เพียงเล็กน้อยบางประเทศสามารถยอมรับได้บางส่วนคล้ายคลึงกับประเทศไทย 3) จากการวิเคราะห์ประกอบกับแผนปฏิรูปประเทศ กำหนดให้มีการนำนโยบายการงดการรับของขวัญ (No Gift Policy) มาใช้ แต่การยกเลิกการรับตามธรรมเนียมจรรยาในทันที อาจเกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายได้ จึงควรดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากวงจรกับดักการทุจริตคอร์รัปชัน 4) ผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่าในระยะแรก ควรใช้มาตรการทางบริหาร พร้อมทั้งการณรงค์นโยบายดังกล่าวให้ทุกหน่วยงานรับทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด และระยะต่อไปให้นำมาตรการทางกฎหมาย โดยยกเลิกการรับตามธรรมเนียมจรรยาตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

คำสำคัญ การป้องกันและปราบปรามการทุจริต การยกเลิก การรับตามธรรมเนียมจรรยา

Independent Study title : Revocation of The Acceptance on Ethical basis under Paragraph one of Section 128 of Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561

Author: Mr. Prakarn Tansittphan **ID:** 2624001216 **Degree:** Master of Laws;

Independent Study advisor : Siripan Pholrob, Associate Professor; **Academic year:** 2020

Abstract

This independent study aims to, The purpose of this independent study is 1) To study the concepts and theories related to the cause of corruption. and the prevention and suppression of corruption. 2) To study and compare the laws of foreign countries. and the laws of Thailand in regards to accepting assets or any other benefits and on ethical basis of government officials. 3) To study and analyze legal problems about the acceptance of assets or any other benefits is on ethical basis of government officials. 4) To suggest guidelines for solving legal problems. In the case of on ethical basis of government officials. Under Paragraph one of Section 128 of Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561

This independent study is a qualitative research documents by means of legal research, documents. Academics include books, textbooks, articles, thesis, and government agencies' information. government sector and the private sector, including other relevant documents as well as electronic documents from both in the country and abroad.

The results of the study found that 1) Accepting assets or any other benefit Even if it is on ethical basis It may be an incentive to corruption. With the pressure, the opportunity, the pretext, the conflict of interest. and interpersonal relationships Long reliance on the patronage system. 2) From the comparison of foreign laws that are strong in preventing and suppressing corruption in cases of on ethical basis In some countries this is unacceptable. even a little Some countries are acceptable, some are similar to Thailand. 3) From the analysis in conjunction with the national reform plan Requires that The No Gift Policy. But revocation on ethical basis immediately. Law enforcement problems can arise. Therefore, it should be done gradually. in order for Thailand to escape from the cycle of corruption traps. 4) The study recommends that in the initial stage Administrative measures should be taken. as well as campaigning for the said policy for all agencies to acknowledge and strictly adhere to it, and in the next phase, legal measures by Revocation of the acceptance on ethical basis under Paragraph one of Section 128 of Organic Act on Anti-Corruption B.E. 2561

Keywords: Anti-Corruption, Revocation, Acceptance on ethical basis

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้เลือกหัวข้อ การยกเลิกการรับตาม
ธรรมเนียมจรรยาตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เนื่องจากเห็นว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด
ของเจ้าหน้าที่รัฐหรือการรับตามธรรมเนียมจรรยา เพื่อเป็นการจูงใจให้กระทำการหรือละเว้นการกระทำใด ๆ
โดยเจตนาทุจริต ถือเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เป็นปัญหาในเชิงระบบอุปถัมภ์ต่างตอบแทน
ทำให้เจ้าหน้าที่ที่ไม่สามารถดำรงตนตั้งอยู่บนความสุจริตและยุติธรรมได้ ซึ่งปัญหาการทุจริต และ
รับสินบนของประเทศไทยจะลดลงได้ เจ้าหน้าที่ที่จะต้องไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด หรือ
การรับตามธรรมเนียมจรรยา เพื่อประโยชน์ของผู้อื่นหรือของตนเอง โดยที่ตนไม่มีสิทธิอันชอบธรรม
หรือตามกฎหมายอื่น ได้ให้อำนาจในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้น ทั้งนี้ ผู้ศึกษาต้อง
ขอขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์สิริพันธ์ พลรบ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนวทาง และข้อเสนอแนะ
แก่ผู้ศึกษาอย่างใกล้ชิดและดียิ่ง พร้อมทั้งท่านรองศาสตราจารย์ภาณี กิจพอคำ ที่ได้ให้คำแนะนำ
ในการดำเนินการต่อการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ส่งสอนประสิทธิ์
ประสาทวิชาให้แก่ผู้ศึกษาในขณะที่เป็นนักศึกษาปริญญาโทอยู่ ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชนี้
จนประสบความสำเร็จและสัมฤทธิ์ผลไปได้ด้วยดี ผู้ศึกษาขออุทิศการศึกษา และหากการศึกษา
ยังพอมีประโยชน์อยู่บ้าง ขอให้ผลบุญกุศลของการให้ความรู้แก่ผู้ศึกษาดังกล่าว จงเสริมบุญบารมี
ของท่านอาจารย์ทุกท่าน พร้อมด้วยบิดา มารดา และครอบครัวของผู้ศึกษาให้มาก ๆ ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงหวังผลว่าการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่รัฐ
เพื่อให้เกิดการพัฒนาการอำนวยความสะดวกที่ดียิ่งขึ้น ลดข้อบกพร่องเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริต
สามารถช่วยยกระดับภาพลักษณ์การทุจริตในหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทยให้ลดน้อยลงและ
สามารถป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล พร้อมทั้ง
สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตของตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
ได้ต่อไป และหากการค้นคว้าอิสระนี้มีข้อบกพร่องประการใดผู้ศึกษาต้องขออภัยมา ณ โอกาสนี้

ประกาศ ดันสิทธิพันธ์

พฤศจิกายน 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
3. ขอบเขตการศึกษา	7
4. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษา	7
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	7
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด	8
1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริตและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	8
1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน	8
1.2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	15
1.3 ความหมายของจริยธรรมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของไทย	22
2. องค์กรสากลและนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	23
2.1 องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ หรือ Transparency International (TI)	23
2.2 นโยบายการงดรับของขวัญ (No Gift Policy)	28
3. หลักกฎหมายเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐของไทย	38
3.1 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546	38
3.2 พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562	39
3.3 ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน	40
3.4 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยประมวลจริยธรรมเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2563	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. ตัวอย่างกรณีที่มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด	
ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	47
4.1 ตัวอย่างกรณีที่มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด	
ในอดีต	47
4.2 ตัวอย่างกรณีที่มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด	
ในปัจจุบัน	49
บทที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกรณีการรับทรัพย์สิน	
หรือประโยชน์อื่นใดของประเทศไทยและต่างประเทศ	56
1. กฎหมายของประเทศไทย	56
1.1 ประมวลกฎหมายอาญา	56
1.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	58
1.3 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	
พ.ศ. 2561 และประกาศที่เกี่ยวข้อง	59
1.4 พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560	
และประกาศแผนปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้อง	64
2. กฎหมายของต่างประเทศ	71
2.1 ประเทศสิงคโปร์	71
2.2 ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน	79
3. การเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการรับตามธรรมเนียมจรรยาของต่างประเทศกับกฎหมาย	
ของประเทศไทย	87
3.1 การเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศสิงคโปร์กับกฎหมายของประเทศไทย	87
3.2 การเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนกับกฎหมาย	
ของประเทศไทย	89
3.3 สรุปการเปรียบเทียบการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียม	
ของกฎหมายต่างประเทศและประเทศไทย	92

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการรับตามธรรมจรรยาตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	95
1. การวิเคราะห์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดกรณีการรับตามธรรมจรรยา	95
1.1 การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดกรณีการรับตามธรรมจรรยาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย	95
1.2 การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดกรณีการรับตามธรรมจรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย	109
2. การวิเคราะห์แนวทางการยกเลิกการรับตามธรรมจรรยาตามมาตรา 128 วรรคหนึ่งของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	118
2.1 ผลกระทบทางกฎหมายของการยกเลิกการรับตามธรรมจรรยา	118
2.2 แนวทางการยกเลิกการรับตามธรรมจรรยาตามนโยบายการงดรับของขวัญ (No Gift Policy)	121
2.3 แนวทางการยกเลิกการรับตามธรรมจรรยาโดยการใช้มาตรการทางกฎหมาย ...	123
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	128
1. บทสรุป	128
2. ข้อเสนอแนะ	141
บรรณานุกรม	145
ประวัติผู้ศึกษา	150

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเสนอสินบน ทริพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่รัฐเกิดการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่อันมิชอบ แม้จะเป็นการให้ตามประเพณีหรือตามธรรมเนียมตามฐานานุกรม โดยบุคคลที่ไม่ใช่เครือญาติ หรือ โดยไม่มีความสัมพันธ์โดยสายเลือดทางทายาทโดยธรรม หรือ แม้จะเป็นวงศาคณาญาติเองก็ตาม ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อความยุติธรรม หรือ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นได้ อาจเกิดความหวุ่นไหวเอนเอียงในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยอำนาจของทริพย์สินหรือผลประโยชน์ที่บุคคลนั้นหยิบยื่น และเสนอให้ได้ โดยการเสนอทริพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด และการรับตามธรรมเนียมรายนั้น โดยยังมีความเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับระบบอุปถัมภ์ที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างช้านาน ตั้งแต่ในอดีตซึ่งปรากฏหลักฐานชัดเจนตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี กรณีการทุจริตของเจ้าพระยาโกษาธิบดี (เหล็ก) ในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์ ซึ่งถูกกล่าวหาว่ารับสินบนผลประโยชน์จากตัวแทนกลุ่มผู้ที่จะต้องถูกเกณฑ์จากหัวเมืองมาก่อสร้างป้อมปราการ ตามหมายรับสั่งในขณะนั้น จนมีวิวัฒนาการรูปแบบของการทุจริตมาโดยตลอดจนถึงในยุคสมัยปัจจุบัน กรณีการรับทริพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมรยาในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่ปรากฏจากสื่อต่าง ๆ อาทิ การรับสิ่งของของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจากผู้ที่มาต้อนรับในการลงพื้นที่พบประชาชน หรือ การได้รับประโยชน์จากการใช้สอยทริพย์สินของทางราชการ อีกทั้งยังมีวิวัฒนาการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเรื่อยมาตั้งแต่กฎหมายตราสามดวง ประมวลกฎหมายอาญา ร.ศ. 127 จนมาถึงประมวลกฎหมายอาญาลบปัจจุบัน หรือกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในอดีตตามมาตรา 103 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 “ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดรับทริพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

จากบุคคล นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด” และมีการพัฒนาการของกฎหมายสืบต่อกันมาในปัจจุบัน ตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 “ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐ ผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด” โดยมีการปรับเปลี่ยนถ้อยคำบ้างให้มีความเหมาะสม แต่ยังคงเจตนารมณ์เดิมของกฎหมายไว้ แต่อย่างไรก็ดีอาจเป็นช่องโหว่ทางกฎหมาย ในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อดึงใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตคอร์รัปชัน โดยใช้ช่องทางของกฎหมายและกฎหมายลำดับรองที่ออกโดยอาศัยอำนาจของบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวในการทุจริตคอร์รัปชันได้

นอกจากนี้การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา หากมีผู้ร้องเรียนมาอาจเป็นภาระในการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น และการไต่สวนของเจ้าหน้าที่ ซึ่งในปัจจุบันการทุจริตมีรูปแบบที่มีความหลากหลายสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ผู้กระทำการทุจริตอาจมีการยกย่องถ่ายเททรัพย์สินออกไป หรือมีการถ่ายโอนเป็นทอด ๆ ไปหลาย ๆ ต่อ อันเป็นความยุ่งยากในการสืบหาต้นตอของการทุจริตทำให้เป็นปัญหาภาระในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงหรือแสวงหาข้อเท็จจริงว่าการกระทำนั้น ได้มีการรับรู้ระหว่างกันกับผู้ให้และผู้รับสินบน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นหรือไม่อย่างไร เป็นเหตุให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เกิดผลสำเร็จ หรือทำให้การแก้ไขปัญหาการทุจริตไม่ได้ผล และปัญหาการทุจริตไม่ลดน้อยลง

แม้รัฐบาลจะมีนโยบายในการแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมีเป้าหมายให้ “ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ” เป็นวาระแห่งชาติในการแก้ไขปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันของประเทศไทย ซึ่งอาจจะไม่เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม หากไม่มีการยกเลิกกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องโดยมีการ

บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และเป็นธรรมกับทุกภาคส่วน สร้างความน่าเชื่อถือในระดับสากล และได้รับการยอมรับในสายตาของประชาคมโลก หรือนักธุรกิจต่างชาติที่มาติดต่อทำธุรกิจ การค้าขายกับประเทศไทย การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) และการยกระดับธรรมาภิบาลสร้างความเชื่อมั่นให้กับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเป็นที่พึ่งพาได้อย่างแท้จริงในการกำจัดกระบวนการของผู้กระทำการทุจริตไม่ว่าจะเป็นการให้ เสนอให้ และการรับสินบน ทริพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดหรือการรับตามธรรมเนียมจรรยาโดยมิชอบให้หมดสิ้นไป และมีการนำหลักนโยบายของรัฐในการงดรับของขวัญ (No Gift Policy) ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งมีเป้าหมายให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยประกาศตนเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) และตัวชี้วัด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลจากการปฏิบัติหน้าที่ ภายในต้นปี 2564 ซึ่งได้เป็นการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ซึ่งในปัจจุบันได้มีการนำนโยบายดังกล่าว มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยและต่างประเทศในปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมมาตรการป้องกันและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐภาครัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนอย่างกว้างขวาง รวมถึงเพื่อเป็นการยกระดับค่าคะแนนดัชนีภาพลักษณ์การทุจริต (Corruption Perception Index) (CPI) ของประเทศไทยให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากล และสามารถนำมาใช้ปฏิบัติเป็นฐานคิดในการส่งเสริมและป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบและสกัดกั้นการทุจริตทุกรูปแบบได้ในอนาคต

โดยจะเห็นได้ว่า การดำเนินการดังกล่าวจะต้องมีการบูรณาการทางด้านนโยบายของรัฐ และข้อมูลในระดับสากลให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน อีกทั้งยังมีข้อกฎหมายและมีการกระบวนการในการพิจารณาตีความที่มีความยุ่งยากขั้นตอนมากมายสิ้นเปลืองเวลาหรือกำลังบุคลากรในการรับเรื่อง รวบรวมข้อมูล รวมถึงทรัพยากรเอกสารโดยใช้เหตุในการวินิจฉัยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตว่าประเด็นใดเป็นการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่ง

ในองค์กรอิสระซึ่งตำแหน่งดังกล่าว สามารถให้ทุนให้โทษในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการเอื้อประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับกลุ่มทุนหรือภาคเอกชนใด ๆ ที่เป็นคู่สัญญาของรัฐได้ หรือให้ความช่วยเหลือผู้กระทำการทุจริตได้ จึงควรจะมีการห้ามมิให้รับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด หรือการให้ตามธรรมเนียมรรยาไว้ โดยชัดแจ้งและจะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาดต่อผู้กระทำความผิดทั้งผู้ให้และผู้รับทรัพย์สินและประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมรรยาโดยมิชอบไว้ด้วย ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เป็นกฎหมายเฉพาะที่ยังไม่มีบทบัญญัติในการลงโทษแก่ผู้เสนอให้ หรือ ให้ทรัพย์สินและประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมรรยาโดยมิชอบไว้อย่างชัดเจนและยังไม่มีการกำหนดโทษให้ยึดทรัพย์สินตามมูลค่าความเสียหายอันเกิดจากการทุจริต หรือควรที่จะกำหนดโทษเสียค่าปรับมากกว่าปกติอันเกิดจากความเสียหายนั้นเพิ่มเติมด้วย หรือควรจะมีการเยียวยาผลกระทบจากการทุจริตให้กับรัฐ หรือผู้ที่ได้รับความเสียหายอีกด้วย ซึ่งตามกฎหมายต่างประเทศในบางประเทศ จะมีการกำหนดถึงการยึดทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำทุจริตรวมถึงมีโทษปรับที่รุนแรงเป็นเท่าหรือสองเท่าของทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำทุจริต หรือตำแหน่งบางตำแหน่งเช่นระดับปฏิบัติการ ซึ่งไม่ใช่ผู้ที่เข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสีย หรือเข้าไปมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับการทุจริต ว่าควรจะมีการยึดหุ้นในการรับทรัพย์สินตามธรรมเนียมรรยาได้หรือไม่ เพื่อที่จะไม่เป็นการบังคับใช้กฎหมายที่ตึงและเคร่งครัดจนเกินไป อาจส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่เต็มประสิทธิภาพซึ่งบางตำแหน่งก็อาจจะไม่มีผลประโยชน์ หรือมีส่วนได้ส่วนเสียในการปฏิบัติหน้าที่โดยตรง อาทิ ข้าราชการชั้นผู้น้อยอาจผ่อนปรนให้มีการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมรรยาจากผู้บังคับบัญชา หรือประชาชนทั่วไป ในช่วงเทศกาลบางเทศกาล เช่น เทศกาลตามประเพณี เทศกาลปีใหม่ หรือ เทศกาลสงกรานต์ หรือ เทศกาลตรุษจีน เป็นต้น แต่ทั้งนี้อาจจะต้องมีการกำหนดราคามูลค่าสิ่งของที่จะให้ในจำนวนที่เหมาะสมและไม่เกินสมควรแก่ฐานะแห่งตน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องมีการคำนึงให้เหมาะสมกับวิถีการดำเนินชีวิต ลักษณะนิสัยใจคอของผู้คนในประเทศด้วยและเป็นสิ่งที่จะต้องมีการศึกษาให้ถ่องแท้ว่าบริบทของการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดยังมีความจำเป็น หรือมีความเหมาะสมที่จะต้องคงไว้หรือไม่ หรือควรจะมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยเท่าเทียมกันเพื่อแก้ไขปัญหาลดความซ้ำซ้อนทางกฎหมายที่อาจมีการบัญญัติไว้เช่นเดียวกัน และเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมที่ไม่มีการทุจริต หรือไม่ยอมรับในการกระทำทุจริตอีกต่อไป รวมถึงอำนาจ

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในองค์กรอิสระในการใช้ดุลยพินิจมีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ หรือควรจะมีการเพิ่มเติมในประเด็นใด อาทิ อำนาจในการจับกุม หรือคุมขัง หรืออำนาจในการบังคับคดีการยึด आयัดทรัพย์สินในเบื้องต้น ก่อนส่งอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีการออกหมาย หรือคำบังคับ หรือคำพิพากษาต่อไปที่เกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมชาติหรือไม่ว่าอย่างไร หรือควรจะมีวิธีการอื่นใด อันอาจจะสามารถทำให้ปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยหมดสิ้นไป ในทุกวิถีทางที่สามารถจะดำเนินการได้ให้เกิดประสิทธิผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสามารถจะดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติได้อย่างไร เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีที่ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน และเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการนำพาประเทศไทยให้ก้าวไปอยู่ในแถวหน้าของประชาคมโลกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และสอดคล้องกับหลักนโยบายงดการรับของขวัญ (No Gift Policy) อันเป็นหลักการที่นานาประเทศยึดถือปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน

ดังนั้น จำต้องมีการศึกษา วิเคราะห์ พิเคราะห์ถึงประเด็นทางกฎหมายให้ครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ทั้งมาตรการนโยบายทางบริหารของรัฐตามแผนปฏิรูปประเทศ ที่กำหนดเป็นเป้าหมายและตัวชี้วัด ในเรื่องของการงดรับของขวัญ (No Gift Policy) ดังกล่าว ในการปฏิเสธไม่รับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดตามธรรมชาติทุกประเภทที่เอกชนหรือบุคคลใดจะเสนอให้ก็ตาม โดยเคร่งครัด ทั้งนี้ไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่นก็ตาม อันเป็นปัญหาต้นตอก่อให้เกิดในการจูงใจให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ หรือแม้กระทั่งภาคเอกชนที่เสนอทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดให้หน่วยงานดังกล่าว รวมทั้งเป็นการอำนวยความสะดวกบริสุทธิยุติธรรมให้กับประชาชนปวงชนคนธรรมดาที่มีได้เสนอทรัพย์สินและประโยชน์อื่นใดให้กับเจ้าหน้าที่รัฐในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐตามปกติทั่วไป โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่มีการเอื้อประโยชน์ หรือเกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันในการแข่งขันเสนอราคาจัดซื้อจัดจ้างของโครงการต่อหน่วยงานของรัฐ หรือการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการใด ๆ อีกรก็ตาม และมาตรการทางกฎหมายอย่างรอบคอบ ถึงการแบ่งลำดับชั้นของตำแหน่งหน้าที่ ในการบังคับใช้กฎหมาย ว่าตำแหน่งใดที่สมควรจะมีการยื่นยุบ หรือควรถูกยึดหลักการแสดงเจตนาเป็นสำคัญ หรือ ตำแหน่งใดควรจะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายโดยเคร่งครัด หากมีการยกเลิกมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน

และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 พร้อมด้วยประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตราดังกล่าวนี้แล้ว และสามารถที่จะนำบทบัญญัติในมาตรา 175 หรือมาตรา 176 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาใช้บังคับทดแทนกันได้หรือไม่ หรือควรจะออกเป็นบทบัญญัติมาตราใหม่ขึ้นมาใช้บังคับเป็นการเฉพาะ หรือการนำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 มรดก มาใช้ในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากทายาทโดยธรรมหรือญาติได้หรือไม่ ซึ่งปัญหาของข้อกฎหมายเหล่านี้ หากได้รับการแก้ไขจะสามารถช่วยลดปัญหาข้อขัดแย้ง การชี้แจงและการพิสูจน์ในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐนั่นเอง อันเกิดจากการร้องเรียนกล่าวหาและลดปัญหาของภาระพิสูจน์ข้อเท็จจริง และการตีความของข้อกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐทุกหน่วยงานเกิดความตระหนักรู้ และจะต้องถือปฏิบัติตาม โดยมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดในการดำเนินการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งจะนำไปสู่การป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างได้ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมในโอกาสต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเหตุแห่งการทุจริต และการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- 2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายของต่างประเทศและกฎหมายของประเทศไทยในเรื่องการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดและการรับตามธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ
- 2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมาย เกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดกรณีการรับตามธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ
- 2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาทางกฎหมาย กรณีการรับตามธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ ตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

3. ขอบเขตของการศึกษา

เป็นการศึกษากรณีการรับตามธรรมเนียมรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา 128 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เท่านั้น มิได้หมายความรวมถึงการรับตามธรรมเนียมรยยาในนามขององค์กรหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์แห่งมนุษยธรรมหรือสังคมโดยรวม

4. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ เป็นการวิจัยทางนิติศาสตร์ โดยการเป็นวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยเอกสาร จากตัวบทกฎหมาย เอกสารทางวิชาการ ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความ วิทยานิพนธ์ และข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน รวมถึงเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนถึงเอกสารทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

5.1 ทราบถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเหตุแห่งการทุจริตและการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

5.2 ทราบถึงกฎหมายของต่างประเทศและกฎหมายของประเทศไทยในเรื่องการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด และการรับตามธรรมเนียมรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ

5.3 ทราบถึงการวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด กรณีการรับตามธรรมเนียมรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ

5.4 ทราบข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาทางกฎหมาย กรณีการรับตามธรรมเนียมรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ ตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

ผู้ศึกษามีความเห็นว่าแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการประเมินดัชนีภาพลักษณ์การทุจริตของประเทศไทย นโยบายของการงดการรับของขวัญ (No Gift Policy) ประกอบกับแนวความคิด บทความที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตต่าง ๆ ของนักวิชาการ ผู้มีความรู้ และผู้มีประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตรวมถึงในส่วนของกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปรากฏอยู่ตามสื่อต่าง ๆ ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงกันอยู่มากมายหลากหลายมิติตามที่ได้รับทราบกันดีต่อการศึกษาระดับการยกเลิก การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริตและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน

1.1.1 ทฤษฎีสามเหลี่ยมของการทุจริตคอร์รัปชัน (Fraud Triangle Theory)

เป็นทฤษฎีที่ได้รับความนิยม และมักถูกนำไปเป็นตัวแทนในการศึกษาการทุจริตคอร์รัปชัน คือ ทฤษฎีสามเหลี่ยมของการทุจริตคอร์รัปชัน (Fraud Triangle Theory) ของ Donald R. Cressey (ในช่วงทศวรรษปี ค.ศ. 1980) โดยมีสาระสำคัญ คือ การทุจริตคอร์รัปชันมีโอกาสจะเกิดขึ้นสูง หากมีเหตุการณ์ หรือปัจจัยเสี่ยงที่เอื้อต่อการเกิดการทุจริตคอร์รัปชัน 3 ด้าน ได้แก่

1) การมีความกดดัน หรือแรงจูงใจ (Pressure or Incentive)

เป็นการที่ผู้กระทำการทุจริตคอร์รัปชันมีความกดดันหรือมีแรงจูงใจให้กระทำการทุจริตคอร์รัปชันซึ่งแรงผลักดันนี้อาจเกิดจาก

(1) ความกดดันในการปฏิบัติงาน หรือการปฏิบัติหน้าที่ เช่น กิจการที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยใช้ตัวชี้วัดผลลัพธ์ทางการเงินตามระยะเวลาที่กำหนดไว้สูงเกินไป เช่น หากเป็นภาครัฐ ได้แก่ การปฏิบัติตามตัวชี้วัด เป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงานหรือปฏิบัติหน้าที่ หากเป็นภาคเอกชน ได้แก่ รายได้ของยอดขาย ผลกำไรที่ได้รับของบริษัท เป็นต้น ซึ่งหากผู้ปฏิบัติงานทำไม่ได้ตามที่กำหนดไว้จะถูกลงโทษ หรือการแก้ไขรายละเอียดและตัวเลขบัญชีในรายงานอันเป็นความเท็จเสนอต่อผู้บริหาร ซึ่งเงื่อนไขหรือวิธีการเหล่านี้มักเป็นความกดดันที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

(2) ความกดดันและแรงจูงใจส่วนตัวหรือส่วนบุคคล เช่น ความเดือนร้อนทางการเงินเฉพาะหน้า หรือบางกรณีอาจเกิดขึ้นจากอุปนิสัยส่วนตัว เช่น ติดการพนัน การใช้จ่ายที่สุรุ่ยสุร่ายใช้เงินเกินตัว ฟุ้งเฟ้อติดหรู รักความสบายในการใช้ชีวิต และเป็นคนที่มีอุปนิสัยชอบความท้าทาย เป็นต้น

2) การมีโอกาสนในการกระทำผิด (Opportunity)

เป็นการมีโอกาสนในการกระทำการทุจริตคอร์รัปชัน โอกาสที่เอื้อต่อการจะปกปิดการกระทำการทุจริตคอร์รัปชัน โอกาสที่จะแปลงสภาพของทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตคอร์รัปชัน โอกาสนในการกระทำผิดที่เกิดจากจุดอ่อนของระบบการควบคุมภายในองค์กร หรือระบบการตรวจสอบป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่ไม่สามารถตอบสนองได้อย่างทันทีทันใด (ทันเวลา) เป็นต้น ซึ่งข้อบกพร่องของระบบการควบคุมหรือมาตรการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น ขาดการแบ่งแยกหน้าที่ที่มีความเสี่ยงต่อการสร้างความเสียหายให้แก่องค์กร การละเมิดหรือการยกเว้นการควบคุม (ลักษณะงานบางอย่างไม่ต้องได้รับการตรวจสอบ) ขาดการควบคุมการเข้าถึงข้อมูลทรัพย์สิน และระบบสารสนเทศที่สำคัญส่วนระบบการควบคุมการทุจริตคอร์รัปชันแบบค้นพบ เช่น ไม่มีร่องรอยที่สามารถตรวจสอบได้ทำให้สามารถระทำความผิดได้โดยไร้ร่องรอยหรือระบบตรวจพบได้ยาก ไม่มีระบบการควบคุมแบบอัตโนมัติการค้นพบการกระทำผิดได้ในระยะเวลาที่เกิดขึ้นจริง ไม่มีการตรวจนับทรัพย์สินและตรวจสอบบัญชีอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

3) การมีข้ออ้าง หรือการใช้เหตุผล (Rationale)

เป็นการทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกดีขึ้นจากปัจจัยภายนอก อาทิเช่น การอ้างถึงความจำเป็นความเดือดร้อนส่วนตัว การอ้างว่าเป็นธรรมเนียมหรือเป็นประเพณีที่ต้องกระทำ

การอ้างว่าไม่ทราบว่ามีสิ่งของตนเองกระทำนั้นเป็นความผิดเพราะเนื่องจากใคร ๆ ก็ทำกัน หรืออ้างว่าเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ต่อส่วนร่วม เช่น การตกแต่งตัวเลขทางการเงินให้มีกำไร เพื่อให้ผู้ถือหุ้นเกิดความพึงพอใจ หรือเพื่อต้องการได้รับเงินปันผล และราคาหุ้นเพิ่มสูงขึ้นหรืออ้างว่าทำเพื่อไม่ให้กิจการล้มละลาย เป็นต้น¹

1.1.2 ทฤษฎีหัวหน้า - ตัวแทน (Principal - Agent Problem Theory)

ทฤษฎีนี้ได้มีการอธิบายถึงโครงสร้างของแรงจูงใจ (Incentive Structure) ของผู้บังคับการซึ่งมีลักษณะการดำเนินการ โดยการกำหนดค่าให้หรือการมอบให้ผู้อื่นไปดำเนินการแทนตนเองโดยตามทฤษฎีแล้วโครงสร้างของแรงจูงใจที่ผู้บังคับการได้กำหนดขึ้นมานั้นจะมีลักษณะโครงสร้างที่มีความเหมาะสมในเชิงจิตวิทยา เพื่อให้บุคคลซึ่งเป็นตัวแทนไปดำเนินการกิจกรรมนั้น ๆ แทนตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการตามจุดมุ่งหมายของผู้ที่บังคับการได้เป็นอย่างดี โครงสร้างของแรงจูงใจของผู้บังคับการสามารถจำแนกได้ 2 รูปแบบ กล่าวคือ (1) โครงสร้างของแรงจูงใจที่เป็นไปในเชิงบวก หรือได้รับประโยชน์จากการกระทำ (Carrot) และ (2) โครงสร้างของแรงจูงใจที่เป็นไปในเชิงลบหรือเสียผลประโยชน์จากการกระทำ (Stick) ส่วน Rent Seeking ซึ่งเป็นทฤษฎีที่สามารถอธิบายถึงการกระทำกิจกรรม และวิธีการต่าง ๆ ที่จะพยายามคงสภาพสร้างขึ้นและโอนส่วนเกินที่เป็นผลตอบแทนที่สูงกว่าปกติในแต่ละประเภทนอกจากนี้ทฤษฎีดังกล่าวยังบ่งบอกถึงการแสวงหาส่วนเกินที่อยู่ในรูปแบบที่ถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมายก็ได้ เช่น การให้สินบน และการโน้มน้าวใจให้กระทำการ เป็นต้น ซึ่งการกระทำเหล่านี้เป็นการแทรกแซงโดยผู้ที่มีอำนาจหรือรัฐบาล เป็นการสร้าง หรือบิดเบือนราคาหรือบิดเบือนกลไกตลาด เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ทำให้ผู้ที่ได้รับผลตอบแทนจะพยายามรักษาสภาพดังกล่าวเอาไว้ให้ได้ยาวนานที่สุด โดยวิธีการต่าง ๆ การวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการทุจริตคอร์รัปชันของทฤษฎีหลัก - ตัวแทนมีตัวแสดง 3 กลุ่ม คือ หัวหน้า ตัวแทน และผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์ หัวหน้า (Principal) หมายถึงตัวบุคคล องค์กร และประชาชนที่เข้าไปมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานระดับสูงในรัฐบาล ตัวแทน (Agent) หมายถึง ตัวบุคคลที่ได้รับการมอบหมายให้ดำเนินการกิจในนามของหัวหน้าหรือการให้ดำเนินงานแทนหัวหน้า ตัวแทนต้องอาศัยอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

¹ อุษณา ภัทรมนตรี. การตรวจสอบภายในสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์. 2552. หน้า 9 – 12.

ยิ่งปัญหานั้นมีขอบเขตกว้างขวางมากเท่าไร ตัวแทนก็จะต้องใช้อำนาจในการวินิจฉัยสั่งการเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่หัวหน้าสามารถควบคุมการทำงานของตัวแทนได้ และผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์ (Client) หมายถึง ตัวบุคคลหรือองค์กรก็ได้ที่เข้ามามีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินงานของตัวแทน รูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลซึ่งกลุ่มนี้มีหลายรูปแบบแต่ทฤษฎีของ Klitgaard ได้ให้ความหมายของการทุจริตคอร์รัปชันที่แตกต่างกันระหว่างผลประโยชน์ของหัวหน้ากับผลประโยชน์ของตัวแทน โดย Klitgaard กล่าวว่า “การทุจริตคอร์รัปชันจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อตัวแทนไม่ซื่อสัตย์ต่อผลประโยชน์ของหัวหน้า” ซึ่งทฤษฎีนี้มุ่งเน้นในเรื่องผลประโยชน์และกลไกการตรวจสอบสถาบันทางการเมืองมากกว่าการกระทำของตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง (ทั้งข้าราชการและผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์)²

ทฤษฎีนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงโครงสร้างของแรงจูงใจ (Incentive Structure) ที่หัวหน้า (ผู้บงการ) ได้มอบให้ตัวแทนให้ไปดำเนินการ ซึ่งตามทฤษฎีแล้วโครงสร้างของแรงจูงใจที่หัวหน้ากำหนดขึ้นนั้น จะมีลักษณะของโครงสร้างที่เหมาะสม (Optimal) ในเชิงจิตวิทยาหรือรูปแบบของวัตถุ เพื่อที่จะให้ตัวแทนนั้นไปทำงานแทนตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการ หรืออุดมการณ์ของหัวหน้าได้เป็นอย่างดี โครงสร้างของแรงจูงใจของหัวหน้านั้น สามารถจำแนกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ (1) โครงสร้างของแรงจูงใจที่เป็นบวก หรือได้ผลประโยชน์จากการกระทำ (Carrot) และ (2) โครงสร้างของแรงจูงใจที่เป็นลบ หรืออาจเสียผลประโยชน์จากการกระทำ (Stick)³

ทฤษฎีนี้สามารถนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์การทุจริตคอร์รัปชันได้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ปกครอง (Ruling Class) เกรือญาติ และพวกพ้องของผู้ปกครองที่ต้องเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง โดยเฉพาะผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ หรือการดำเนินการกิจการต่าง ๆ ที่สามารถทำให้ธุรกิจของตนเองมีความได้เปรียบคู่แข่ง ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้เมื่อมีโอกาสเข้ามามีอำนาจแล้วจะใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงกฎหมาย กฏระเบียบ หรือกำหนดกฎเกณฑ์อื่น ๆ ขึ้นมาใหม่เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง ตลอดจนอาจมี

² สังคิต พิริยะรังสรรค์. *ทฤษฎีคอร์รัปชัน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน. 2549. หน้า 69 – 71.

³ ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. *นักการเมืองไทย : จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อนการคอร์รัปชัน . สภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบแนวทางแก้ไข*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สาขาร. 2549. หน้า 139.

การผลักดันร่างกฎหมายที่ตนเองเป็นผู้ร่างขึ้นมาเพื่อทำให้เกิดส่วนต่างทางด้านเศรษฐกิจ (Rent Creating) จากนั้นจึงแสวงหาผลประโยชน์จากส่วนต่างทางเศรษฐกิจ (Rent Seeking) เหล่านั้น ในรูปแบบที่หลากหลาย⁴

1.1.3 ทฤษฎีการขัดกันแห่งประโยชน์ (Conflict of Interests Theory)

ทฤษฎีนี้สามารถอธิบายถึงผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งกันในเรื่องของผลประโยชน์ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งตามทฤษฎีนี้คำว่า “การทุจริตคอร์รัปชัน” จะมีความหมายที่กว้าง ซึ่งลักษณะของความขัดแย้งมีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ที่อยู่ในรูปแบบของสิ่งที่ไม่ผิดกฎหมายเสียทีเดียว อาจเป็นผลประโยชน์ที่มีมูลค่าทางการเงินหรือไม่ก็ได้ หรืออาจหมายถึงผู้บริหารที่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าสิ่งอื่นใด จนส่งผลกระทบต่อการศึกษาหน้าที่ในตำแหน่งที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ อันอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม ตัวอย่างเช่น ผลประโยชน์ทับซ้อนที่มักจะพบเห็นกันอยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ การที่ผู้มีอำนาจในรัฐบาลเป็นคู่สัญญากับบริษัทของตนเอง การทำงานพิเศษนอกเหนือจากงานประจำ การเข้าถึงและการรับรู้ข้อมูลภายใน การใช้ทรัพยากรของทางราชการเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว เป็นต้น ทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องกับกับการทุจริตคอร์รัปชันสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นต้นแบบในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันขึ้น ซึ่งทฤษฎีนี้สามารถนำมาใช้ตั้งเป็นคำถามว่า รูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันในแต่ละลักษณะนั้นเกิดขึ้นจากกลุ่มบุคคลใดในสังคมและมีลักษณะของการแสวงหาผลประโยชน์อย่างไร ทฤษฎีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดเรื่องหน้าที่ของหน่วยงานราชการหรือองค์กรทางด้านการปกครองสมัยใหม่และแนวคิดเรื่องผลประโยชน์สาธารณะซึ่งมุ่งเน้นว่าหน่วยงานราชการมีภารกิจหรือหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมและเพื่อผลประโยชน์สาธารณะ ได้แก่ นักการเมืองและข้าราชการที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่จะต้องมีหลักจริยธรรมในการทำงาน กล่าวคือ ต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเท่านั้น มิใช่เพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว และในขณะที่เดียวกันบุคคลนั้นต้องปลอดจากอิทธิพลหรือสิ่งล่อใจ เพื่อทำให้การตัดสินใจ

⁴ ขวัญฤทัย ใจทัน. “การให้ความหมายและที่มาของความหมายการทุจริตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. มหาวิทยาลัยศิลปกร. 2554. หน้า 20 – 21.

เป็นอิสระและเป็นกลางอย่างแท้จริง ฉะนั้น หลักการขัดกันแห่งผลประโยชน์ในหน่วยงานราชการสมัยใหม่ จึงมีไว้เพื่อให้บุคคลสาธารณะสามารถใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นการปกป้องผลประโยชน์ทั้งของประชาชนและของรัฐในเวลาเดียวกัน⁵

“การขัดกันแห่งผลประโยชน์” Kenneth Kernaghan ให้ความหมายว่าการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ใช้อำนาจหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบแสวงหาหรือมีผลประโยชน์ส่วนตนในเรื่องนั้น ๆ ส่วน Sandra William ได้ให้ความหมายว่า การที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือข้าราชการได้เปิดโอกาสให้เงิน หรือผลประโยชน์ส่วนตัว เข้าามีอิทธิพลต่อหน้าที่ความรับผิดชอบของตนซึ่งจะต้องมีต่อสาธารณะ และ Patrick Boyer ได้ให้ความหมายว่า ในสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่รัฐมีผลประโยชน์ส่วนตัว และใช้อิทธิพลของตำแหน่งหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน⁶

Suemas Miller ให้ความเห็นว่า การขัดกันแห่งผลประโยชน์เป็นสถานการณ์ที่บุคคลมีความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งบุคคลนั้นจะขัดกันผลประโยชน์ถ้าหากถูกขอร้องจากบุคคลอื่นให้ตัดสินใจเพื่อผลประโยชน์ของผู้ร้องขอ โดยที่ตัวเองก็เข้าไปมีผลประโยชน์ด้วยการเข้าไปแทรกแซงการดำเนินการดังกล่าว

William ให้ความเห็นว่า เป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีผลประโยชน์ส่วนตัว (ทางการเงิน) ที่กระทบต่อการใช้อำนาจรัฐหรือเป็นสถานการณ์ที่ผลประโยชน์ทางการเงินมีอิทธิพลต่อการใช้อำนาจหน้าที่

สำหรับองค์ประกอบของความขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interests) นั้น Michael McDonald ให้ความเห็นว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ (1) มีประเด็นเรื่องผลประโยชน์ส่วนบุคคล (ทางการเงิน) (2) เป็นเรื่องของการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ และ (3) เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งเป็นการขาดจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่

Ken Kernaghan และ John Langford ให้ความเห็นว่า เมื่อประมวลจากกรกระทำที่เข้าข่ายการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interests) ได้แก่ การหาประโยชน์ให้ตนเอง (Self Dealing) รับผลประโยชน์ (Accepting Benefits) ใช้อิทธิพล

⁵ สังคีต พิริยะรังสรรค์. “เรื่องเดียวกัน”. หน้า 70.

⁶ ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “เรื่องเดียวกัน”. หน้า 108.

(Influence Padding) ใช้ทรัพย์สินของนายจ้างเพื่อประโยชน์ส่วนตัว (Using Employer's Property for Private Advantage) ใช้ข้อมูลลับของทางราชการ (Using Confidential Information) รับงานนอก (Outside Employment or Moonlighting) และทำงานหลังออกจากตำแหน่ง (Post - Employment) ฉะนั้น การแสวงหาผลประโยชน์จากการมีผลประโยชน์ทับซ้อนอาจมีวิธีการจัดการกับปัญหาเหล่านี้ โดยการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง การกำหนดนโยบายของรัฐบาล การออกมติของคณะรัฐมนตรี การออกกฎหมาย การแก้ไขหรือการออกกฎระเบียบของทางราชการ เป็นต้น⁷

การขัดกันแห่งผลประโยชน์สำหรับหน่วยงานภาครัฐ อาจไม่ใช่เรื่องผลประโยชน์ทางการเงินเสมอไป แต่อาจเป็นเรื่องของผลประโยชน์ทางการเมืองได้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ การได้รับการสนับสนุนและได้รับความจงรักภักดีจากผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งการใช้นโยบายของรัฐบาลอาจจะกลายเป็นเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนได้ เช่น การใช้นโยบายการเมืองของกลุ่มเสียงข้างมาก คือ นโยบายสาธารณะที่ให้ความหวังว่าจะอำนวยความสะดวกแก่คนหมู่มาก โดยที่ภาระค่าใช้จ่ายก็เป็นของคนส่วนใหญ่ เช่น นโยบายสวัสดิการสังคมของรัฐ เป็นต้น สำหรับนโยบายของกลุ่มผลประโยชน์ คือ นโยบายสาธารณะที่ให้ประโยชน์แก่กลุ่มคนส่วนน้อย และบีบให้กลุ่มคนส่วนใหญ่ต้องแบกรับค่าใช้จ่าย และการเมืองเพื่อผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นนโยบายให้ประโยชน์เรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่คนส่วนน้อย ในขณะที่คนในสังคมส่วนรวมจะต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น⁸

จากทฤษฎีทั้ง 3 ทฤษฎีดังกล่าวมาแล้ว จึงเป็นเรื่องของการจงใจให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันขึ้น และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมชาติของประเทศไทยได้

⁷ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.). “โครงการศึกษาความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interests)”. เอกสารประกอบการประชุมฯ. กรกฎาคม 2556. หน้า 362.

⁸ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ และคณะ. “การวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการทุจริตเชิงนโยบาย (Research for Studying Forms of Policy Corruption)”. รายงานวิจัย, คณะอนุกรรมการฝ่ายวิจัย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.). 2555. หน้า 31 – 34.

1.2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

1.2.1 คณะอนุกรรมการสาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันวิจัยแห่งชาติ

ได้จำแนกมูลเหตุการทุจริตในวงราชการ โดยแบ่งออกเป็น 5 ประการ ดังนี้

1) มูลเหตุทางด้านเศรษฐกิจ

เกิดขึ้นเมื่อเงินเดือนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนน้อยแต่ค่าครองชีพเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่า เนื่องจากผลของการพัฒนาประเทศจึงเป็นผลให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวงในด้านต่าง ๆ เพื่อมาจุนเจือค่าครองชีพที่ยังขาดอยู่ โดยการให้สินบนค่าน้ำร้อนน้ำชาของพ่อค้าและประชาชนเพื่อเป็นการซื้อความสะดวกในการขอรับบริการจากทางราชการจึงทำได้ง่ายและมีมาก

2) มูลเหตุทางการเมือง

นักการเมืองมีอำนาจมากแล้วใช้อำนาจแสวงหาประโยชน์โดยไม่ชอบทั้งเพื่อตนเองและพรรคการเมืองที่ตนสังกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่รัฐบาลไม่มีความมั่นคงหรือการแบ่งแยกอำนาจไม่เหมาะสมทำให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป และเป็นโอกาสที่จะเกิดการทุจริตขึ้นได้ง่าย

3) มูลเหตุทางด้านระบบราชการด้านต่าง ๆ

เกิดจากองค์ประกอบหลัก 2 ประการ คือ ตัวบุคคลผู้ปฏิบัติกับระเบียบแบบแผน ขาดการบังคับบัญชาที่เด็ดขาดจริงจัง ขาดระบบการตรวจสอบที่รัดกุม มีการเสนอหนังสือราชการผ่านหลายชั้นหลายตอนเกิดการชักช้าน่าเบื่อหน่ายแก่ผู้รับบริการมีการรวบอำนาจบริหาร และการสร้างบารมีเกินขอบเขตจนเป็นการเล่นพรรคเล่นพวก

4) มูลเหตุทางด้านสังคม วัฒนธรรมและศีลธรรม

อิทธิพลทางวัตถุนิยมอันเนื่องมาจากผลของการพัฒนาประเทศ จนไม่ถือว่าการโกงหรือทุจริตต่อหน้าที่ราชการเป็นเรื่องเสียหายมีการยึดวัฒนธรรมเก่าในระบบเจ้าขุนมูลนายแม้เจ้าหน้าที่บางคนจะรีดนาทาเร้นและกอบโกยทุกวิถีทางแต่ราษฎรก็ยังกราบไหว้บูชา บรรดาคณโองทั้งหลายจึงอยู่เย็นเป็นสุขเสมอมา

5) มูลเหตุทางด้านกฎหมายและวิธีพิจารณา

เกิดจากความขัดข้องไม่สะดวก และความยากลำบากเกี่ยวกับตัวบทกฎหมาย ตลอดจนกระบวนการพิจารณาที่จะนำกฎหมายไปใช้บังคับจนไม่มีใครอยากเสี่ยงที่จะเป็น

โจทก์ฟ้องร้องคน โกง เพราะนอกจากจะหาพยานหลักฐานได้ยากแล้วยังอาจจะถูกฟ้องกลับว่าหมิ่นประมาท นอกจากนี้หลักกฎหมายที่ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย ยังทำให้การฟ้องร้องให้ลงโทษทำได้ยาก ทำให้ผู้ทุจริตกำเริบ สำหรับในด้านโทษทางวินัยนั้น มีความยุ่งยากในทางพยานหลักฐานเช่นเดียวกันและผู้กล่าวหาอาจเอาตัวไม่รอด เพราะมีนายเป็นโล่หรือปลดออก ยิ่งผู้ทุจริตเป็นผู้ทรงอิทธิพลในระดับชั้นผู้ใหญ่ยิ่งเป็นการยากที่จะหาตัวผู้ร้องทุกข์ หรือพยานจะต้องรอให้น้ำลดเพื่อให้ต่อสู้คดีเอง⁹

1.2.2 นายสุธี อากาศฤกษ์ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.)

ได้จำแนกมูลเหตุของการทำผิดที่สำคัญไว้ 8 ประการ ดังนี้

1) ความเห็นในหลักการเกี่ยวกับสรีระอันเป็นองค์ประกอบความผิด

(Anatomy of Corruption)

มีองค์ประกอบที่เป็นมูลเหตุของการทำผิดอยู่ 4 ประการ คือ

- (1) โอกาส (Opportunity) ที่เอื้ออำนวยต่อการทำผิด
- (2) สิ่งจูงใจ (Incentive) ที่เพียงพอจะทำให้ผิด
- (3) ความเสี่ยงภัย (Risk) ถ้าเสี่ยงภัยน้อยก็กระทำผิดได้ง่าย
- (4) ความซื่อสัตย์ (Honesty) ถ้ามีไม่พอที่จะทำผิดได้

2) เศรษฐกิจและการครองชีพ

รายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่ายหรือต่ำกว่าระดับการครองชีพ

3) ความผันผวนและเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

หากการเข้าออกของคณะรัฐมนตรีมีบ่อยในช่วงระยะเวลาอันสั้นก็จะเกิดช่องว่างในทางการบริหารของรัฐบาลไม่ต่อเนื่อง ขาดการติดตามผล เกิดความหะหลวมในทางปกครองบังคับบัญชาข้าราชการประจำ ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการขึ้น

⁹สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, กระทรวงการคลัง, บทความ แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฉ้อราษฎร์บังหลวง (ตอนที่ 3), หน้า 27-48, 1 กรกฎาคม 2564, สืบค้นจาก <http://www2.fpo.go.th/S->

4) *กรณีแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม*

การแสดงออกในสังคมของข้าราชการหรือพนักงานของรัฐในทางฟุ่มเฟือยเกี่ยวกับการกินอยู่หลับนอนการรับเลี้ยงจากพ่อค่านักธุรกิจที่ต่อราชการ ทำให้เกิดความสำนึกในบุญคุณเป็นผลให้ไม่สามารถรักษาความเป็นธรรมและถูกต้องตามหลักราชการได้

5) *การบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ*

ผู้บังคับบัญชาที่ปล่อยปะละเลยไม่ควบคุมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามระเบียบวินัยปล่อยให้มาทำงานสาย ใช้เวลาราชการไปประกอบกิจการรายได้ส่วนตัว การหละหลวมในทางปกครองเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการทุจริต เช่น การยกยอกเงินหรือของใช้ของทางราชการ เบียดบังหารายได้ สร้างหลักฐานเท็จ ปลอมแปลงเอกสารและใช้เอกสารปลอม

6) *กฎหมายหรือระเบียบ*

เกิดการมีช่องว่างหรือมีข้อบกพร่องเปิดโอกาสให้ทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการได้

7) *การมีตำแหน่งหน้าที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำความผิด*

โดยเฉพาะตำแหน่งที่มีอำนาจในทางให้คำอนุมัติ อนุญาต ให้สัมปทาน หรือใบประกอบการต่าง ๆ ซึ่งผู้ประกอบการเอกชนมักจะยอมเสียเงินติดสินบนเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว และสามารถเลี่ยงระเบียบกฎหมายได้ทั้งในระดับต่ำและระดับสูง

8) *การตกอยู่ในภาวะแวดล้อม และอิทธิพลของผู้ทุจริต และมูลเหตุจูงใจอื่น ๆ*

ภาวะแวดล้อมดังกล่าว ได้แก่ ลักษณะที่เรียกว่ากินกันเป็นทีมผู้ใดขัดขวาง หรือไม่ยอมรับประโยชน์ที่ได้แบ่งปันกันก็มักจะเป็นอันตรายต่อชีวิตร่างกายและอาชีพรับราชการ¹⁰

1.2.3 นายปรีชา เลิศกมลมาศ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และอดีตรองกรรมการ ป.ป.ช.

ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยในการกำหนดวาระการป้องกันการประพฤติทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของข้าราชการ และให้ความเห็นต่อกรณีดังกล่าว ดังนี้

1) ระบบงานของราชการย่อมมีกฎหมายและระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมกำกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในหลายกรณี กฎหมายและระเบียบ คำสั่งเหล่านั้นเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลพินิจได้อย่างมากมายที่จะวินิจฉัยสั่งการ ไม่ว่าจะเป็นในทางผ่อนผันหรือเข้มงวด อาจวินิจฉัยสั่งการในทางที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง เช่น ตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยการจัดซื้อให้อำนาจแก่ผู้มีอำนาจสั่งซื้อในการพิจารณาจัดซื้อสิ่งของเครื่องใช้ของทางราชการ โดยอาจคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการ ในแง่ความประหยัดหรือในแง่ประสิทธิภาพของสิ่งของนั้นก็ได้ ในทางปฏิบัติผู้มีอำนาจสั่งซื้อจึงมีโอกาที่จะใช้ดุลพินิจสั่งซื้อสิ่งของจากทางห้างร้านที่ให้ผลประโยชน์แก่ตนเองหรือเป็นพรรคพวกของตนเองก็ได้ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นอาจอ้างเหตุผลในแง่ความประหยัด ทั้งที่สิ่งของนั้นอาจไม่มีความทนทานหรืออาจอ้างคุณภาพของสิ่งของทั้งที่สิ่งของนั้นจัดซื้อนั้นมีราคาแพงกว่ามาก โดยมิได้คำนึงถึงประโยชน์ทางราชการอย่างแท้จริง เป็นต้น ยิ่งกว่านี้ในบางกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วหรือถ่วงเรื่องให้ช้าก็ย่อมได้ การที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามอำเภอใจเช่นนี้ก็เป็นที่น่าพอใจที่ทำให้ประชาชนที่มีส่วนได้เสียในเรื่องดังกล่าว อาจจำเป็นต้องมอบประโยชน์บางอย่างให้ เพื่อให้เรื่องของตนได้ผ่านการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นอย่างรวดเร็วขึ้น หรือการที่กฎหมายกำหนดขั้นตอนตรวจสอบหลายขั้นตอนก็อาจมีส่วนทำให้เกิดการล่าช้าขึ้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้การดำเนินเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้นได้เสมอ

2) การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจใช้อำนาจตามอำเภอใจ

ในการวินิจฉัยว่าจะใช้กฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับอย่างไรหรือไม่ กับใคร และเมื่อใด โดยมีได้ปฏิบัติตามกฎหมายกับประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน และถ้ารัฐมีกฎหมายที่กระทบต่อประโยชน์ของบุคคลมาก เช่น กฎหมายที่มีผลกระทบต่อทางการค้า ภาษี สุลกากร รวมทั้งกฎหมายที่ออกมาเพื่อควบคุมกิจกรรมที่แพร่หลายและมีผลกำไรสูง เช่น การพนัน โสเภณี และสุรา โอกาสที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องจะใช้ดุลพินิจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปในทางทุจริตย่อมเป็นไปได้สูง เพราะการวินิจฉัยหรือปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมกระทบถึงผลประโยชน์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจเป็นคุณหรือโทษก็ได้ การทุจริตและประพฤติมิชอบ

¹⁰ “เรื่องเดียวกัน”.

ในวงราชการจึงอาจเกิดขึ้นได้เสมอเมื่อทุกฝ่ายหวังการให้ผลประโยชน์ตกแก่ตนโดยมิได้คำนึงถึงกฎหมาย¹¹

1.2.4 พิเศษผู้ ณ นคร คอด้มภ์ ระคมสมอง ระบบ “อุปถัมภ์”ในสังคมไทย

ได้ให้ความเห็นว่าระบบอุปถัมภ์เป็นหนึ่งในวัฒนธรรมที่อยู่คู่สังคมไทยมาช้านาน มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมระบบอุปถัมภ์ในแวดวงราชการ รัฐวิสาหกิจ ถึงแม้ระบบอุปถัมภ์จะมีทั้งข้อดี ข้อเสีย แต่มักถูกมองในด้านลบว่าเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่บั่นทอนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กร นำมาสู่หลากหลายปัญหา ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้ง การขาดขวัญกำลังใจความไม่เสมอภาคหรือความไม่เป็นธรรม โดยหลังจากสถานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาศึกษาหาแนวทางแก้ไขปัญหาระบบอุปถัมภ์ในระบบราชการไทยซึ่งได้จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้วและจัดส่งรายงานผลการศึกษาให้หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจนำไปประกอบการพิจารณาหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภายในองค์กรส่งผลในด้านบวกทั้งต่อระบบราชการ ประชาชน และประเทศชาติ จึงได้นำบทสรุป ซึ่งเป็นสาระสำคัญของผลการศึกษานี้ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำไว้มาถ่ายทอดว่า ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย เป็นระบบความสัมพันธ์ของคน 2 ฝ่ายซึ่งไม่เท่าเทียมกัน โดยฝ่ายที่อยู่เหนือกว่า คือ ผู้มีทรัพยากรมากกว่าหรือมีอำนาจมากกว่าจะอยู่ในฐานะผู้อุปถัมภ์ ส่วนฝ่ายที่อยู่ต่ำกว่า คือ ผู้มีทรัพยากรหรือมีอำนาจน้อยกว่าจะเป็นผู้รับอุปถัมภ์ ซึ่งระบบอุปถัมภ์ในแวดวงของราชการยังคงมีอยู่ ถ้าหากมีการใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อประโยชน์ส่วนรวมก็อาจเป็นประโยชน์และช่วยแก้สถานการณ์บางอย่างได้ เช่น การประสานงานระหว่างบุคคลหรือหน่วยงานราชการด้วยกันการประสานงานระหว่างเอกชนและหน่วยงานราชการ ในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นบางประการ อาทิ การสร้างถนนหนทาง การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างให้กับชุมชน เป็นต้น

โดยปัจจุบันมีการนำระบบอุปถัมภ์ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ เช่น ใช้ในการแต่งตั้งโยกย้าย ทำให้ได้มาซึ่งอำนาจบารมี หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งที่จะแสวงหาผลประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งสรุปลักษณะและวิธีการที่ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ในระบบราชการไทยได้ ดังนี้

¹¹ “เรื่องเดียวกัน”.

- 1) ค่านิยมผู้น้อย-ผู้ใหญ่ การฝากเนื้อฝากตัว ทดแทนบุญคุณ
- 2) การยึดตัวบุคคล อาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าหลักคุณธรรมและกฎหมาย
- 3) การถูกแทรกแซงโดยนักการเมือง
- 4) การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ทั้งเงิน สิทธิพิเศษทางสังคม
- 5) ระเบียบกฎหมายมีช่องว่าง
- 6) การบังคับใช้กฎหมายไม่จริงจัง
- 7) ระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการไม่เป็นไปตามหลักคุณธรรม
- 8) ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจ

กฎหมาย

โดยหนทางสู่ระบบคุณธรรมนั้น ได้มีผลจากการศึกษาเสนอแนวทางในการแก้ไขด้วยการต่อต้านการใช้ระบบอุปถัมภ์ สนับสนุนยกย่องคนดีคนเก่ง มากกว่ายกย่องสรรเสริญผู้มีอำนาจบารมี ขณะเดียวกันก็ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตั้งแต่ระดับบุคคล กลุ่ม จนถึงระดับองค์กร โดยสร้างพฤติกรรมปฏิเสธการให้อุปถัมภ์และการรับอุปถัมภ์ มีความละเอียดใจ ความเกรงกลัวต่อบาป และระเบียบกฎหมาย รวมทั้งธรรมาภิบาลและสร้างทัศนคติให้ประชาชนมีจิตสำนึก รักคุณธรรม มีจริยธรรม มีค่านิยมกตัญญูต่อประเทศชาติ การสร้างความรู้ความเข้าใจ ซึ่งให้เห็นโทษและพิษภัยของระบบอุปถัมภ์ โดยเริ่มตั้งแต่เด็กเล็ก ผู้ใหญ่คนทุกเพศทุกวัย โดยใช้กลไกครอบครัว ชุมชน องค์กร สังคม ตลอดจนสื่อมวลชนเป็นพลังสำคัญ ควบคู่กับนำระบบคุณธรรม หลักธรรมาภิบาล ตลอดจนระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาใช้¹²

1.2.5 ดร.มานะ นิมิตมงคล เลขานุการองค์กรต่อต้านการทุจริต (ประเทศไทย) (ACT)

ได้ให้ความเห็นว่า “การฉ้อราษฎร์ บังหลวง” เป็นเรื่องของความชินชาที่ได้ยินมาตั้งแต่ในอดีตกาลในประเทศไทย หมายถึง การคอร์รัปชันของข้าราชการในสองลักษณะ ได้แก่ ลักษณะที่ 1 “ฉ้อราษฎร์” คือ การริดไถ รับส่วย สนิบเงิน จากพ่อค้า ประชาชนทั่วไป ลักษณะที่ 2 “บังหลวง” คือ การโกงเอาทรัพย์สินเงินทอง หรือผลประโยชน์ที่เป็นของราชการไปเป็นของตน

¹² พิเชษฐ วัฒนกร. ระบบ “อุปถัมภ์” ในสังคมไทย. คอลัมน์ ระดมสมอง. ประชาชาติธุรกิจออนไลน์.

1 กรกฎาคม 2564. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/columns/news-264642>

และพวกพ้องโดยทุจริต เพื่อให้เห็นว่าในยุค 4.0 มีการโกงกันอย่างไร ซึ่งได้รวบรวมพฤติกรรมการทุจริตมาแยกเป็นกลุ่ม แบ่งออกได้ 7 กลุ่ม ดังนี้

1) เงินทองในการจัดซื้อจัดจ้าง

มีมูลค่าสูงถึง 2-3 แสนล้านบาทต่อปี เป็นการโกงในรูปของเงินทองหรือเงินใต้โต๊ะในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 20-30 ของงบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยตัวเลขอาจมากหรือน้อยกว่านี้ตามยุคสมัย

2) สินบนจากการใช้อำนาจและคุณประโยชน์

เป็นเงินที่นักธุรกิจหรือประชาชนจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อจูงใจให้มีการใช้อำนาจใช้คุณประโยชน์ เช่น การอำนวยความสะดวกรวดเร็วเป็นพิเศษแก่ผู้จ่ายสินบนการช่วยให้ตนพ้นความผิดที่ได้กระทำไป การช่วยให้ตนได้รับสิทธิพิเศษเหนือบุคคลอื่น สินบนเหล่านี้ย่อมนำไปสู่ความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อมให้กับรัฐหรือประชาชนรวมทั้งเกิดความไม่เป็นธรรมในสังคมต่อเนื่องไปอีก

3) สินบนที่ชาวบ้านต้องจ่ายเมื่อไปติดต่อราชการ

มีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 5 พันล้านบาทต่อปี ซึ่งอาจจะมีมากกว่านี้อีก เป็นสินบนที่ชาวบ้านหรือประชาชนทั่วไปต้องจ่ายให้เจ้าหน้าที่ เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้

4) สินบนและเงินที่คนทั่วไปต้องจ่าย

เมื่อเผชิญกับเจ้าหน้าที่นอกสถานที่ราชการ โดยอาจจ่ายด้วยสาเหตุต่างกัน เช่น กระทำผิดจริงหรือโดนกลั่นแกล้ง

5) สินบนช่วย ส่วนแบ่งและค่าคุ้มครองจากการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมาย

ประเมินกันว่าธุรกิจผิดเหล่านี้ อาจมีมูลค่ามากถึงร้อยละ 8-13 ของจีดีพี ซึ่งหากคิดคร่าว ๆ ว่ามีการจ่ายช่วยสินบนให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับสักสิบเปอร์เซ็นต์ของมูลค่าตลาด จะเป็นเงินมากถึง 1.7 แสนล้านบาทต่อปี

6) สินบนและค่าวิ่งเต้นในหมู่เจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน

การซื้อขายตำแหน่ง การขอเงินงบประมาณ ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่ต้องคืนรันทนหาเงินเป็นค่าใช้จ่าย และอาจนำไปสู่การทุจริตถอนทุนคืนในภายหลัง

7) การยกยอกเงินและหาประโยชน์จากแหล่งอื่น ๆ

การรับเงินอุดหนุนตามนโยบายของรัฐ เช่น เงินทอนวัด เงินช่วยเหลือผู้ยากไร้ เงินกองทุนต่าง ๆ ที่กระจายอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ รวมกันกว่า 3 ล้านล้านบาท เช่น กองทุนเสมอภาค กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และการโงงสหกรณ์ต่างๆ โดยรวมข้างต้น มีทั้งการ “โงงกินเงินงบประมาณ” ในการจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ และการเอื้อประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้องด้วยการใช้อำนาจ คุลยพินิจ สั่งการการกำหนดนโยบายทำให้ราชการเสียหายหรือเอาเปรียบส่วนรวม เช่น คณะรัฐมนตรีกำหนดนโยบายโดยหวังผลประโยชน์ทางการเมืองการแต่งตั้งคนของตนให้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ทั้ง ๆ ที่ขาดคุณสมบัติ เป็นต้น¹³

1.3 ความหมายของจริยธรรมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของไทย

1.3.1 หลักธรรมคำสอนตามแนวทางพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึง “การทุจริต” หมายถึง ความประพฤติชั่ว 3 ประการด้วยกัน คือ กายทุจริต วชิทุจริต และมโนทุจริต เป็นการประพฤติชั่วด้วย กาย วาจา ใจ เมื่อบุคคลได้กระทำตามนี้ จะทำให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบตามมา¹⁴ เพื่อใช้ในการเตือนสติก่อนคิดจะกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบ

1.3.2 นิยาม ความหมาย ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 และความหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากบุคคลที่ให้แก่ในโอกาส

¹³ มานะ นิมิตรมงคล. บทความ “สินบน เงินทอน ส่วน ได้ได้ะ ในยุค 4.0”. องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT). 2561. 1 กรกฎาคม 2564. สืบค้นจาก

<http://www.anticorruption.in.th/2016/th/detail/1010/1/%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B8%99%20%E0%B9%80%E0%B8%87%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%AD%E0%B8%99%20%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%A2%20%E0%B9%83%E0%B8%95%E0%B9%89%E0%B9%82%E0%B8%95%E0%B9%8A%E0%B8%B0%20%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%84%2040>

¹⁴ พระมหาจรัญ ฐิริโกวิท (พรมเลิศ). “การป้องกันการทุจริตในบริบทของ ป.ป.ช. ตามแนวทางพระพุทธศาสนา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2558.

เทศกาลหรือวันสำคัญและให้หมายความรวมถึง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ในโอกาส การแสดง ความยินดี การแสดงความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ หรือการให้ตามมารยาทที่ถือปฏิบัติกันในสังคมด้วย

“ประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้” หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่าได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

“ญาติ” หมายความว่า พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลูก ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม¹⁵

“จริยธรรม” หมายถึง น. ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ, ศีลธรรม, กฎศีลธรรม.

“ธรรมจรรยา” หมายถึง น. การประพฤติถูกต้องธรรม. (ศ.)

“ฐานานุกรม” หมายถึง ว. สมควรแก่ฐานะ. (ป.).¹⁶

2. องค์กรสากล และนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

2.1 องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ หรือ Transparency International (TI)

ด้วยปัญหาการรับสินบน การรับทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดเป็นปัญหาเรื้อรังที่เกิดขึ้นในทุกประเทศทั่วโลก เพื่อจูงใจโดยเสนอทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ๆ เกิดการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่อันมิชอบ ยังผลให้เกิดสร้างความเสียหายทั้งสภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม อาทิเช่น การขาดเม็ดเงินเต็มเม็ดเต็มหน่วยที่จะนำมาพัฒนาประเทศ การก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานหรือการสร้าง ความเจริญและความผาสุกให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง หรือทำให้การอำนวยความสะดวกหรือการดำเนินคดีความในทุกกระบวนการพิจารณาเกิดความบิดเบี้ยว หรือการกระทำที่พยานหลักฐานอ่อนลง หรือการสร้างพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ หรือมิได้แจ้งความจริงให้ทราบ หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิด

¹⁵ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563. (2563, 13 มีนาคม) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนที่ 20 ก. หน้า 17.

¹⁶ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. 1 กรกฎาคม 2564. สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th/>

ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ หรือได้รับโทษในระยะเวลาอันสั้นไม่นานนัก ก่อให้เกิดการกระทำความผิดต่อเนื่อง ซ้ำซาก จนติดเป็นนิสัย หรือสันดาน สร้างความเสียหายเดือดร้อนต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมอย่างใหญ่หลวง ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและตระหนักถึงปัญหาพิษภัยจากการทุจริตคอร์รัปชัน โดยมีการก่อตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ ที่ไม่แสวงหาผลกำไรขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1993 (พ.ศ. 2536) มีสำนักงานใหญ่ที่กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี เพื่อต่อต้านการทุจริตและออกมาตรการป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากการทุจริต โดยใช้ชื่อว่า องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ หรือ Transparency International (TI)¹⁷ ซึ่งได้มีการประเมินจัดทำค่าคะแนนดัชนีภาพลักษณ์การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) และได้รวบรวมข้อมูลด้านการทุจริตจากฐานข้อมูลที่เป็นการจัดอันดับหรือดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์การทุจริต ซึ่งจัดทำขึ้นโดยหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือต่าง ๆ ทั่วโลก จำนวน 13 แหล่งข้อมูล ซึ่ง ณ ที่นี้ ผู้ศึกษาจะขอยกตัวอย่างแหล่งข้อมูลสำหรับที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย เท่านั้น โดย TI ได้คำนวณค่าคะแนน CPI จาก 9 แหล่งข้อมูล ได้แก่

2.1.1 Bertelsmann Foundation Transformation Index (BF-BTI) โดย

Bertelsmann Foundation

ประเมินเรื่องการลงโทษทางกฎหมายต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้อำนาจหรือตำแหน่งในทางที่ผิด ความสำเร็จของภาครัฐในการควบคุมการทุจริต และการมีกลไกเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระบบ สํารวจจากผู้เชี่ยวชาญ 2 คน/ประเทศ

2.1.2 Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings (EIU) โดย The

Economist Intelligence Unit

ประเมินเรื่องความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ สํารวจจากนักวิเคราะห์ความเสี่ยงทั่วโลก

¹⁷ Transparency International. Corruption Perception Index 2020. July 10, 2021. Retrieved from :

<https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/nzl>

2.1.3 *Global Insight Country Risk Ratings (GI)* โดย HIS

ประเมินเรื่องการดำเนินการทางธุรกิจที่ต้องเกี่ยวข้องกับการทุจริต การแทรกแซงของเจ้าหน้าที่รัฐในการดำเนินธุรกิจ การให้สินบนและสิ่งตอบแทนสำหรับพิจารณา สัญญาและขอใบอนุญาต สืบมาจากผู้เชี่ยวชาญและนักวิเคราะห์ความเสี่ยง

2.1.4 *IMD World Competitiveness Yearbook (IMD)* โดย *International Institute for Management Development*

ประเมินเรื่องการติดสินบนและการทุจริต สืบมาจากนักธุรกิจทั่วโลก

2.1.5 *Political and Economic Risk Consultancy Asian Intelligence (PERC)* โดย *The Political and Economic Risk Consultancy*

ประเมินระดับการรับรู้การทุจริตซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันต่างๆ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง สืบมาจากนักธุรกิจต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในประเทศ

2.1.6 *Political Risk Services International Country Risk Guide (PRS)* โดย *Political Risk Services International Country Risk Guide*

ประเมินเรื่องผู้มีอำนาจหรือตำแหน่งทางการเมืองมีการทุจริตโดยใช้ระบบอุปถัมภ์และระบบเครือข่าย และความสัมพันธ์ระหว่างภาคการเมืองกับภาคธุรกิจ สืบมาจากนักวิเคราะห์ของ PRS

2.1.7 *World Economic Forum Executive Opinion Survey (EOS)* โดย *World Economic Forum (WEF)*

ประเมินเกี่ยวกับการจ่ายสินบนในเรื่องการส่งออกและนำเข้าสาธารณูปโภค ภาษีการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และคำตัดสินคดีของศาล รวมถึงการยกย้ายถ่ายเทเงินจากภาครัฐไปสู่เอกชน สืบมาจากนักธุรกิจในประเทศ

2.1.8 *World Justice Project Rule of Law Index (WJP)* โดย *World Justice Project*

ประเมินค่าความโปร่งใสโดยใช้หลักนิติรัฐ สืบมาจากผู้เชี่ยวชาญ

2.1.9 Varieties of Democracy Project (VDEM) โดย Varieties of Democracy (V-Dem)

ประเมินด้านความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ โดยวัดความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความหลากหลายของประชาธิปไตย การเลือกตั้ง เสรีภาพ การเปิดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การมีส่วนร่วม ความเป็นเอกภาพ สืบจากนักวิชาการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 TI ได้เพิ่มแหล่งข้อมูลที่ 9 ได้แก่ Varieties of Democracy (V-Dem) เพื่อใช้สำหรับคำนวณคะแนน CPI ของประเทศไทยเข้าไปด้วย

ซึ่ง TI ได้ประเมินค่าคะแนนดัชนีภาพลักษณ์การทุจริตทั่วโลก และประเทศไทยไว้เป็นประจำทุกปี โดยขอยกตัวอย่างบางส่วน ตามตารางแสดงดัชนีภาพลักษณ์การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) พ.ศ. 2563 (จากจำนวน 180 ประเทศทั่วโลก)

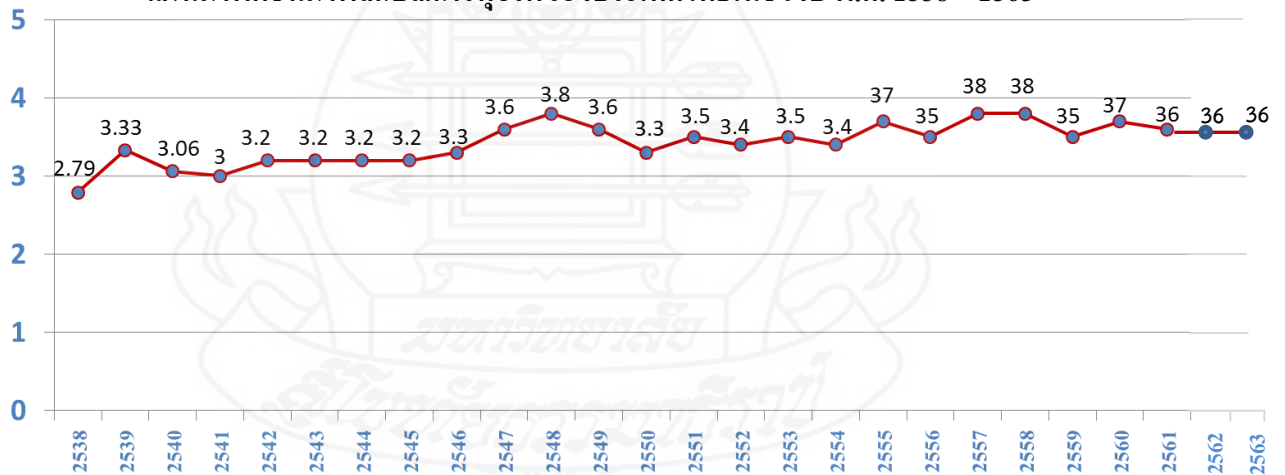
อันดับ	ประเทศ	คะแนน (100)	อันดับ	ประเทศ	คะแนน (100)
1	นิวซีแลนด์	88	19	ญี่ปุ่น	74
1	ราชอาณาจักรเดนมาร์ก	88	25	สหรัฐอเมริกา	67
3	สาธารณรัฐฟินแลนด์	85	49	รวันดา	54
3	สมาพันธรัฐสวิส	85	78	จีน	42
3	สาธารณรัฐสิงคโปร์	85	94	เอธิโอเปีย	38
3	ราชอาณาจักรสวีเดน	85	94	บราซิล	38
7	ราชอาณาจักรนอร์เวย์	84	102	แกมเบีย	37
8	ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์	82	104	โคโซโว	36
9	ราชอาณาจักรลักเซมเบิร์ก	80	104	ราชอาณาจักรไทย	36
9	เยอรมนี	80	104	แอลจีเรีย	36

ตารางแสดงดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI)

ของประเทศสมาชิกอาเซียน ระหว่างปี พ.ศ. 2562 – 2563

ปี พ.ศ. 2562				ปี พ.ศ. 2563			
อันดับ ในอาเซียน	อันดับโลก (180 ประเทศ)	ประเทศ	คะแนน (100)	อันดับ ในอาเซียน	อันดับโลก (180 ประเทศ)	ประเทศ	คะแนน (100)
1	4	สิงคโปร์	85	1	3	สิงคโปร์	85
2	35	บรูไน	60	2	35	บรูไน	60
3	51	มาเลเซีย	53	3	57	มาเลเซีย	51
4	85	อินโดนีเซีย	38	4	102	อินโดนีเซีย	37
5	96	เวียดนาม	37	5	104	ไทย	36
6	101	ไทย	36	5	104	เวียดนาม	36
7	113	ฟิลิปปินส์	34	6	115	ฟิลิปปินส์	34
8	130	เมียนมา	29	7	134	ลาว	29
8	130	ลาว	29	8	137	เมียนมา	28
9	162	กัมพูชา	20	9	160	กัมพูชา	21

แผนภาพดัชนีภาพลักษณ์การทุจริตของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2563¹⁸

หมายเหตุ : ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 มีการเปลี่ยนแปลงค่าดัชนีชี้วัดจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน เป็น

คะแนนเต็ม 100 คะแนน (ค่าคะแนนน้อยหมายถึงมีการทุจริตมาก)

¹⁸ ปีติธรรม วุฒิมন্ত্রী และคณะ. คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และประจำภาค 1-9 และสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด. คณะกรรมการ สปท. 2562.

ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 6 ได้กำหนดเป้าหมายค่าคะแนน CPI ของประเทศไทยไว้ไม่น้อยกว่า 50 คะแนน ซึ่งเป็นเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ฯ ที่ได้วางไว้แต่คะแนนดัชนีภาพลักษณ์การทุจริต หรือ CPI ของประเทศไทยที่ผ่านมายังไม่มีความใกล้เคียงกับ และยังห่างไกลจากเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.2 นโยบายการงดรับของขวัญ (No Gift Policy)

โดยปัจจุบันการรณรงค์การปฏิเสธการรับของขวัญ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดในภาคเอกชนหรือภาครัฐขยายวงขึ้นอย่างกว้างขวาง ซึ่งประเทศไทยได้รับอิทธิพลมาจากต่างประเทศอีกทอดหนึ่ง โดยในอดีตบริษัทเอกชนผู้ผลิตสินค้ารายใหญ่มักจะมีการให้ของกำนัลสมนาคุณกับตัวแทนจำหน่ายสินค้า เพื่อเป็นการจูงใจ กระตุ้นให้มีการสั่งซื้อสินค้า เมื่อมียอดสั่งซื้อเข้ามาเป็นจำนวนมาก ก็จะตอบแทนตัวแทนจำหน่ายสินค้าในรูปแบบของไวน์ราคาแพง การเลี้ยงอาหาร การสังสรรค์ การพาไปเที่ยว หรือตอบแทนด้วยการให้ได้โต๊ะกับผู้บริหารบริษัทคู่สัญญาที่สั่งซื้อของเป็นจำนวนมาก หรือหากเป็นภาครัฐเมื่อมีโครงการก่อสร้าง บริษัทผู้รับเหมาที่จะมีการเสนอผลประโยชน์เพื่อจูงใจเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจในการเสนอ อนุมัติการจัดซื้อจัดจ้าง หรือเป็นคณะกรรมการตรวจรับงาน ก็จะมีการพาเจ้าหน้าที่ของรัฐไปรับเลี้ยง การสังสรรค์ การพาไปเที่ยว เจกเช่นเดียวกัน ซึ่งพฤติกรรมแบบนี้มีมาช้านาน ทำให้พนักงานของเอกชนก็ตีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดี มีความข้อย่อนต่อการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าหรือการตรวจรับงานให้ขึ้นไปตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในข้อตกลง (TOR) แต่ในยุคปัจจุบันการมีรณรงค์ไม่ให้มีการรับของขวัญมากขึ้น เพราะเป็นมูลเหตุจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันขึ้น โดยมีการริเริ่มมาจากต่างประเทศและขยายตัวเป็นวงกว้าง ซึ่งประเทศไทยเองก็ได้รับเอาวัฒนธรรมเช่นนี้เข้ามาเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐ โดยเรียกหลักการหรือนโยบาย เช่นนี้เรียกว่า นโยบายการงดรับของขวัญ (No Gift Policy) ซึ่งถือเป็นมิติใหม่ในการสร้างวัฒนธรรมและประเพณีใหม่ ๆ ในสังคมไทยเกี่ยวกับเรื่องของนโยบายการงดรับของขวัญ (No Gift Policy) ในการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนด้วยกันหรือภาคเอกชนกับภาครัฐ หากมีการพัฒนาทางด้านการตระหนักรู้ หรือทางด้านจิตใจจนถึงขีดสุด ก็เชื่อได้ว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจะหมดไปจากประเทศไทย จนไม่ต้องมีการตรากฎหมายใด ๆ ขึ้นมาใช้บังคับใช้อีกซึ่งในปัจจุบันนี้ มีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ภาครัฐวิสาหกิจ และภาครัฐหลายหน่วยงาน

ได้แสดงเจตจำนงในการงดรับของขวัญ (No Gift Policy) เป็นจำนวนมาก ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) โดยมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งเป็นการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับต่อไป ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560¹⁹

โดยทั้งนี้ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างเกี่ยวกับนโยบาย และประกาศในเรื่องของการงดการให้ของขวัญ (No Gift Policy) ของหน่วยงานภาคเอกชน (บลจ.ไทยพาณิชย์) ภาครัฐวิสาหกิจ (บริษัท พีทีที โกลบอลเคมิคอล จำกัด (มหาชน)) และภาครัฐ (กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ) ดังนี้

2.2.1 นโยบายต่อต้านคอร์รัปชันและสินบนของ บลจ.ไทยพาณิชย์ เมื่อวันที่

29 พฤษภาคม 2563

1) หลักการ

หนึ่งในค่านิยมหลักของบริษัท คือ การดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น การคอร์รัปชันและสินบนหรือการพยายามกระทำการดังกล่าวในการดำเนินธุรกิจของบริษัทถือเป็นการขัดต่อค่านิยมหลักของบริษัท และไม่อาจยอมรับหรือยอมให้เกิดขึ้นได้ค่านิยมหลักนี้ได้มีการประกาศไว้อย่างชัดเจนในจรรยาบรรณสำหรับกรรมการและพนักงานของบริษัท

กรรมการและพนักงานทุกคนจะต้องปฏิบัติตามนโยบายฉบับนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อห้าม

¹⁹ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 (2560, 31 กรกฎาคม) ราชกิจจานุเบกษา . เล่ม 134 ตอนที่ 79 ก . หน้า 13.

(1) การเรียกร้องจัดหาหรือรับสินบน

เพื่อประโยชน์ของกรรมการหรือพนักงานของบริษัท หรือเพื่อประโยชน์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตน ไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัว เพื่อน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับลักษณะอื่นใด

(2) การเสนอให้ค้ำประกันสัญญาหรือให้สินบน

แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนอื่น ๆ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยทางอ้อมในนามหรือเพื่อประโยชน์ของบริษัท

(3) การใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต

นโยบายฉบับนี้ ถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการต่อต้านคอร์รัปชันและสินบน โดยมาตรฐานที่สูงขึ้นอาจจะถูกนำมาใช้ กรณีมีข้อกำหนดตามกฎหมายในบางท้องถิ่น สำหรับการทำธุรกรรมบางประเภทและอยู่ภายใต้หลักจรรยาบรรณของบริษัท

2) นิยาม "คอร์รัปชันและสินบน"

“คอร์รัปชัน” หมายถึง การใช้อำนาจหรือหน้าที่โดยทุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือบุคคลอื่น รวมถึงการติดสินบน การกรรโชก การฉ้อโกง การหลอกลวง การสมรู้ร่วมคิด การสมยอมกัน การชักยอกเงิน การฟอกเงิน และการกระทำอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน

“สินบน” หมายถึง การกระทำในรูปแบบใด ๆ ที่เป็น การเสนอ การให้สัญญา การมอบให้ การยอมรับ การเรียกร้องที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นการจงใจให้มีการปฏิบัติใด ๆ ที่ขัดต่อกฎหมายหรือขัดต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ

ผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้อ้างอิงถึงของขวัญ บริการ เงินสด หรือรูปแบบอื่น ๆ ที่อาจให้โดยตรง หรือผ่านบุคคลอื่น หรือเพื่อบุคคลอื่นด้วย

การจงใจให้มีการปฏิบัติใด ๆ ให้อ้างอิงถึงการกระทำต่อเจ้าหน้าที่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนด้วย

3) การช่วยเหลือทางการเงิน

การช่วยเหลือทางการเงินที่สอดคล้องตามที่กฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำ โดยต้องปฏิบัติอย่างโปร่งใสและมีการเปิดเผยอย่างเหมาะสม และได้รับความเห็นชอบในหลักการจากคณะกรรมการบริษัทหรือคณะผู้บริหารบริษัท

4) การบริจาคเพื่อการกุศล

การบริจาคเพื่อการกุศลถือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กรของบริษัทเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือเพื่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตอย่างถ้วนหน้า ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้ การบริจาคเพื่อการกุศลดังกล่าวต้องได้รับอนุมัติตามกระบวนการที่บริษัทกำหนดและกระทำอย่างโปร่งใส พร้อมกับมีวัตถุประสงค์ของการบริจาคอย่างชัดเจน และจะต้องไม่มีการบริจาคใด ๆ ที่ทำขึ้นเพื่อบังหน้าหลบเลี่ยงการคอร์รัปชันและสินบน

5) การให้เงินสนับสนุน

การให้เงินสนับสนุน โดยทั่วไปแล้ว จะทำเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์หรือชื่อเสียงขององค์กร ซึ่งปกติมักกระทำผ่านกิจกรรมต่าง ๆ การให้เงินสนับสนุนจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาตัดสินใจที่โปร่งใส มีการทำสัญญาหรือมีหลักฐานการให้เงินอย่างถูกต้อง ซึ่งต้องได้รับอนุมัติตามกระบวนการที่บริษัทกำหนดและจะต้องไม่มีการให้เงินสนับสนุนใด ๆ ที่ทำขึ้นเพื่อบังหน้าหลบเลี่ยงการคอร์รัปชันและสินบน

6) การจ่ายค่าอำนวยความสะดวก

การจ่ายค่าอำนวยความสะดวกที่อาจนำไปสู่การคอร์รัปชัน ถือเป็นสิ่งต้องห้ามกระทำ

7) ค่าของขวัญ ค่าบริการต้อนรับ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

ค่าของขวัญ ค่าบริการต้อนรับ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อาจนำมาซึ่งความเสี่ยงต่อการคอร์รัปชัน ดังนั้น จึงกำหนดให้มีการประกาศใช้ No Gift Policy เพื่อให้มีแนวปฏิบัติสำหรับกรรมการและพนักงานทุกคนที่จะไม่รับหรือให้ของขวัญหรือการบริการต้อนรับที่ตระหนักได้โดยทั่วไปว่ามีการหวังผลที่จะนำไปสู่การคอร์รัปชัน อย่างไรก็ตาม หากการรับหรือให้ของขวัญหรือการบริการต้อนรับไม่ได้มีข้อผูกมัดหรือสร้างภาระให้เกิดความรู้สึกว่าต้องมีการตอบแทนที่เป็นการคอร์รัปชัน และสอดคล้องตามธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติเป็นปกติ ก็เป็นสิ่งที่กระทำได้ หากสอดคล้องตามเกณฑ์และจรรยาบรรณที่บริษัทกำหนด

8) การกรรโชก การฉ้อโกง การหลอกลวง การสมรู้ร่วมคิด การสมยอมกัน การชักยอกเงิน การฟอกเงิน และการกระทำอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน

การใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริตเพื่อกระทำการ เช่น การกรรโชก การฉ้อโกง การหลอกลวง การสมรู้ร่วมคิด การสมยอมกัน การชักยอกเงิน การฟอกเงิน และการกระทำอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน ถือเป็นกรรโชกที่ทุจริตต้องห้ามตามกฎหมาย ต้องห้ามกระทำอย่างชัดแจ้ง ตามนโยบายฉบับนี้²⁰

2.2.2 แนวปฏิบัติตามนโยบายการต่อต้านทุจริต คอร์รัปชัน เรื่อง การรับ-ให้ของขวัญ การเลี้ยง หรือประโยชน์อื่นใด (No Gift Policy) ของบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน)

1) หลักการ

ตามที่บริษัทฯ ได้กำหนดนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดี และจรรยาบรรณธุรกิจ เพื่อพนักงานยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน แล้วนั้น เพื่อให้พนักงานมีแนวปฏิบัติเรื่องการรับ-ให้ของขวัญ การเลี้ยง หรือประโยชน์อื่นใด ตามที่กำหนดไว้ในจรรยาบรรณธุรกิจให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชันจึงได้จัดทำแนวปฏิบัติฉบับนี้ขึ้น โดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดีและจรรยาบรรณธุรกิจของกลุ่มบริษัทฯ

2) แนวทางปฏิบัติ

(1) การให้ของขวัญ ของที่ระลึก หรือประโยชน์อื่นใด

ก. การให้ของขวัญหรือของที่ระลึก ตามประเพณีนิยม สามารถกระทำได้โดยต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง และจารีตประเพณีท้องถิ่น เช่น สำหรับประเทศไทยไม่เกิน 3,000 บาทต่อคนต่อโอกาส ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. และควรให้ในรูปแบบที่ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของบริษัทฯ และบริษัทในกลุ่ม ดังต่อไปนี้

ก) ปฏิทิน ใดอารี

ข) สินค้าของบริษัทฯ และบริษัทในกลุ่ม (Company Product)

²⁰ บลจ.ไทยพาณิชย์. “นโยบายต่อต้านคอร์รัปชันและสินบน”. 10 กรกฎาคม 2564. สืบค้นจาก

ค) สินค้าที่ใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ของบริษัทฯ และบริษัท

ในกลุ่ม (Corporate Logo/Corporate Brand)

ง) สินค้าโครงการหลวง โครงการในพระราชดำริ สินค้าชุมชน ในพื้นที่ปฏิบัติการของบริษัทฯ และบริษัทในกลุ่ม หรือสินค้าเพื่อการกุศล หรือสาธารณประโยชน์ หรือสินค้าที่สนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข. การให้ของขวัญ ของที่ระลึก ควรดำเนินการให้เป็นมาตรฐาน เดียวกันเพื่อไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติ

ค. ไม่ให้ของขวัญ ของที่ระลึก ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด แก่คู่สมรส บุตร หรือผู้เกี่ยวข้องของเจ้าหน้าที่รัฐ ลูกค้า คู่ค้า และบุคคลที่ติดต่อด้วย เนื่องจากโดย พฤติการณ์ถือว่าเป็นการรับแทน

ง. การให้ของขวัญ ของที่ระลึกเนื่องใน โอกาสสำคัญทางธุรกิจ อาทิ วันสถาปนาการจัดตั้ง การลงนามสัญญาทางธุรกิจสามารถทำได้ แต่หากมูลค่าของขวัญเกินกว่า 3,000 บาท ต้องได้รับการพิจารณาอนุมัติจากผู้บริหารระดับผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ขึ้นไป หรือผู้บริหารสูงสุดของบริษัทในกลุ่ม

นิยาม

ปกติประเพณีนิยม หมายความว่า เทศกาลหรือวันสำคัญซึ่งอาจมีการให้ของขวัญกัน และหมายความรวมถึงโอกาสในการแสดงความยินดี การแสดงความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ หรือการให้ความช่วยเหลือตามมารยาทที่ถือปฏิบัติกันในสังคมด้วย (อ้างอิงจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่รัฐ พ.ศ. 2544)

(2) การเลี้ยงรับรอง

- การใช้จ่ายสำหรับเลี้ยงรับรองทางธุรกิจ อาทิ การเลี้ยงรับรองเป็นอาหารและเครื่องดื่ม การเลี้ยงรับรองในรูปแบบการกีฬา และการใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติทางธุรกิจหรือเป็นจารีตทางการค้า รวมถึงการให้ความรู้ความเข้าใจทางธุรกิจ สามารถทำได้ แต่ต้องเป็นการใช้จ่ายอย่างสมเหตุสมผล และไม่ส่งผลกระทบต่อการค้าตัดสินใจในการปฏิบัติงานหรือก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

(3) การจัดกิจกรรม CSR ร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือ เจ้าหน้าที่รัฐ

ก. การจัดกิจกรรม CSR ร่วมกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐสามารถทำได้ตามความเหมาะสม โดยต้องทำในนามบริษัท และมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบาย CSR ของบริษัทฯ ทั้งนี้ ควรมีหลักเกณฑ์ แผนงาน การวัดผลที่ชัดเจน และดำเนินการผ่านขั้นตอน ระเบียบของบริษัทฯ และบริษัทในกลุ่มที่ได้กำหนดไว้

ข. การจัดทำกิจกรรม CSR หรือกิจกรรมใด ๆ ในนามบริษัทฯ และบริษัทในกลุ่ม ต้องยกเว้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนพรรคการเมือง

(4) การรับของขวัญ ของที่ระลึก หรือประโยชน์อื่นใด

ก. บุคลากรของบริษัทฯ และบริษัทในกลุ่ม งดรับของขวัญ ของที่ระลึก หรือประโยชน์อื่นใด ในทุกกรณี และมีหน้าที่แจ้งให้บุคคลภายนอกทราบถึงนโยบายงดรับของขวัญดังกล่าวอย่างทั่วถึง

ข. กรณีที่มีความจำเป็นต้องรับของขวัญ ของที่ระลึก หรือประโยชน์อื่นใดและไม่สามารถส่งคืนได้ ให้แต่ละสายงานแต่งตั้งหน่วยงานผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินการรวบรวมสิ่งของดังกล่าว และดำเนินการบริจาคให้บุคคลหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อการกุศลหรือสาธารณประโยชน์ต่อไป เว้นแต่

ก) กรณีเป็นของบริ โภคซึ่งมีวันหมดอายุน้อยกว่า 1 เดือน ให้เป็นดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชาส่วนงานที่ได้รับของขวัญในการบริหารจัดการ

ข) กรณีปฏิทิน ใดอาร์ ที่ใช้เป็นที่ประชาสัมพันธ์ของบริษัท พนักงานสามารถรับเป็นของขวัญส่วนตัวได้

ค) กรณีเป็นการรับของขวัญ ของที่ระลึกในนามองค์กรต่อองค์กร เช่น การลงนามสัญญาทางธุรกิจ สามารถกระทำได้ ทั้งนี้ ของขวัญ ของที่ระลึกดังกล่าว จะต้องเป็นทรัพย์สินของบริษัท

(5) การรับข้อเสนอการประชุม อบรม สัมมนา และเยี่ยมชมกิจการ โดยใช้งบประมาณของคู่ค้า

ก. การรับข้อเสนอการประชุม อบรม สัมมนา และเยี่ยมชมกิจการ โดยใช้งบประมาณของคู่ค้า สามารถกระทำได้ หากเป็นไปตามข้อตกลงที่ระบุในสัญญาแต่ต้องไม่มี

ลักษณะแฝงการทอ้งที่เกี่ยวกับการรับข้อเสนอการประชุม อบรม สัมมนา และเยี่ยมชมกิจการ โดยใช้งบประมาณของคู่ค้า ในกรณีที่ไม่ได้ระบุในข้อตกลงสัญญาสามารถกระทำได้หากพิจารณาแล้วว่าการรับข้อเสนอดังกล่าวมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อบริษัทฯ และบริษัทในกลุ่ม ทั้งนี้ต้องได้รับการอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาและเป็นไปตามระเบียบของบริษัทฯ และบริษัทในกลุ่ม

ข. ไม่รับข้อเสนอเกี่ยวกับการอบรม สัมมนาที่มีลักษณะแฝงทอ้งที่หวโดยปราศจากเจตนาในการถ่ายทอดความรู้อย่างแท้จริง

(6) การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่นให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่นให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ สามารถดำเนินการได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบของบริษัทฯ และบริษัทในกลุ่ม

(7) การบริจาคและให้การสนับสนุนกับหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงองค์กรการกุศล

ก. การบริจาคและให้การสนับสนุนแก่องค์กรใด ๆ ต้องดำเนินการภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

ก) เป็นองค์กรที่เชื่อถือได้ และ/หรือมีการจัดตั้งอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ข) การดำเนินการต้องกระทำในนามบริษัทฯ และบริษัทในกลุ่มอย่างโปร่งใส ถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นไปตามระเบียบของบริษัทฯ และบริษัทในกลุ่ม

ค) ไม่ควรจ่ายเงินตรงไปที่เจ้าหน้าที่รัฐหรือบุคคลใด ๆ ในนามบุคคล เว้นแต่มีรายละเอียดระบุในหนังสือขอรับการสนับสนุนชัดเจน และมีหลักฐานการรับการสนับสนุนเป็นลายลักษณ์อักษร

ง) ควรมีการติดตามตรวจสอบ เพื่อให้มั่นใจว่าการบริจาคและ/หรือ การสนับสนุนได้ถูกนำไปเพื่อใช้ประโยชน์ของสาธารณะ และ/หรือตรงตามวัตถุประสงค์ของการ บริจาคและ/หรือการสนับสนุนอย่างแท้จริง²¹

2.2.3 ประกาศกรมพัฒนาที่ดิน เรื่อง นโยบายเกี่ยวกับการไม่รับของขวัญและของ กำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ลงวันที่ 18 มกราคม 2564²²

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำ (ร่าง) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) และขับเคลื่อนการดำเนินการ ตามกิจกรรมปฏิรูปที่ 4 พัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใสไร้ผลประโยชน์ โดยกำหนดเป้าหมาย ของกิจกรรมการปฏิรูป คือ “ให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยประกาศตนเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy)” นั้น

เพื่อเป็นการสร้างความโปร่งใสภายในองค์กร สร้างค่านิยมสุจริตในการ ปฏิบัติหน้าที่ และพึงปฏิบัติให้เป็นวัฒนธรรมขององค์กร กรมพัฒนาที่ดิน จึงขอประกาศให้ บุคลากรในสังกัดกรมพัฒนาที่ดินทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy)

จึงประกาศมาเพื่อถือปฏิบัติ

(อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน)

²¹ บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) . “แนวปฏิบัติตามนโยบายการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน เรื่อง การรับ-ให้ของขวัญการเลี้ยงหรือประโยชน์อื่นใด (No Gift Policy)”.10 กรกฎาคม 2564 . สืบค้นจาก

<https://www.pttgcgroup.com/storage/download/cg-anti-corruption/20170110-pttgc-cg-nogift-policy-th.pdf>

²² กรมพัฒนาที่ดิน. “นโยบายเกี่ยวกับการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่”.

10 กรกฎาคม 2564 . สืบค้นจาก <https://www.ddd.go.th/Anticorruption/PDF/Nogift.pdf>

2.2.4 นโยบาย “No Gift Policy ไม่รับ – ไม่ให้” ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.)

โดยที่ตระหนักถึงการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญที่ทุกภาคส่วนต้อง
ร่วมมือกันขจัดให้หมดสิ้นไป

สำนักงาน ก.พ.ร. ในฐานะหน่วยงานกลางด้านการพัฒนาระบบราชการ
จึงได้วางแผนการบริหารจัดการให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความโปร่งใส
เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล อันจะทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ
ศรัทธา และไว้วางใจในการบริหารงาน

เพื่อให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ.ร. ได้เสริมสร้างวัฒนธรรม
และค่านิยมสุจริตในการปฏิบัติงานให้มีคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น ลดการทุจริต
คอร์รัปชันในสำนักงาน ก.พ.ร. และปลูกฝังจิตสำนึกให้เป็นคนดี มีค่านิยมในทางสุจริต และมีจิตบริการ

สำนักงาน ก.พ.ร. จึงจัดให้มีนโยบาย “No Gift Policy ไม่รับ-ไม่ให้”
เพื่อรณรงค์ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ.ร. ทุกระดับ งดรับของขวัญจาก
บุคคลภายนอกผู้มาติดต่อสำนักงาน ก.พ.ร. และงดให้ของขวัญแก่บุคคลภายนอกผู้มาติดต่อ
สำนักงาน ก.พ.ร. ในทุกช่วงเทศกาล เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำอันอาจมีผลต่อดุลพินิจหรือ
การตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งนำไปสู่การเลือกปฏิบัติ หรือก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน
โดยมีรายละเอียดการงดรับ-งดให้ของขวัญบุคคลภายนอกของสำนักงาน ก.พ.ร. ปรากฏตามเอกสารแนบ

ทั้งนี้ สำนักงาน ก.พ.ร. ขอน้อมรับการแสดงความยินดี ความปรารถนาดี และ
ไมตรีจิตของผู้มอบหรือบุคคลภายนอกผู้มาติดต่อสำนักงาน ก.พ.ร. ทุกท่าน และยินดีทำหน้าที่พัฒนา
ระบบราชการไทยให้เป็นที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนต่อไป

การงดรับ – งดให้ของขวัญบุคคลภายนอกของสำนักงาน ก.พ.ร.

1) ความหมายของของขวัญ

- ของขวัญ หมายถึง สิ่งใด ๆ หรือบริการใด ๆ (เงิน ทรัพย์สินสิ่งของ
บริการหรืออื่น ๆ ที่มีมูลค่า) ที่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ และ/หรือได้รับที่นอกเหนือจาก
เงินเดือน รายได้ และผลประโยชน์จากการจ้างงานในราชการปกติ

- ของขวัญ สามารถตีค่าตีราคาเป็นเงิน หรืออาจไม่สามารถตีค่าตีราคาได้
- ของขวัญที่คิดราคาได้ (Tangible gifts) หมายถึง สินค้าบริโภคต่าง ๆ ความบันเทิง การต้อนรับ การให้ที่พัก การเดินทาง อุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น ตัวอย่างสินค้า บัตรของขวัญ เครื่องใช้ส่วนตัว บัตรกำนัล บัตรลดราคาสินค้าหรือบริการ และเงิน เป็นต้น
- ของขวัญที่คิดเป็นราคาไม่ได้ (Intangible gifts and benefits) หมายถึง สิ่งใด ๆ หรือบริการใด ๆ ที่ไม่สามารถคิดเป็นราคาที่จะซื้อขายได้ อาทิเช่น การให้บริการส่วนตัว การปฏิบัติด้วยความชอบส่วนตัว การเข้าถึงประโยชน์ หรือการสัญญาว่าจะให้ หรือการสัญญาว่าจะได้รับประโยชน์มากกว่าคนอื่น ๆ

2) แนวทางการงดรับ – งดให้ของขวัญบุคคลภายนอกของสำนักงาน ก.พ.ร.

- (1) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ.ร. ทุกระดับ งดรับของขวัญจากบุคคลภายนอกผู้มาติดต่อสำนักงาน ก.พ.ร. ในทุกช่วงเทศกาล
- (2) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ.ร. ทุกระดับ งดให้ของขวัญแก่บุคคลภายนอกผู้มาติดต่อสำนักงาน ก.พ.ร. ในทุกช่วงเทศกาล
- (3) การแสดงความยินดี การแสดงความปรารถนาดี การแสดงการต้อนรับ หรือการแสดงความเสียใจในโอกาสต่าง ๆ ตามประเพณีนิยม ควรใช้บัตรอวยพร สมุดอวยพร บัตรแสดงความยินดีแทนการให้ของขวัญ²³

3. หลักกฎหมายเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐของไทย

3.1 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546²⁴

โดยจะมีความเชื่อมโยงกันในเรื่องของการให้ส่วนราชการ และข้าราชการจะต้องบริหารส่วนราชการ และบ้านเมืองให้ดี มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล คุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติราชการ ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ เป็นการปฏิรูประบบ

²³ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. นโยบาย “No Gift Policy ไม่รับ – ไม่ให้”. 30 ตุลาคม 2564.

สืบค้นจาก <https://www.opdc.go.th/file/reader/QUIEFHw0ODIwfHxmaWxIX3VwbG9hZA>

²⁴ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (2546, 9 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา . เล่ม 120 ตอนที่ 100 ก. หน้า 1.

ราชการ เพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งการบริหารราชการและการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการนี้ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น และประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ และเนื่องจากมาตรา 3/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 บัญญัติให้การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเป็นการบริหารราชการให้บรรลุเป้าหมาย (มาตรา 6) ดังนี้

- (1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- (2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- (4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- (5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- (6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- (7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

3.2 พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562²⁵

โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานของรัฐจะต้องประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมายมาตรฐานทางจริยธรรม ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ตามมาตรา 76 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็น

²⁵ พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562. (2562, 16 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก. หน้า 1.

หลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำประมวลจริยธรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีมาตรฐานเดียวกัน สมควรมีกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรมใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐเพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมีหลักเกณฑ์การจัดทำประมวลจริยธรรม กระบวนการรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม โดยมาตรฐานทางจริยธรรม (มาตรา 5) คือ หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย

(1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

(3) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม

(4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ

(5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

(6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

(7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวเป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกี่ยวกับสภาพคุณงามความดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือสำหรับการปฏิบัติงาน การตัดสินใจความถูกต้อง การปฏิบัติที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ ตลอดจนการดำรงตนในการทำความดีและละเว้นความชั่ว

3.3 ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน²⁶

โดยประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนนั้น ออกโดยอาศัยตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ซึ่งบัญญัติให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดทำประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในความรับผิดชอบ

²⁶ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน . (2564, 20 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 138 ตอนพิเศษ 109 ง. หน้า 8.

และสำนักงาน ก.พ. ในฐานะองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนมีหน้าที่จัดทำประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตน และรักษาคุณงามความดีที่ข้าราชการต้องยึดถือเพื่อการปฏิบัติงานซึ่งข้าราชการพลเรือนพึงปฏิบัติตนเพื่อรักษาจริยธรรม (ข้อ 2) ดังต่อไปนี้

(1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการแสดงออกถึงความภูมิใจในชาติและรักษาผลประโยชน์ของชาติ ปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ เคารพในความแตกต่างของการนับถือศาสนา ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และเทิดทูนรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์

(2) ซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาตามกฎหมายและตามทำนองคลองธรรมโปร่งใส และตรวจสอบได้ ไม่แสดงออกถึงพฤติกรรมที่มีนัยเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบรับผิชอบต่อหน้าที่ มีความพร้อมรับการตรวจสอบและรับผิชอบ มีจิตสำนึกที่ดี โดยคำนึงถึงสังคม สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน และเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(3) กล้าตัดสินใจและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม กล้าคัดค้านในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง กล้าเปิดเผยหรือรายงานการทุจริตประพฤตินิชอบต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากอคติ และไม่ยอมกระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสมเพียงเพื่อรักษาประโยชน์หรือสถานภาพของตนเอง

(4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน เสียสละ มีจิตสาธารณะ สามารถแยกเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงาน ไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม และไม่ประกอบกิจการหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน

(5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ และคุณภาพของงาน ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วทันต่อเวลาและสถานการณ์ คำนึงถึงประโยชน์และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรของรัฐ รักษามาตรฐานการที่ดี พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เชื่อมั่นในระบบการทำงานเป็นทีม ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความเต็มใจ และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง

(6) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติโดยการใช้ความรู้สึกหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือเหตุผลของความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ สภาพร่างกาย สถานะทางเศรษฐกิจสังคม และต้องรักษาความเป็นกลางทางการเมืองโดยไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นการให้ทุนให้โทษแก่นักการเมืองและพรรคการเมือง

(7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างด้วยการเป็นข้าราชการที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการพึงปฏิบัติตนให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ประชาชน ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตนไม่อ้างหรือใช้อำนาจโดยปราศจากเหตุผล ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายโดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระบรมราโชวาท หลักคำสอนทางศาสนามาปรับใช้ และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีด้วยการเคารพกฎหมายและมีวินัย

ประกอบกับหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1019/ว 9 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2564 เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนของข้าราชการพลเรือนตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน²⁷ ซึ่งได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติตนของข้าราชการพลเรือนที่เกี่ยวข้องไว้ โดยมีการปฏิบัติที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำ ดังนี้

ควรกระทำ	ไม่ควรกระทำ
<ol style="list-style-type: none"> 1. จงรักภักดีต่อประเทศชาติ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รักษาผลประโยชน์ของชาติ และรักษาความลับเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ 2. มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า 3. นำหลักธรรมศาสนาที่ตนเคารพนับถือมาประกอบการปฏิบัติหน้าที่ราชการ 4. ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการปฏิบัติศาสนกิจสืบทอดและทำนุบำรุงศาสนาให้มีความเจริญยั่งยืน 5. แสดงออกถึงความเคารพ เทิดทูน และรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่แสดงออกในลักษณะที่สื่อไปในทางดูแคลนหรือด้อยค่าความเป็นไทย อันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อภาพลักษณ์ของประเทศชาติ 2. ไม่ควรกระทำการอันอาจมีลักษณะเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ 3. ไม่แสดงกริยาวาจหรืออาการในเชิงหลบลู่ดูแคลนด้อยค่าศาสนาใดศาสนาหนึ่ง 4. ไม่ขัดขวางการทำนุบำรุงศาสนาและการปฏิบัติศาสนกิจทั้งปวง

²⁷ สำนักงาน ก.พ. . หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1019/ว 9 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2564 เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนของข้าราชการพลเรือนตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน. 30 ตุลาคม 2564. สืบค้นจาก

ควรกระทำ	ไม่ควรกระทำ
<p>6. สนับสนุนและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติในโอกาสต่าง ๆ</p> <p>7. แสดงออกถึงความเชื่อมั่นและสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p> <p>8. ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้</p> <p>9. รับประโยชน์จากการปฏิบัติราชการเฉพาะที่ทางราชการจัดให้ตามกฎหมายและระเบียบ</p> <p>10. มีจิตสำนึกที่ดีและตระหนักในหน้าที่ของผู้จัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ</p> <p>11. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพของบุคคล</p> <p>12. รับผิดชอบในผลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน พร้อมทั้งจะรับการตรวจสอบและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเมื่อเกิดความบกพร่องผิดพลาดขึ้น</p> <p>13. ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความถูกต้องชอบธรรม ตามกฎหมายและตามทำนองคลองธรรม</p> <p>14. ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่ชอบด้วยกฎหมาย และกล้าคัดค้านหรือโต้แย้งคำสั่งที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>15. กล้าแจ้งเหตุหรือร้องเรียนในกรณีที่พบเห็นการกระทำผิดหรือการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ</p> <p>16. ยืนหยัดในการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามหลักวิชา และจรรยาวิชาชีพด้วยความกล้าหาญ</p> <p>17. เปิดเผยมการทุจริตที่พบเห็นหรือรายงานการทุจริต</p>	<p>5. ไม่แสดงออกด้วยกริยาอาการหรือวาจา ในลักษณะที่ไม่ให้เกียรติหรือไม่จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์</p> <p>6. ไม่แสดงถึงพฤติกรรมซึ่งมีนัยเป็นการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ</p> <p>7. ไม่กระทำการอันส่อไปในทางที่อาจตีความได้ว่าเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม</p> <p>8. ไม่หาทางปฏิเสธ บ้ายเบี่ยง เกี่ยงจนในการปฏิบัติหน้าที่ และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาขอรับบริการ</p> <p>9. ไม่ปฏิเสธความรับผิดชอบหรือปิดความรับผิดชอบของตนไปให้ผู้อื่นเมื่อเกิดความบกพร่องหรือผิดพลาดในการปฏิบัติงานขึ้น</p> <p>10. ไม่หาทางปฏิเสธการตรวจสอบของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบ</p> <p>11. ไม่อาศัยช่องว่างทางกฎหมายเพื่อเอื้อต่อการกระทำผิดระเบียบแบบแผนของทางราชการ</p> <p>12. ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง คำขู่ หรืออิทธิพลใด ๆ ในการชักจูงให้กระทำความผิดหรือกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม</p> <p>13. ไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยหวังเพียงผลงานหรือเพียงเพื่อให้งานเสร็จ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น</p> <p>14. ไม่ปฏิเสธ ละเลย หรือเพิกเฉยในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือบรรเทาทุกข์ให้แก่ประชาชน</p>

ควรกระทำ	ไม่ควรกระทำ
<p>ประพุดมิชอบต่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยไม่ปล่อยปละละเลย</p> <p>18. ให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ถูกละเมิดหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยไม่ชักช้า</p> <p>19. ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนบุคคล</p> <p>20. มีความมุ่งมั่น เสียสละ มีจิตสาธารณะในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน</p> <p>21. สามารถแยกเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงาน</p> <p>22. มีจิตอาสาโดยอุทิศตนกระทำการอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม</p> <p>23. ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ มีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างแท้จริง</p> <p>24. ใช้ทรัพยากรและงบประมาณของทางราชการอย่างประหยัดและคุ้มค่า รวมทั้งปฏิบัติงานให้ทันต่อเวลาและสถานการณ์</p> <p>25. ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว เต็มใจ ปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>26. มุ่งพัฒนาและรักษามาตรฐานการทำงานที่ดี โดยพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เลือกใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างเหมาะสม และเชื่อมั่นในระบบการทำงานเป็นทีม</p> <p>27. รับฟังความคิดเห็นฯ พร้อมทั้งจะตอบชี้แจง และอธิบายเหตุผลให้แก่ประชาชน ผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง</p> <p>28. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และเที่ยงธรรม</p>	<p>15. ไม่ปิดบังหรือปฏิเสธการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชนและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>16. ไม่เลือกปฏิบัติโดยอาศัยเหตุของความแตกต่างในเรื่องของเชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ สภาพร่างกาย หรือสถานะทางเศรษฐกิจสังคม และความเชื่อทางการเมือง</p> <p>17. ไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่ในการอำนวยประโยชน์หรือเลือกปฏิบัติต่อนักการเมืองหรือพรรคการเมือง</p> <p>18. ไม่ฟุ่มเฟือย หรือไม่ดำรงตนเกินฐานะานุรูปแห่งตน</p> <p>19. ไม่ประพุดหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้เสื่อมเสียเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรี และภาพลักษณ์ของตนเองและราชการ</p> <p>20. ไม่แสดงกริยาอาการหรือพฤติกรรมอันมีลักษณะเป็นการคุกคามทางเพศ</p>

ควรกระทำ	ไม่ควรกระทำ
29. ปฏิบัติหน้าที่โดยละเว้นจากการใช้อคติ ได้แก่ ความรัก ความโกรธ ความกลัว ความหลงมาประกอบ การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ 30. วางตัวเป็นกลางทางการเมือง 31. ดำรงตนเป็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดี โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระบรม ราโชวาท หลักคำสอนทางศาสนา และจรรยาวิชาชีพ มาใช้ในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ 32. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของ ปวงชนชาวไทย เคารพต่อกฎหมาย มีวินัย และรักษาไว้ ซึ่งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีอันดีงาม 33. ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย ประหยัด 34. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและ ประเทศชาติตามความเหมาะสม	

3.4 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยประมวล
 จริยธรรมเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ.
 2563²⁸

โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของสำนักงาน
 ป.ป.ช. ได้ออกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยประมวล
 จริยธรรมเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อใช้
 เป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตน และรักษาคุณงามความดีที่เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ต้องยึดถือเพื่อการ
 ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบัญญัติไว้ในหมวด 2 จริยธรรมในการดำรงตน และหมวด 3 จริยธรรม
 ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ส่วนที่ 1 จริยธรรมทั่วไปในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ดังนี้

²⁸ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลจริยธรรมเจ้าหน้าที่ของ
 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2563. (2563, 13 มีนาคม). ราชกิจจา
 นุเบกษา เล่ม 137 ตอนที่ 20 ก. หน้า 4.

- (1) ต้องรักษาชื่อเสียงของตน ภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย (ข้อ 10)
- (2) ห้ามมิให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รวมทั้งต้องดูแลมิให้บุคคลในครอบครัวและบริวารปฏิบัติเช่นนั้นด้วย แต่ความนี้มิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติ ตามประเพณีหรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุรูป (ข้อ 11)
- (3) ต้องไม่ให้บุคคลภายในครอบครัว ญาติพี่น้อง หรือบุคคลใกล้ชิดเข้ามายุ่งเกี่ยวหรือก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ของตนหรือผู้อื่น และต้องไม่ให้บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง และบุคคลภายนอกใช้ตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนแสวงหาประโยชน์ (ข้อ 12)
- (4) ต้องระมัดระวังในการแสดงตนและการคบหาสมาคมกับบุคคลซึ่งมีส่วนได้เสียหรือผลประโยชน์เกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน และต้องหลีกเลี่ยงการคบหาสมาคมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความประพฤติในทางเสื่อมเสียหรือผู้ประกอบอาชีพที่ส่อไปในทางไม่สุจริตอันก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงของตน ภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน (ข้อ 13)
- (5) ผู้บังคับบัญชาต้องปกครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยความเที่ยงธรรมโดยไม่เห็นแก่ความสัมพันธ์ส่วนตัว และควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมโดยเคร่งครัด (ข้อ 14)
- (6) ต้องไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (ข้อ 22)
- (7) ต้องไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่นมาเป็นเหตุให้ใช้ดุลยพินิจที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างไปจากบุคคลอื่นเพราะความสัมพันธ์ส่วนตัว (ข้อ 23)

4. ตัวอย่างกรณีที่มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

4.1 ตัวอย่างกรณีที่มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดในอดีต

โดยกรณีนี้เป็นตัวอย่างของการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาในอดีตที่เห็นได้เด่นชัดที่สุด ซึ่งปรากฏเป็นหลักฐานในสมัยกรุงศรีอยุธยา ผู้ศึกษาเห็นเป็นปัญหาในการเอื้อประโยชน์ในเชิงการใช้ระบบอุปถัมภ์ หรือ การซื้อขายทรัพย์สินบังหลวง เป็นปัญหาที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านาน อันเป็นบ่อเกิดต้นตอของการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยการเสนอทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดนั้น ยังมีความเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับระบบอุปถัมภ์ที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาตั้งแต่ในอดีต กรณีเจ้าพระยาโกษาธิบดี (เหล็ก) ที่รู้จักกันว่าเป็นพระยาพระคลังข้าหลวงคนสำคัญของสมเด็จพระนารายณ์ ทราบกันดีว่าถูกสมเด็จพระนารายณ์ส่งลงทัณฑ์โดยการเขียนจนถึงอสังกรรม หนังสือบันทึกความทรงจำของบาทหลวง เดอะ แบส เกี่ยวกับชีวิตและมรณกรรมของ มร. ก็องสแตซซ์ ฟอลคอน เขียนโดย บาทหลวง เดอะ แบส แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร เล่าถึงเหตุการณ์ที่โกษาเหล็ก หรือพระยาพระคลังต้องราชทัณฑ์ไว้ว่า “สมเด็จพระนารายณ์ส่งโปรดให้เจ้าพระยาวิชาเยนทร์ (มร. ก็องสแตซซ์ ฟอลคอน) ออกแบบและก่อสร้างป้อมปราการ และทรงมีหมายรับสั่งให้หัวเมืองต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดนั้นให้สร้างป้อมปราการขึ้นตามแผนผังนั้น โดยมีชักช้าโดยคนสยามที่ต้องถูกเกณฑ์นั้นเพื่อก่อสร้างป้อมปราการนั้น จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญชา ด้วยค่าใช้จ่ายของตนเองไม่ได้รับค่าแรงเป็นเครื่องยังชีพแต่ประการใด ทั้งเครื่องไม้เครื่องมือในการหักร้างถางพงหรือก่อสร้างก็ไม่จ่ายให้ทั้งสิ้นและเพื่อที่จะเอาตัวรอดจึงได้ชวนกันเข้าติดต่อกับท่านพระคลัง โดยรวบรวมเงินได้ห้าสิบชั่ง²⁹ (4,000.-บาท) มามอบให้เป็นการเพื่อขอให้กราบทูลในหลวงให้ทรงยับยั้งการก่อสร้างนี้ไว้ พระคลังจึงได้เข้าเฝ้าถวายความเห็นแก่ในหลวงว่าอันเมืองป้อมนี้มีได้เคยมีเป็นประเพณีมาในราชอาณาจักรอย่างเช่นในทวีปยุโรปด้วยคนสยามนั้นไม่รู้จักวิธีที่จะแก้ไขการถูกล้อม (อยู่ภายในป้อม) ได้ กลับจะทำให้ได้รับความเดือดร้อน

มากกว่าจะเป็นประโยชน์เสียอีกเพราะข้าศึกจะสามารถเข้าทำการยึดเอาได้โดยง่าย และยากนักที่คนสยามจะจับไล่ให้พ้นไป กลับจะทำให้ฝ่ายข้าศึกมีสถานที่อันมั่นคงอยู่ในราชอาณาจักรเสียอีก อนึ่งนั้น มร.ก็องสตันซ์ฯ ผู้ออกแบบแปลนแผนผังการก่อสร้างป้อมปราการนี้เป็นคนหนุ่มไม่มีความชำนาญในงานประเภทนี้ และจะทำให้ในหลวงทรงเปลืองพระราชทรัพย์ไปโดยไม่จำเป็น เสียอีกซึ่งเหตุผลของท่านพระคลังนั้นไม่เลวเลย แต่เป็นคราวเคราะห์ร้ายของท่าน โดยในหลวงทรงทราบว่า ท่านได้นำความนี้มากราบทูลเพราะเงินที่ได้รับ มากกว่าจะมีความผูกพันอย่างจริงจัง ในผลประโยชน์แห่งราชบัลลังก์ พระองค์ทรงมีพระประสงค์จะให้พระคลังสารภาพความจริงนี้ออกมาด้วยตนเอง และทรงมีรับสั่งสอบถามว่า มิได้รับสิ่งไรบ้างเที่ยวหรือที่เข้ามากราบทูลให้ทรงยับยั้งการก่อสร้างเมืองป้อมไว้เช่นนี้ พระคลังเข้าใจว่าในหลวงมิได้ทรงล่วงความรู้ันย จึงกราบทูลปฏิเสธและยื่นกรานไม่ยอมสารภาพอยู่กระนั้น ข้างฝ่ายในหลวงนั้นเมื่อทรงมีรับสั่งตำหนิความประพฤติอันขาดที่เห็นแก่ได้ในผลประโยชน์เล็กน้อยดังนั้นแล้ว จึงรับสั่งต่อไปว่า พระองค์เป็นบุคคลแรกที่จะกล่าวประณามคนที่พระองค์เคยทรงไว้วางพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่งมาแต่หนหลังแล้ว ทรงขับพระคลังออกเสียจากที่เฝ้าอย่างกริ้วเป็นที่สุด และรับสั่งให้ขุนนางคนหนึ่ง ติดตามไปโบยเสียด้วยหว่ายในทันใดนั้น อันเป็นการลงทัณฑ์ที่เป็นสิ่งธรรมดาที่สุดในหมู่ชนชาวสยาม แต่ไม่เคยได้กระทำแก่ผู้มีหน้าที่ราชการในตำแหน่งสูง นอกจากว่าจะมีความผิดเป็นอุกฤษฏ์โทษเท่านั้น วิธลงทัณฑ์กรรมนี้ คือ เขาจับผู้กระทำผิดมัดมือโยงทั้งสองข้าง แล้วเขี่ยหลังอันเปลือยเปล่าลงมาถึงบันเอวด้วยหว่ายเส้นเล็ก ๆ พันด้วยเชือกเส้นเล็ก ๆ ที่แข็งมาก จำนวนครั้งที่โบยนั้นเป็นไปตามโทษานุโทษ แต่โดยธรรมดาแล้วการโบยนั้นก็ถลกหนังออกจากหลังนั้นทีเดียว ท่านพระยาพระคลังได้รับการลงโทษทัณฑ์โบยอย่างหนัก ประกอบด้วยความอับอายขายหน้าจึงล้มป่วยลงเป็นไข้มีอาการหนัก พระยาพระคลังนั้นถึงแก่อนิจกรรมในเวลาไม่ช้าต่อมา³⁰

²⁹ วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. ชั่ง : มาตรฐานเงินไทยโบราณ 1 ชั่ง = 80 บาท. 10 กรกฎาคม 2564 . สืบค้นจาก

<https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%8A%E0%B8%B1%E0%B9%88%E0%B8%87#:~:text=>

³⁰ ศิลปวัฒนธรรม. ประวัติศาสตร์ : เปิดบันทึก ‘บาทหลวงฝรั่ง’ ถึงสาเหตุที่ ‘โกษาเหล็ก’ โดนเขี่ยน. 10 กรกฎาคม 2564 . สืบค้นจาก https://www.silpa-mag.com/history/article_16420?_trms=74d3ff0b525d9a50.1623662191449

4.2 ตัวอย่างกรณีที่มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดในปัจจุบัน

แม้กระทั่งในปัจจุบันนี้ ก็ยังมีการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมของเจ้าหน้าที่รัฐอยู่โดยตลอดตามที่ประชาชน ปุถุชนคนธรรมดาทั่วไปทุกท่าน ได้ประสบเห็น ได้ยิน หรือสัมผัสจากข่าวสารตามหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือ สิ่งอื่นใด หรือสัมผัสได้ด้วยตนเอง ยิ่งหากเป็นเจ้าหน้าที่รัฐด้วยแล้วจะรับทราบดีถึงการมีการเสนอให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดที่มีอยู่โดยตลอด อาจจะได้ด้วยความเสนาหา หรือ มิได้เกิดจากมีเจตนาที่จะกระทำการทุจริต หรืออาจรับไว้ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ตาม

4.2.1 กรณีรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมเนียม (งาช้าง)

โดยกรณีนี้อดีตโฆษกพรรคเพื่อไทยในขณะนั้น ได้ยื่นหนังสือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในขณะนั้น เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2552 ให้ตรวจสอบอดีตนายกรัฐมนตรีก่อนรับงาช้างจากอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ระหว่างที่ลงพื้นที่จังหวัดแห่งหนึ่ง ซึ่งงาช้างดังกล่าวมีมูลค่าเกิน 3,000 บาท โดยที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปดำเนินการตรวจสอบว่าการรับงาช้างเข้าข่ายการกระทำผิดตามประกาศของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดได้โดยธรรมเนียมของเจ้าหน้าที่รัฐ พ.ศ. 2543 หรือไม่ จากนั้นให้ส่งรายงานกลับมาอยู่ที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช.ทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ การรับงาช้างดังกล่าวไม่ได้หมายความว่าความผิดสำเร็จแล้ว แต่จะต้องพิจารณาว่า การรับทรัพย์สินเข้าข่ายข้อยกเว้นตามข้อ 7 วรรคสองของประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดได้โดยธรรมเนียมของเจ้าหน้าที่รัฐ พ.ศ. 2543 ซึ่งระบุว่า การรับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกิน 3,000 บาท ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐได้รับทรัพย์สินมาแล้ว โดยมีความจำเป็นต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลให้เจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นแจ้งรายละเอียด ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการรับทรัพย์สินให้ผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารสูงสุด หรือองค์กรต้นสังกัด โดยทันทีที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้วินิจฉัยว่า มีความจำเป็นต้องรับทรัพย์สินนั้นไว้หรือไม่ ในกรณีนี้ผู้บังคับบัญชาหรือองค์กรต้นสังกัดเห็นว่า ไม่ควรรับทรัพย์สิน ดังนั้น ก็ให้ส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้ให้ทันที แต่ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ให้เจ้าหน้าที่รัฐส่งมอบทรัพย์สินไปให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นั้น

สังกัดอยู่โดยเร็ว เมื่อได้ดำเนินการตามนี้ให้ถือว่า เจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้น ไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว³¹

จากกรณีดังกล่าวที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีคำวินิจฉัยและแถลงไว้เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2552 จากกรณีตามที่ได้มีหนังสือกล่าวหาว่าอดีตนายกรัฐมนตรีรับทรัพย์สินเป็นงาช้างคู่หนึ่งมีมูลค่าเกินกว่า 3,000 บาท คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่า เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2552 อดีตนายกรัฐมนตรีได้เดินทางไปปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งในวันดังกล่าวมีผู้มอบงาช้างจำนวนหนึ่งคู่เพื่อเป็นของที่ระลึก โดยอดีตนายกรัฐมนตรีได้มอบงาช้างให้แก่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตรวจสอบมูลค่าพร้อมทั้งดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมาย ต่อมาอดีตนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สมควรรับงาช้างดังกล่าวไว้ จึงได้สั่งให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีคืนงาช้างคู่นั้นให้แก่ผู้ให้ ซึ่งผู้ให้ได้รับมอบคืนไปเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2552 คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 103 ประกอบประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543 ข้อ 7 ประกอบข้อ 5 (2) ได้กำหนดว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นที่มีไฉนญาติ ซึ่งมีมูลค่าเกินกว่าสามพันบาทแล้วประสงค์จะรับทรัพย์สินนั้นไว้เป็นสิทธิของตน จะต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินนั้นต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา หรือประธานสภาท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ในทันทีที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินนั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ดังนั้น การพิจารณาว่าอดีตนายกรัฐมนตรี และในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 103 ซึ่งมีโทษตามมาตรา 122 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หรือไม่นั้น ข้อเท็จจริงจะต้องปรากฏว่า อดีตนายกรัฐมนตรีได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

³¹ ผู้จัดการออนไลน์. ป.ป.ช.รับเรื่องสอบ “อ.” รับงาช้างจาก “ชาเล็ง”. 10 กรกฎาคม 2564 . สืบค้นจาก

จากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติซึ่งมีมูลค่าเกินกว่าสามพันบาทแล้วประสงค์จะรับทรัพย์สินนั้นไว้เป็นสิทธิของตน แต่ไม่ได้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินนั้นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะนายกรัฐมนตรี หรือประธานสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี ในทันทีที่สามารถกระทำเพื่อให้วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้อดีตนายกรัฐมนตรียุติการรับทรัพย์สินนั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ปรากฏว่า เมื่ออดีตนายกรัฐมนตรียุติการรับทรัพย์สินแล้ว ได้ส่งให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีตรวจสอบมูลค่าพร้อมทั้งดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมาย แต่ต่อมา อดีตนายกรัฐมนตรียุติการพิจารณาเห็นว่า ไม่สมควรรับทรัพย์สินดังกล่าวไว้ จึงได้ส่งคืนให้ผู้ให้ไปสำหรับสาเหตุที่ อดีตนายกรัฐมนตรียุติการรับทรัพย์สินดังกล่าวไว้จำนวนหนึ่งคู่ดังกล่าวต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และประธานสภาผู้แทนราษฎร ในทันทีที่สามารถกระทำได้นั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า

- ในช่วงวันเสาร์ที่ 11 และวันอาทิตย์ที่ 12 กรกฎาคม 2552 เป็นวันหยุดราชการ
- วันจันทร์ที่ 13 กรกฎาคม 2552 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบระเบียบแนวทางปฏิบัติและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อความรอบคอบ
- วันอังคารที่ 14 กรกฎาคม 2552 อดีตนายกรัฐมนตรียุติการแจ้งให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ส่งคืนทรัพย์สินให้แก่ผู้ให้
- วันพุธที่ 15 กรกฎาคม 2552 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้ส่งมอบทรัพย์สินดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ให้โดยมีเจ้าหน้าที่ของผู้ให้เป็นผู้รับคืน
- ต่อมาสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2552 รายงานการได้รับมอบทรัพย์สินดังกล่าวต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และประธานสภาผู้แทนราษฎร

จากข้อเท็จจริงข้างต้นจึงฟังได้ว่าอดีตนายกรัฐมนตรียุติการมีเจตนาหรือมีความประสงค์ที่จะรับทรัพย์สินนั้นไว้เป็นสิทธิของตนแต่อย่างใด ดังนั้น จึงไม่มีข้อที่จะต้องวินิจฉัยว่า อดีตนายกรัฐมนตรียุติการแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินนั้นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้วินิจฉัยว่า มีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสมและ

สมควรที่จะให้อดีตนายกรัฐมนตรีรับทรัพย์สินนั้นไว้เป็นสิทธิของตนตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543 หรือไม่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีมติว่า ข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาตกไป³²

4.2.2 กรณีรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา (พักบ้านหลวงโดยไม่เสียค่าไฟฟ้า คำน้ำประปา)

โดยกรณีศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยต่อดีตนายกรัฐมนตรี เรื่อง คดีพักบ้านหลวง เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2563 จากข้อกล่าวหาของฝ่ายค้านอภิปรายไม่ไว้วางใจและร่วมลงชื่อเสนอให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ตีความในการที่นายกรัฐมนตรีอยู่บ้านพักหลวงในพื้นที่ของกองทัพก ถือเป็นกร "รับประโยชน์อื่นใด" และฝ่ายค้านเห็นว่าเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายและกฎระเบียบอย่างน้อย 3 ฉบับ ข้อหนึ่ง จงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 184 และมาตรา 186 ซึ่งห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) หรือ รัฐมนตรีรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษ นอกจากที่หน่วยงานเหล่านั้นปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ ข้อสอง ผิดพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 128 วรรคหนึ่ง ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่รัฐและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรับทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใด ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 กำหนดไว้ที่มีมูลค่าเกิน 3,000 บาท และข้อสาม ขัดมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระรวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานตุลาการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ (ซึ่งใช้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วย) ข้อ 9 ซึ่งระบุว่าผู้ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ จะต้องไม่ขอไม่เรียก ไม่รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใด ในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือน

³² สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.). ข่าวการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. วันอังคารที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2552. “คู่มือการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา 128 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561”. 2563. หน้า 70.

ต่อการปฏิบัติหน้าที่ ในส่วนของข้อกำหนดที่กองทัพบกชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คือ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรอง พ.ศ. 2548 และระเบียบกองทัพบกว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในอาคารบ้านพักของข้าราชการและลูกจ้างประจำในกองทัพบก พ.ศ. 2553 ซึ่งสาระสำคัญตอนหนึ่งระบุว่า กองทัพบกตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลอดีตผู้บังคับบัญชาที่ดำรงตำแหน่งสำคัญ เช่น องคมนตรี คณะรัฐมนตรี ส.ส. และ ส.ว. จึงจัดให้มีบ้านพักรับรองในพื้นที่ของกองทัพบก เพื่อดูแลรักษาความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในยามปกติ และในสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ ที่ต้องการความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา และเพื่อให้สามารถดำรงสถานะทางสังคมได้อย่างสมเกียรติ และมีศักดิ์ศรี สำหรับผู้มีสิทธิเข้าพักอาศัยจะต้องเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพบกหรืออดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพบก ซึ่งยังคงทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติและกองทัพบก และเคยดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกมาแล้ว ซึ่ง “นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นบุคคลสำคัญระดับประเทศ และเป็นอดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพบกซึ่งทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติและกองทัพบก หากพักอยู่นอกเขตทหาร จะทำให้เกิดความยากลำบากในการรักษาความปลอดภัย จึงอนุมัติให้เข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองของกองทัพบก รวมถึงให้การรักษาความปลอดภัย และการสนับสนุนอื่น ๆ ในฐานะบุคคลสำคัญของประเทศ”³³

สำหรับในกรณีนี้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา 170 วรรคสาม ประกอบกับมาตรา 82 ว่าความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม สิ้นสุดเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญมาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบมาตรา 160 (5) และมาตรา 170 วรรคหนึ่ง (5) ประกอบมาตรา 186 วรรคหนึ่ง และมาตรา 184 วรรคหนึ่ง (3) หรือไม่ (เรื่องพิจารณาที่ 8/2563) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 55 คน เข้าชื่อร้องต่อผู้ร้องขอให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ โดยกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องใช้บ้านพักในกรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ซึ่งเป็นบ้านพักของทางราชการทหาร เป็นที่พักอาศัยของผู้ถูกร้องและครอบครัวโดยไม่เสีย

³³ หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ. ข่าวบีบีซีไทย. “ศาลรัฐธรรมนูญ: ตำรวจข้อกฎหมาย-ข้อวิเคราะห์ ก่อนศาลรัฐธรรมนูญชี้ชะตาคดีพักบ้านหลวง”. 10 กรกฎาคม 2564. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-55126328>

ค่าเช่าค่ากระแสไฟฟ้า และค่าน้ำประปาให้กับทางราชการทหารจึงเป็นการอยู่อาศัยโดยไม่มีสิทธิอันชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์และยังเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามมาตรฐานทางจริยธรรม อันเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) และ (5) ผู้ร้องจึงส่งคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 ซึ่งผลการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า บ้านพักอาศัยของผู้ถูกร้องเปลี่ยนสถานะเป็นบ้านพักรับรองตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบก พ.ศ. 2548 ซึ่งกำหนดให้อธิบดีผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพบกซึ่งทำคุณประโยชน์ให้กับกองทัพบกและประเทศชาติและเคยดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกมาแล้ว มีสิทธิเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบกและกองทัพบกสามารถพิจารณาความเหมาะสมในการสนับสนุนงบประมาณค่ากระแสไฟฟ้าและน้ำประปา ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการพักอาศัยตามความจำเป็นและเหมาะสมในการใช้งาน เมื่อผู้ถูกร้องเคยเป็นผู้บัญชาการทหารบก จึงเป็นผู้มีสิทธิเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบกและมีสิทธิได้รับการสนับสนุนค่ากระแสไฟฟ้าและน้ำประปาตามระเบียบดังกล่าวข้างต้น แม้เป็นนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นพลเรือนก็ย่อมไม่มีสิทธิพักอาศัยในบ้านพักรับรองนั้น ประกอบกับการให้สิทธิดังกล่าวให้แก่ผู้มีคุณสมบัติตามระเบียบนั้นเป็นธุรกิจการงานปกติ โดยถือเป็นสิทธิของบุคคลอันเนื่องมาจากการดำรงตำแหน่งอดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพบก จึงมีมติเอกฉันท์ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบมาตรา 160 (5) และมาตรา 170 วรรคหนึ่ง (5) ประกอบมาตรา 186 วรรคหนึ่ง และมาตรา 184 วรรคหนึ่ง (3) และผู้ถูกร้องไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงแต่อย่างใด³⁴

³⁴ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. ข่าวศาลรัฐธรรมนูญ. 10 กรกฎาคม 2564. สืบค้นจาก

จากทั้ง 2 กรณีดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีผู้เกี่ยวข้องหลายราย และมีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง รวมถึงมีกระบวนการในการพิจารณาตีความที่มีความยุ่งยากขั้นตอนมากมายทำให้สิ้นเปลืองเวลาหรือกำลังบุคลากรในการรับเรื่อง รวบรวมข้อมูลและทรัพยากรเอกสาร โดยใช่เหตุในการวินิจฉัยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตว่า ประเด็นใดเป็นการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งและมีอำนาจในขณะนั้น ๆ

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กรณีการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ของประเทศไทยและต่างประเทศ

โดยที่ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย กับประเทศสิงคโปร์ และประเทศสาธารณประชาชนจีน และมีการนำมาเปรียบเทียบ พร้อมทั้งจัดทำสรุประหว่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งปรากฏดังต่อไปนี้

1. กฎหมายของประเทศไทย

1.1 ประมวลกฎหมายอาญา

โดยการรับสินบน การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ได้กำหนดลักษณะของความผิด และแบ่งระดับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการรับผิด อาทิความผิดต่อเจ้าพนักงาน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ซึ่งมีโทษแตกต่างกันตามสัดส่วนความรับผิดชอบหรือสัดส่วนที่เข้าไปเกี่ยวข้องตามกระบวนการยุติธรรมของตำแหน่งนั้น ๆ เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยหากมีการยกเลิกการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมจรรยาตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ไปแล้ว อาจจะต้องมีการนำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับใช้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1.1 นิยาม

มาตรา 1 บัญญัติว่า “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์
ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

1.1.2 ลักษณะ 2 ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง หมวด 1 ความผิดต่อเจ้าพนักงาน

มาตรา 143 บัญญัติว่า “ผู้ใดเรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เป็นการตอบแทนในการที่จะจงใจหรือได้จงใจ เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาล โดยวิธี อันทุจริตหรือผิดกฎหมาย หรือโดยอิทธิพลของตนให้กระทำการ หรือไม่กระทำการในหน้าที่อัน เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 144 บัญญัติว่า “ผู้ใดให้ ขอให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิก สภาเทศบาล เพื่อจงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

1.1.3 หมวด 2 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

มาตรา 149 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้น จะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และ ปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต”

มาตรา 150 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน กระทำการหรือไม่กระทำการ อย่างไม่เป็นตำแหน่งโดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท”

มาตรา 157 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ หน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดย ทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ”

1.1.4 ลักษณะ 3 ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม หมวด 1 ความผิดต่อเจ้าพนักงาน

ในการยุติธรรม

มาตรา 172 บัญญัติว่า “ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับ ‘ความผิดอาญา’ แก่พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 173 บัญญัติว่า “ผู้ใดรู้ว่ามิได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น แจ้งข้อความแก่พนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาว่า ได้มีการกระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินหกหมื่นบาท”

มาตรา 174 บัญญัติว่า “ถ้าการแจ้งข้อความตามมาตรา 172 หรือมาตรา 173 เป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคลใดต้องถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

ถ้าการแจ้งตามความในวรรคแรก เป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคลใดต้องรับโทษหรือรับโทษหนักขึ้น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

1.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

โดยการยกเลิกการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยาไปแล้ว ตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ไปแล้ว หากผู้ให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้น เป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเป็นเครือญาติของเจ้าหน้าที่ผู้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นดังกล่าว ก็ชอบด้วยกฎหมายที่จะรับไว้ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องของการให้หรือรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรม ซึ่งถือเป็นหลักปฏิบัติในสากลทั่วไปในเรื่องของการให้โดยเสน่หา และการรับมรดก ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1.1 บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ลักษณะ 3 ให้

มาตรา 521 บัญญัติว่า “อันว่าให้ นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ให้ โอนทรัพย์สินของตนให้โดยเสน่หาแก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้รับ และผู้รับยอมรับเอาทรัพย์สินนั้น”

1.1.2 บรรพ 6 มรดก ลักษณะ 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป หมวด 1 การตกทอดแห่ง ทรัพย์สินมรดก

มาตรา 1599 บัญญัติว่า “เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท ...”

มาตรา 1600 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ กองมรดกของผู้ตายได้แก่ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตาย ตลอดทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ เว้นแต่ตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้ว เป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้”

1.3 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พ.ศ. 2561

โดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เป็นกฎหมายเฉพาะของประเทศไทยที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง หากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด หรือแม้กระทั่งการรับตามธรรมเนียมจรรยา ก็ตาม โดยในที่นี่จะกล่าวถึงความเกี่ยวกับของบทบัญญัติมาตรา 128 วรรคหนึ่ง ของกฎหมายเฉพาะดังกล่าว และกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมเนียมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นส่วนที่เข้ามาเกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ เพื่อจะนำไปสู่การยกเลิกทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียม โดยจะชี้ให้เห็นถึงกฎเกณฑ์และจำนวนที่กำหนดให้รับไว้ได้ในปัจจุบัน และระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยประมวลจริยธรรมเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2563 ซึ่งจะกล่าวถึงการดำรงตน และปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. เครือญาติและผู้ใกล้ชิดของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งอาจนำไปเป็นแบบอย่างให้หน่วยงานอื่นของรัฐในการยึดถือและปฏิบัติได้ ซึ่งมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1.1 นิยาม

มาตรา 4 บัญญัติว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดๆ ในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดๆ ในพฤติการณ์

ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

1.1.2 หมวด 6 การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

โดยมาตรา 128 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เป็นมาตราที่เข้ามาเกี่ยวข้องโดยตรงในศึกษาการยกเลิกการรับตามธรรมเนียมจรรยา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรา 128 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมเนียมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดานหรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมเนียมจรรยาตามฐานานุรูป

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วย โดยอนุโลม”

1.1.3 บทกำหนดโทษ

เมื่อมีการยกเลิกมาตรา 128 วรรคหนึ่ง ตามกฎหมายฉบับนี้ไปแล้ว ก็อาจจะต้องมีการยกเลิกบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องด้วยเช่น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรา 169 บัญญัติว่า “เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 128 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

1.1.4 ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมเนียมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563

โดยที่เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ ข้อยกเว้นให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมเนียมจรรยาซึ่งจะมีรายละเอียด ดังนี้

1) บทบาทให้อำนาจในการห้ามและกำหนดชื่อยกเว้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้

โดย ข้อ 5 กำหนดว่า “ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้นอกจากการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาที่กำหนดไว้ในประกาศนี้”

คำอธิบายสำหรับข้อ 5 จะเป็นการกล่าวถึง บทให้อำนาจในการห้ามและยกเว้นการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา

2) ชื่อยกเว้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้

โดย ข้อ 6 กำหนดว่า “เจ้าพนักงานของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ดังต่อไปนี้

(1) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใดซึ่งมิใช่ญาติที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

(2) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากการให้เป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป”

คำอธิบายสำหรับข้อ 6 (1) จะเป็นการกล่าวถึง จำนวนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่คำนวณเป็นจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถรับไว้ได้ จากบุคคลที่ไม่ใช่เครือญาติ คือ จะรับไว้ได้ไม่เกินสามพันบาท

และสำหรับข้อ 6 (2) จะเป็นการกล่าวถึง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งเป็นการให้ในลักษณะทั่วไปแก่บุคคล เช่น ส่วนลดในการจัดโปรโมชั่นของห้างสรรพสินค้าในการซื้อสินค้า และให้กับลูกค้าทั่วไปโดยไม่ได้ให้เฉพาะเจาะจงแก่ลูกค้า หรือ ส่วนลดในการสะสมแต้มครบตามจำนวนที่กำหนดของสายการบินแห่งหนึ่ง ในการสะสมแต้มเป็นส่วนลดค่าตัวเครื่องบินให้กับผู้ให้บริการทั่วไป โดยไม่ได้เป็นการเฉพาะเจาะจง เป็นต้น

3) ซ้อยกเว้นและวิธีการปฏิบัติหากมีการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

โดยธรรมดาแล้ว

โดย ข้อ 7 กำหนดว่า “การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ 6 ซึ่งเจ้าพนักงานของรัฐได้รับมาโดยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐสถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัด ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับสิ่งนั้นไว้ เพื่อให้วินิจฉัยว่า มีเหตุผลความจำเป็นความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัด มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว ให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอนให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นเป็นสมาชิก แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

การรายงานตามข้อนี้ ให้รายงานตามแบบแนบท้ายประกาศฉบับนี้”

คำอธิบายสำหรับข้อ 7 จะเป็นการกล่าวถึง ข้อยกเว้นและวิธีการปฏิบัติในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมยามแล้ว เพื่อรักษาไมตรี หรือมีความจำเป็นต้องรับมาก่อน และดำเนินการตรวจสอบหรือแจ้งผู้บังคับบัญชาเพื่อทราบตามตำแหน่งอำนาจหน้าที่ หรือหน่วยงานที่สังกัดในภายหลังเพื่อส่งคืน หรือ รับไว้ได้ และถือเป็นทรัพย์สินของหน่วยงานราชการนั้น แล้วแต่กรณี

4) บทกำหนดโทษ (ต่อ) และข้อพึงระวัง

โดยที่ หากภายหลังมีการยกเลิกมาตรา 128 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ไปแล้วนั้น ทั้งการให้หรือการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา จะมีบทกำหนดโทษที่มีความรุนแรงยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการป้องปรามการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยาโดยมิชอบด้วยกฎหมายต่อไป ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรา 175 บัญญัติว่า “ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นเป็นการตอบแทนในการที่จะจงใจหรือได้จงใจ เจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรระหว่างประเทศ โดยวิธีอันทุจริตหรือผิดกฎหมายหรือโดยอิทธิพลของตนให้กระทำการ หรือไม่กระทำการในหน้าที่ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 176 บัญญัติว่า “ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศเพื่อจูงใจให้กระทำการไม่กระทำการหรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลใดและกระทำไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น โดยนิติบุคคลดังกล่าวไม่มีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดนั้น นิติบุคคลนั้นมีความผิดตามมาตรา นี้ และต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่าแต่ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่ได้รับ

นิติบุคคลตามวรรคสอง ให้หมายความถึงนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย

บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลตามวรรคสอง ให้หมายความถึงผู้แทนของนิติบุคคล ลูกจ้าง ตัวแทน บริษัทในเครือ หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อหรือในนามของนิติบุคคลนั้น ไม่ว่าจะทำหน้าที่และอำนาจในการนั้นหรือไม่ก็ตาม”

1.4 พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 และประกาศแผนปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้อง

โดยที่พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 เป็นการดำเนินการตามมาตรา 259 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติให้การปฏิรูปประเทศเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.4.1 การปฏิรูปประเทศ

1) การปฏิรูปประเทศจะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(1) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(2) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกัน เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(3) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ (มาตรา 5)

2) แผนการปฏิรูปประเทศจะต้องมีการกำหนดกลไก วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ แต่ละด้าน รวมทั้งผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศในด้านนั้น ๆ

ทั้งนี้ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน จะทำเป็นแผนเดียวกันหรือแยกเป็นแผนแต่ละด้านหรือหลายด้านรวมกันก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บท และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับต่อไป

หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้การปฏิรูปประเทศบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

ให้เป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่จะกำกับดูแลและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นองค์กรในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือเป็นองค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ การกำกับดูแลนั้น ให้หมายความถึงการประสาน การปรึกษา หรือเสนอแนะต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐขององค์กรดังกล่าว (มาตรา 6)

3) แผนการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยจะต้องมี

(1) แผน ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการปฏิรูปประเทศ และผลอันพึงประสงค์ในด้านที่จะดำเนินการปฏิรูป ซึ่งต้องสอดคล้องกับผลที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติ

(2) กำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการในแต่ละขั้นตอนตามลำดับ ในลักษณะที่เป็นการบูรณาการและตัวชี้วัดผลการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน

(3) การกำหนดหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่รับผิดชอบการดำเนินการตาม (1) และ (2)

(4) วงเงินที่คาดว่าจะใช้ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านหรือแต่ละเรื่องตามมาตรา 8 แล้วแต่กรณี รวมตลอดทั้งประมาณการของแหล่งที่มาของเงิน

(5) ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศที่คาดหวังว่าจะบรรลุภายในระยะเวลาห้าปี

(6) การเสนอให้มีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศดังกล่าว ให้พิจารณาความเร่งด่วนของการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านเพื่อกำหนดลำดับขั้นตอนในการปฏิรูปประเทศ และจะต้องคำนึงถึงความพร้อมทางด้านบุคลากรและการเงินการคลังของประเทศประกอบด้วย (มาตรา 7)

4) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านประกอบด้วยคณะกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

โดยแต่ละคณะให้ประกอบด้วย ประธานกรรมการปฏิรูปคนหนึ่ง และกรรมการปฏิรูปจำนวนไม่เกินสิบสามคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์ในด้านที่จะดำเนินการปฏิรูป โดยคำนึงถึงความหลากหลายของผู้มีประสบการณ์ในภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องประกอบกัน

ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการปฏิรูปและเลขานุการคนหนึ่งตามข้อเสนอแนะของเลขาธิการและให้เลขาธิการแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความเหมาะสม กรรมการปฏิรูปต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิดและมีอายุไม่เกินเจ็ดสิบห้าปี (มาตรา 14)

5) ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่ สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูป โดยมีหน้าที่และอำนาจ (มาตรา 22) ดังนี้

- (1) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการปฏิรูปและคณะอนุกรรมการ
- (2) ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลและความเห็นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณากำหนดแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ รวมทั้งจัดหาและพัฒนาข้อมูลเพื่อสนับสนุนงานด้านวิชาการให้แก่คณะกรรมการปฏิรูปและคณะอนุกรรมการ
- (3) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและประชาชนภาคส่วนต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
- (4) ดำเนินการให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม โดยคณะกรรมการปฏิรูปสามารถเชิญหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศในด้านนั้น เข้าร่วมชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการดำเนินการ รวมทั้งจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะได้โดยสะดวกและทั่วถึง ทั้งนี้ ต้องมีการแสดงข้อมูลที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นได้ด้วย (มาตรา 11 วรรคสอง)
- (5) เผยแพร่แผนการปฏิรูปประเทศ รวมทั้งดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ
- (6) รับผิดชอบในการดำเนินการให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศและการจัดทำรายงานการติดตามผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ โดยให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติภายในเวลาและตามรายการที่กำหนด (มาตรา 25) ในกรณีที่มีปัญหาอุปสรรคไม่อาจดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศได้และเป็นเรื่องเร่งด่วน หรือในกรณีมีเหตุอื่นใดเป็นการเร่งด่วนเฉพาะเรื่อง ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง รายงานปัญหา อุปสรรค และ

ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือรัฐสภาทราบโดยด่วน เพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป (มาตรา 27)

(7) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะกรรมการปฏิรูปหรือที่ประชุมร่วมมอบหมาย

1.4.2 ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง)¹

โดยถือเป็นมาตรการทางนโยบายของฝ่ายบริหาร (รัฐบาล) ตามแผนการปฏิรูปประเทศโดยมีเป้าหมาย ให้นำหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานประกาศตน โดยให้เจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานของตนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) และมีตัวชี้วัด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลจากการปฏิบัติหน้าที่ ภายในต้นปี 2564 โดยมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือสำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว โดยจะต้องมีการรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำเสนอคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาทราบต่อไป ซึ่ง ณ ขณะนี้ การดำเนินการตามนโยบายงดการให้ของขวัญ (No Gift Policy) ในหน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ รวมไปถึงภาคเอกชนถือว่ามีความตื่นตัวแล้ว อยู่พอสมควรในเรื่องของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ของประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง)

ส่วนที่ 2 กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

¹ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564. (2564, 25 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 138 ตอนพิเศษ 44 . หน้า 271.

2.4 กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การพัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส
 ไร้ผลประโยชน์จากการศึกษาผลการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index – CPI) ขององค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International – TI) ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยได้รับการประเมินต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยมาตรฐานโลก (43 คะแนน) ซึ่งค่าตัวชี้วัดนี้ นับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาการลงทุนในประเทศไทยของนักลงทุนต่างประเทศ ทั้งนี้ สาเหตุส่วนใหญ่ที่ส่งผลให้ค่าดัชนี CPI ของไทยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐทั้งฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ รวมถึงรัฐวิสาหกิจและองค์กรอิสระ ที่ยังมีพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์จากการใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบ ด้วยการเรียกรับสินบน สินน้ำใจ มีการใช้ทรัพย์สินของทางราชการและงบประมาณเพื่อประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง มีการเลือกปฏิบัติในการใช้อำนาจรัฐ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน โดยปัญหาเหล่านี้มีพื้นฐานมาจากระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยที่ทำให้ได้ผู้บริหารที่ขาดความซื่อตรง (Integrity) รวมทั้งขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการกระทำ สะท้อนการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวม ซึ่งส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนมีพฤติกรรมประพฤติมิชอบและร้ายวณผิดปกติซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจน ทำให้รัฐและประชาชนต้องสูญเสียประโยชน์ไปอย่างมาก ดังนั้น เพื่อเป็นการยกระดับภาพลักษณ์ของประเทศไทยในส่วนของ การประพฤติปฏิบัติตัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ดีขึ้น จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไข การประพฤติมิชอบที่มักมีการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ตลอดจนการสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างจริยธรรมและการรักษามาตรฐานวินัยข้าราชการให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งต้องสนับสนุนให้มีความรับผิดชอบหากเกิดการทุจริตขึ้นในองค์กร ซึ่งจะส่งผลให้ ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในการรับรู้และแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในสายตาของนักลงทุนและ นักธุรกิจชาวต่างประเทศดีขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดความสนใจและตัดสินใจลงทุนในประเทศไทย เนื่องจากมีต้นทุนและความเสี่ยงต่อการประกอบธุรกิจที่ต่ำกว่าประเทศอื่น และสอดคล้องกับ เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงเป็นการป้องกันและแก้ไขการสูญเสียผลประโยชน์ของชาติ และประชาชน

2.4.1 เป้าหมายและตัวชี้วัดกิจกรรมการปฏิรูป

1) เป้าหมาย

(1) ให้นำหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยประกาศตนเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy)

(2) มีการบริหารบุคคลภาครัฐในระบบคุณธรรมตามรัฐธรรมนูญบัญญัติ พร้อมกับให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวมและยกระดับมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวมเป็นกฎหมาย

(3) มีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบการรั่วไหลผิดปกติ

(4) หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการประพฤติมิชอบและรั่วไหลผิดปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงาน และบังคับใช้มาตรการทางจริยธรรม วินัย และอาญาต่อผู้กระทำผิดอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม พร้อมกับนำหลักความรับผิดชอบในการกระทำ (Accountability) มาบังคับใช้กับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

2) ตัวชี้วัด

(1) เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลจากการปฏิบัติหน้าที่ ภายในต้นปี 2564

(2) มีมาตรฐานทางจริยธรรมเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวมประกอบพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ.2562 ภายในปี 2564 และยกระดับเป็นกฎหมายว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวม ภายในปี 2565

(3) มีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่ โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้อำนาจรัฐต่อประชาชนต้องดำเนินการภายในปี 2564 และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เหลือภายในปี 2565

(4) หัวหน้าส่วนราชการของรัฐต้องปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมและบังคับใช้มาตรการทางจริยธรรม วินัย และอาญาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม พร้อมกับนำหลักความรับผิดชอบในการกระทำ (Accountability) มาบังคับใช้ ภายในปี 2564

2.4.2 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

2. กฎหมายของต่างประเทศ

2.1 ประเทศสิงคโปร์

พระราชบัญญัติป้องกันการทุจริต Prevention of Corruption Act (PCA) ของสิงคโปร์มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2503 เป็นกฎหมายต่อต้านการทุจริตเบื้องต้นในสิงคโปร์ PCA ให้อำนาจสำนักงานสืบสวนสอบสวนการทุจริต Corrupt Practices Investigation Bureau หรือ CPIB ควบคุมและกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตและการลงโทษ ซึ่งหลักการของ PCA มีดังนี้

การทุจริตในสิงคโปร์มีคำนิยามจำกัดความแบบกว้างๆ ว่าเป็นการให้สินบนเพื่อเป็นการตอบแทนความชอบ และโปรดปราน สินบนสามารถอยู่ในรูปของลักษณะเป็นตัวเงินหรือไม่ใช่ตัวเงิน ซึ่งรวมถึง ของขวัญ เงินกู้ ค่าธรรมเนียม ผลตอบแทน ค่าคอมมิชชั่น หรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่มีลักษณะใด ๆ การให้คำมั่นในการจ้างงาน หรือสัญญาใด ๆ การจ่ายเงิน การปล่อยตัวผู้ต้องหา หรือ การชำระบัญชีเงินกู้ การระงับคดี หรือความรับผิดชอบอื่น ๆ บริการอื่น ๆ ประโยชน์ หรือข้อได้เปรียบของคำอธิบายใด ๆ ข้อเสนอการดำเนินการ หรือคำมั่นสัญญาใด ๆ เกี่ยวกับความพึงพอใจใด ๆ โดยไม่มีผู้ใดได้รับการยกเว้น CPIB จะมีหน้าที่สืบสวนคดีทุจริตคอร์รัปชันทั้งหมด ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับบุคคลในภาครัฐหรือเอกชน หรือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่คำนึงถึงตำแหน่งของบุคคล ความอาวุโส และความร่วมมือทางการเมือง และไม่มีผู้ใดได้รับการยกเว้นจากกฎหมายนี้

โดยมีบทลงโทษที่รุนแรง ซึ่งบุคคลที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ จะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ (2,500,000 บาท) หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับแต่ละข้อหาการทุจริต²

ในส่วนการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญาตาม Prevention of Corruption Act ประเทศสิงคโปร์ใน Prevention of Corruption Act หรือ PCA ในส่วนของการกระทำที่เป็นความผิด จะถูกแบ่งออกตามรูปแบบประเภทต่าง ๆ ที่สำคัญ จำนวน 3 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่ Public Service Duties, Beholder Position และ Private Sector Duties³

2.1.1 บทบาทหน้าที่ของภาคเอกชน หรือ Private Sector Duties มีบทบัญญัติที่สำคัญ มีดังนี้

ภาคเอกชนประกอบด้วยส่วนของเศรษฐกิจที่บุคคลและองค์กรต่าง ๆ เป็นเจ้าของ จัดการและควบคุมซึ่งแสวงหาผลกำไร บริษัทในภาคเอกชนมักจะปราศจากความเป็นเจ้าของหรือการควบคุมของรัฐ อย่างไรก็ตาม บางครั้งภาคเอกชนสามารถร่วมมือกับรัฐบาลในการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐ และเอกชน เพื่อร่วมกันให้บริการหรือร่วมทุนทางธุรกิจกับชุมชน บริษัทของภาคเอกชนสามารถเกิดขึ้นได้จากการแปรรูปขององค์กรภาครัฐหรือผ่านองค์กรใหม่โดยบุคคลทั่วไป ธุรกิจภาคเอกชนรักษาเสถียรภาพราคาด้วยการสร้างสถานะตลาดที่เป็นธรรม

บทบาทของภาคเอกชนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะบทบาทของภาคเอกชนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญของเศรษฐกิจ ทำให้ภาคเอกชนเป็นผู้เล่นที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจเนื่องจากการป้อนข้อมูลที่ทำกับรายได้ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งมอบสินค้าและบริการที่สำคัญ ก่อให้เกิดรายได้จากภาษี และช่วยให้มั่นใจได้ว่าเกิดเงินทุนหมุนเวียนในระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

² Corrupt Practices Investigation Bureau. July 15, 2021. Retrieved from : <https://www.cpi.gov.sg/about-corruption/prevention-of-corruption-act>

³ Tan Boon Gin. *The law on corruption in Singapore: Cases and materials*. Singapore: Singapore Academy of Law Publishing. 2007. อังโน ปกรณ์ สายเชื้อ. “ความผิดฐานรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด: ศึกษาการบังคับใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 103 และ มาตรา 123 123/2”, 2560.

การขับเคลื่อนด้วยสร้างการจ้างงาน ภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างโอกาส การจ้างงานภายในชุมชนของตน ธุรกิจจำนวนมากอยู่ภายใต้การควบคุมของภาคเอกชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริษัทเหล่านี้มีงานทำมากกว่าภาครัฐช่วยเหลือในการพัฒนา ภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะจะช่วยเพิ่มกระบวนการอุตสาหกรรมและการปรับปรุงชุมชน ด้วยการแนะนำสินค้า อุปกรณ์ เครื่องจักร และเทคโนโลยีใหม่ ๆ บริษัทในภาคเอกชนจึงเกิดแนวคิดเชิงนวัตกรรมที่ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตและนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่ดีขึ้น อีกทางหนึ่งคือ ภาคเอกชนมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนผ่านการส่งเสริมธุรกิจชุมชน ระบบแลกเปลี่ยนท้องถิ่น สหกรณ์ และสินเชื่อระบบ นอกจากนี้ยังดึงดูดนักลงทุนที่มีศักยภาพซึ่งส่งเสริมและขยาย บริษัทที่มีอยู่การจัดหาสินค้าและบริการภาคเอกชน เป็นผู้ให้บริการสินค้าและบริการหลัก ส่งเสริม การพัฒนาทุนมนุษย์ ซึ่งช่วยให้สามารถผลิตสินค้าและบริการได้มากขึ้น และตอบสนอง ความต้องการของตลาดส่งเสริมการกระจายธุรกิจของภาคเอกชนที่เต็มไปด้วยบริษัทที่ดำเนินธุรกิจ ที่หลากหลาย โดยพื้นฐานแล้ว ภาคส่วนนี้เปิดโอกาสให้บริษัทใหม่ ๆ พัฒนาได้ไม่ว่าธุรกิจประเภทใด ด้วยเสรีภาพนี้ บริษัทเอกชนจึงสามารถกระจายการดำเนินงานของตนได้คุณสมบัติหลักของ ภาคเอกชน คุณลักษณะหลักของภาคเอกชนคือการจัดการโดยบุคคลธรรมดาโดยไม่ต้องมีส่วนร่วม จากรัฐบาลแต่มีคุณลักษณะเพิ่มเติมของภาคเอกชน ได้แก่ แรงจูงใจในการทำกำไร ความเป็นเจ้าของ และการควบคุมส่วนตัว ไม่มีส่วนร่วมของรัฐ การจัดการอิสระ การเงินส่วนตัว และวัฒนธรรม การทำงานของพนักงาน⁴

ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทุจริต Prevention of Corruption Act (PCA) ของสิงคโปร์การคุ้มครองการทุจริตต่อหน่วยงานของรัฐ

เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับการคาดหวังให้ปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริตเป็นแกนหลักในการให้บริการเพื่อประเทศชาติ หากพิสูจน์ได้ว่าทุจริตใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัญญาหรือข้อเสนอสำหรับสัญญากับรัฐบาล ผู้ถูกพิพากษาลงโทษจะต้องระวางโทษ ปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับการทุจริต แต่ละครั้ง กฎหมาย PCA ยังจัดให้มีข้อสันนิษฐานว่าทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ๆ ให้รวมถึง

⁴Indeed Career Guide. July 15, 2021. Retrieved from : <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/private-sector>

ความพึงพอใจที่ได้รับหรือให้โดยบุคคลในการจ้างงานของรัฐบาลหรือของหน่วยงานสาธารณะ ถือเป็น การทุจริต โดยภาระการพิสูจน์เพื่อหักล้างข้อสันนิษฐานอยู่ที่บุคคลที่ถูกกล่าวหา นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องรายงานกรณีที่มีการเสนอ รับ หรือเรียกรับความพึงพอใจ ภายใต้กฎหมาย PCA หากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่จับกุมผู้ที่ให้ หรือเสนอความพึงพอใจแก่ตนโดยไม่มีข้อหักล้างที่สมเหตุสมผล ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทบัญญัตินี้ยังครอบคลุมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยกฎหมาย PCA มีอำนาจนอกอาณาเขตในการจัดการกับการทุจริตที่กระทำโดยพลเมืองสิงคโปร์ในต่างประเทศ ทั้งนี้ ให้ถือว่าเป็นการกระทำการทุจริตในประเทศสิงคโปร์

ข้อมูลส่วนตัวของผู้แจ้งข้อมูลเมื่อพบเห็นการกระทำการทุจริต จะได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมาย PCA โดยชื่อหรือที่อยู่ของผู้แจ้งข้อมูลหรือเรื่องใด ๆ ที่อาจนำไปสู่การเปิดเผยตัวตนของผู้แจ้งข้อมูลจะถูกปกปิดเป็นความลับ

ภายใต้บทบัญญัติตามมาตรา 13 เมื่อมีการลงโทษผู้ต้องหาคดีทุจริตคอร์รัปชัน ให้ศาลสั่งปรับเท่ากับจำนวนเงินสินบนที่ได้รับนั้นด้วย⁵

2.1.2 โดยบทบาทหน้าที่ของภาครัฐ ในส่วนของ *Public Service Duties* และ *Beholder Position* มีบทบัญญัติที่สำคัญ ดังนี้

1) บทลงโทษสำหรับการทุจริต (*Punishment for Corruption*)

มาตรา 5 บัญญัติว่า “ผู้ใดซึ่งกระทำการ ไม่ว่าจะด้วยตนเอง หรือร่วมมือกับบุคคลอื่นใด

(A) ใหว่วานขอ หรือรับ หรือตกลงที่จะรับสิ่งใด ไม่ว่าจะเพื่อตนเองหรือเพื่อบุคคลอื่นใดด้วยเจตนามิชอบ ...

... จะมีความผิดกฎหมาย และต้องถูกพิพากษาลงโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ”

จากบทบัญญัติข้างต้นนั้น ในข้อ (A) ผลจากการศึกษาพบว่า บทบัญญัติในส่วนนี้มีลักษณะการบัญญัติที่ให้ความหมายของการเรียก รับ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

⁵ Corrupt Practices Investigation Bureau. July 15, 2021. Retrieved from : <https://www.cpi.gov.sg/about-corruption/prevention-of-corruption-act>. Page 5.

ที่ค่อนข้างกว้างเป็นอย่างมาก โดยปรากฏชัดเจนจากการตีความโดยศาลสูงในประเทศสิงคโปร์ ตามคำพิพากษาในคดี *Narinder Singh v PP* [1996] SLR 639 ตีความไว้ว่า “this provision clear in not containing any restrictions and certainly did not restrict the scope of the section to case involving contractual, professional or administrative relationships” กล่าวคือ แม้ว่าจะกระทำไปโดยไม่มีอำนาจหน้าที่หรือพันธะใด ๆ ถือเป็นความผิดตามมาตรานี้ได้ทั้งสิ้น จึงเป็นบทบัญญัติทั่วไปของการป้องกันการทุจริตที่ครอบคลุมการกระทำที่เป็นการทุจริตในส่วนของกรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดและสามารถพลิกแพลงได้ในหลากหลายสถานการณ์ โดยขอตัวอย่างการกระทำที่เป็นการรับตามบทบัญญัตินี้ เช่น ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานรัฐที่ดูแลเกี่ยวกับการตรวจรับการจ้างและการมาตรฐานความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ก่อสร้างได้ทำสัญญากู้ยืมเงินกับกรรมการผู้จัดการของบริษัทเอกชนก่อสร้างขนาดใหญ่รายหนึ่งซึ่งแม้จะมีวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลที่สามารถให้กู้ยืมเงินได้ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวของคน แต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าในภายหลังไม่นาน ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานรัฐผู้นั้นได้ลงนามอนุมัติโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ให้โดยไม่ปรากฏว่ามีการตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยแต่อย่างใด (สิงคโปร์เรียกการตรวจสอบนี้ว่า Site Investigation Work ซึ่งมีการตรวจสอบอย่างละเอียดในด้านต่าง ๆ จำนวนมาก โดยจะถูกตรวจสอบโดย Safety Officer ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ) CPIB ได้ชี้มูลความผิดของผู้บริหารระดับสูงผู้นั้นว่ามีลักษณะเป็นการมี Personal Interest over Public Safety กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ Conflict of Interest นั่นเอง

โดยจะพบว่า การกระทำที่เป็นพฤติกรรมของการกระทำความผิดนั้น จะประกอบไปด้วย solicit หมายถึง การเรียก receive หมายถึง การรับ และ agree to receive หมายถึง การยอมจะรับ

2) การลงโทษสำหรับการทำธุรกรรมทุจริตร่วมกับเจ้าหน้าที่ (*Punishment for Corrupt Transactions with Agent*)

มาตรา 6 บัญญัติว่า “หากการกระทำตาม (A) เจ้าหน้าที่คนใดยอมรับได้มา หรือตกลงที่จะยอมรับ หรือพยายามที่จะให้ได้มาด้วยเจตนามิชอบจากบุคคลใดก็ตาม ไม่ว่าจะเพื่อตนเอง หรือเพื่อบุคคลอื่นใดซึ่งสินบนใด ๆ อันเป็นการจงใจ หรือรางวัลสำหรับการกระทำใด ๆ อันเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือกิจกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งสูงกว่าเจ้าหน้าที่ดังกล่าวหรือเพื่อแสดง

หรือละเว้นการแสดงความชอบหรือความชังต่อบุคคลใด กิจกรรมอันเกี่ยวข้องกับหรือกิจกรรมของ
ผู้ดำรงตำแหน่งเหนือเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ...

... บุคคลนั้นมีความผิดต่อกฎหมาย และต้องถูกลงโทษปรับไม่เกิน
100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ”

จากบทบัญญัติข้างต้นนั้น มาตรา 6 นี้ถูกจัดอยู่ในประเภท Public Service
Duties ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้น จะปรากฏในหัวข้อ (A)
จากการศึกษาพบว่า เป็นบทบัญญัติเฉพาะที่กำหนดขึ้นเพื่อการกระทำที่เป็นความผิดสำหรับ
เจ้าหน้าที่รัฐที่ใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด จึงมีลักษณะเป็น
Occupation Crime หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่⁶ โดยทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้รับมา
หรือได้ให้ไป เพื่อกระทำความผิดนั้นจะถูกเรียกว่า Gratification เช่น ในกรณีการที่ นาย เอ
เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองของสิงคโปร์ผู้หนึ่งตกลงให้นาย บี ผู้เดินทางเข้าประเทศ ซึ่งเป็นทหาร
สังกัดหน่วยรบพิเศษของสิงคโปร์ (Singapore Special Force) ยืมเงิน (Loan) เพื่อให้ นาย บี นั้น
ช่วยเป็นสายข่าวแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อขายอาวุธปืนของผู้ต้องสงสัยให้กับนาย เอ เป็นต้น

อนึ่ง การกระทำที่เป็นพฤติกรรมของการกระทำความผิดนั้น จะประกอบ
ไปด้วย solicit หมายถึง การเรียก receive หมายถึง การรับ และ agree to receive หมายถึง ขอมจะรับ

3) ผู้รับสินบนย่อมมีความผิด แม้จะมีได้มีอำนาจกระทำการตามวัตถุประสงค์
ก็ตาม และอื่น ๆ (*Acceptor of Gratification to be Guilty Notwithstanding that Purpose Not Carried
Out, etc.*)

มาตรา 9 บัญญัติว่า “ (1) ในกรณีที่มีการดำเนินการใด ๆ กับเจ้าหน้าที่
ที่ได้กระทำความผิดตามมาตรา 6 (A) แล้วสามารถพิสูจน์ได้ว่าเจ้าหน้าที่ดังกล่าวยอมรับการได้มา
หรือตกลงที่จะยอมรับหรือพยายามที่จะให้ได้มาด้วยเจตนามิชอบ ซึ่งทรัพย์สินในรูปแบบใดก็ตาม
โดยมิเหตุผลอันควรเชื่อหรือสงสัยได้ว่าทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าวถูกมอบให้เพื่อเป็น

⁶ Pattanapong N. *State official shall not receive property or any other benefit of the Organic Act on the Counter
Corruption B.E.2542*. 2013. อังโน ปกรณ์ สายเชื้อ. “ความผิดฐานรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด: ศึกษาการ
บังคับใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 103
และมาตรา 123 123/2”, 2560.

การจงใจหรือรางวัลเพื่อการกระทำ หรือละเว้นการกระทำ หรือเพื่อแสดง หรือละเว้นการแสดง ความชอบหรือความชังต่อบุคคลใดอันเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือกิจกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งเหนือ เจ้าหน้าที่ดังกล่าว ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะไม่มีอำนาจ หรือสิทธิ หรือโอกาสที่จะกระทำ หรือละเว้น การกระทำเช่นนั้น และถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว โดยขาดเจตนาที่จะกระทำ หรือละเว้นการกระทำเช่นนั้น หรือถึงแม้ว่าการกระทำการแสดง ความชอบ หรือการแสดงความชังดังกล่าวนั้น จะไม่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือกิจกรรม ของผู้ดำรงตำแหน่งเหนือเจ้าหน้าที่คนดังกล่าวก็ตาม เจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีความผิดตามกฎหมายมาตรานี้”

จากบทบัญญัติข้างต้นนั้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อื่นใดนั้นจะปรากฏใน หัวข้อ (1) บทบัญญัติประเภทนี้ในประเทศสิงคโปร์ถูกเรียกว่า Statutory Presumptions จากการศึกษาพบว่าบทบัญญัตินี้ มีลักษณะคล้ายกันกับ Presumption of Guilt หรือบทสันนิษฐานให้เป็นความผิดตามกฎหมายลักษณะพยาน⁷ มีแนวคำวินิจฉัยของ ศาลสูง แห่งประเทศสิงคโปร์ในคดี Pandiyan Thanaraju Rogers v PP [2001] 3 SLR 281; [2001] SGHC 136 ว่า “The effect of s 9 is to render it unnecessary to prove the actual act of showing favour. Rather, it is the receipt of the gratification, together with the intention of the giver and the recipient that is crucial” หรือบทบัญญัตินี้ทำให้ไม่ต้องมีการพิสูจน์การกระทำ (Actual Act) เพียงแต่พิสูจน์ในส่วนของเจตนา (Intention) เท่านั้นซึ่งมีความสำคัญมากกว่าแสดงให้เห็นว่า ศาลสิงคโปร์นั้นให้ความสำคัญกับบทสันนิษฐานข้อนี้ในการพิสูจน์เจตนาเป็นอย่างมาก ในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยในคดี ซึ่งการพิสูจน์ถึงพฤติกรรมเหล่านี้มักจะเป็นไปได้ยาก บทสันนิษฐานข้อนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อฝ่ายโจทก์ รวมไปถึงให้ความเป็นธรรมในการหา พยานหลักฐาน โดยปรากฏว่าบทสันนิษฐานข้อนี้ได้ให้ความสะดวกแก่โจทก์ในหลาย ๆ คดี โดยเฉพาะคดีตามมาตรา 6 (A) ที่ต้องพิสูจน์ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น

⁷ Pakditanakul J. *Law of evidence (กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน)*, Bangkok: Thai Bar Press. (in Thai).2005. อ้างใน ปกรณ์ สายเชื้อ. “ความผิดฐานรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด: ศึกษาการบังคับใช้พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 103 และมาตรา 123 123/2”, 2560.

คดี *Fong Ser Joo William v PP* [2000] 4 SLR 77; [2000] SGHC 179 ซึ่งต้องพิสูจน์การกระทำและเจตนาการรับสินบนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อันเป็นการยากที่จะพิสูจน์หากใช้วิธีการที่ปกติทั่วไป เป็นต้น

4) การติดสินบนสมาชิกของรัฐสภา (*Bribery of Member of Parliament*)

มาตรา 11 บัญญัติว่า “บุคคลผู้ใดในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ใ้หว่วานขอ หรือยอมรับสินบนรูปแบบใดก็ตาม เพื่อเป็นลสิ่งจูงใจหรือรางวัลสำหรับการที่ตนเองกระทำหรือละเว้นการกระทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีความผิดตามกฎหมาย และถูกพิพากษาลงโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ” จากบทบัญญัติข้างต้นนั้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้น ตามมาตรา 11 นี้ ถูกจัดอยู่ในประเภท Beholder Position ผลจากการศึกษาพบว่า เป็นส่วนที่กำหนดขึ้นในตำแหน่ง Member of Parliament ซึ่งเป็นตำแหน่งเฉพาะ เช่น ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น เพื่อป้องกันการกระทำการทุจริตคอร์รัปชันที่อาจส่งผลเสียร้ายแรงในการบริหารประเทศ

อนึ่ง การกระทำที่เป็นพฤติกรรมของการกระทำความผิดนั้น จะต้องประกอบด้วย solicit หมายถึง การเรียก accepts หมายถึง การตกลง หรือการรับ

5) การติดสินบนเจ้าหน้าที่ขององค์กรของรัฐ (*Bribery of Member of Public Body*)

มาตรา 12 บัญญัติว่า “บุคคล ดังนี้

A. ผู้ใดเสนอสินบนรูปแบบใดก็ตามแก่เจ้าหน้าที่ขององค์กรของรัฐเพื่อเป็นลสิ่งจูงใจ หรือรางวัล ได้แก่

(1) ให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรของรัฐผู้นั้นลงคะแนน หรือลงคะแนนในการประชุมใด ๆ ขององค์กรของรัฐนั้น ๆ ในการสนับสนุนหรือคัดค้านมาตรการ การมีมติ หรือกระทำใด ๆ ที่ถูกส่งมาให้องค์กรของรัฐนั้น ๆ พิจารณา

(2) ให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรของรัฐผู้นั้นปฏิบัติ หรือคปฏิบัติ หรืออำนวยความสะดวกในการจัดหา เร่งรัด ชะลอ กีดกัน หรือขัดขวาง การปฏิบัติหน้าที่ราชการใด ๆ หรือ

(3) ให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรของรัฐผู้นั้นอำนวยความสะดวกในการจัดหา หรือขัดขวางการลงคะแนนในเรื่องใด ๆ หรือการมอบหมายสัญญา หรือความได้เปรียบเพื่อประโยชน์ของบุคคลใด หรือ

B. ผู้ใดในฐานะเจ้าหน้าที่ขององค์กรของรัฐ ให้อำนาจ หรือยอมรับสินบนรูปแบบใดก็ตาม เพื่อเป็นสิ่งที่จูงใจหรือรางวัลสำหรับการกระทำหรือละเว้นการกระทำตามที่กล่าวถึงในอนุมาตรา A. (1) (2) (3) จะมีความผิดตามกฎหมาย และต้องถูกพิพากษาลงโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ”

จากบทบัญญัติข้างต้นนั้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นจะปรากฏในข้อ B. โดยมาตรา 12 นี้ถูกจัดอยู่ในประเภท Beholder Position โดยผลจากการศึกษาพบว่า เป็นส่วนที่กำหนดขึ้นในตำแหน่ง Member of Public Body ซึ่งเป็นตำแหน่งเฉพาะ เช่น ตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น เพื่อป้องกันการกระทำทุจริตคอร์รัปชันที่อาจส่งผลกระทบร้ายแรงในการบริหารประเทศ หรือการใช้อำนาจเฉพาะตำแหน่งนั่นเอง⁸

2.2 ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

2.2.1 การติดสินบนในจีน

บทลงโทษตามกฎหมายต่อต้านการทุจริตของประเทศจีน สำหรับบุคคลผู้ที่กระทำความผิดการละเมิดกฎหมายต่อต้านการทุจริต กรณีที่ผู้กระทำความผิดฐานติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของอาชญากรรม การตีความของศาลในเดือนเมษายน 2559 ได้แนะนำระบบการลงโทษแบบใหม่ที่เชื่อมโยงกับความรุนแรงของฐานความผิด ซึ่งมีตั้งแต่หนึ่งปีจนถึงจำคุกตลอดชีวิต และประหารชีวิต การยึดทรัพย์สินส่วนบุคคลอาจถูกบังคับในสถานการณ์ที่ร้ายแรงโดยเฉพาะ ภายใต้การแก้ไขกฎหมายอาญา ซึ่งในเดือนพฤศจิกายน 2558 อาจมีการเรียกเก็บค่าปรับสำหรับผู้กระทำความผิดแต่ละราย (การตีความของศาลในเดือนเมษายน 2559 ระบุว่าค่าปรับจะอยู่ในช่วงตั้งแต่ 100,000 หยวนถึงสองเท่าของจำนวนเงินสินบน)

สำหรับความผิดฐานให้สินบนทางอาญาที่เกิดขึ้นโดยภาคเอกชน ผู้กระทำความผิดแต่ละรายอาจถูกจำคุกสูงสุด 10 ปี และปรับตั้งแต่ 100,000 หยวน ถึงสองเท่าของจำนวนเงินสินบน

⁸ ปกรณ์ สายเชื้อ. “ความผิดฐานรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด: ศึกษาการบังคับใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 103 และมาตรา 123 123/2”.

วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชานิติศาสตร์. สำนักวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. 2560.

หากบริษัทหรือองค์กรการละเมิดกฎหมายการทุจริต กรณีที่พบว่าบุคคลที่ต้องรับผิดชอบในองค์กรมีความผิดฐานติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจต้องเผชิญกับค่าปรับตั้งแต่ 100,000 หยวน ถึงสองเท่าของจำนวนสินบน โดยบุคคลที่ต้องรับผิดชอบในองค์กร หรือบุคคลอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบทางอาญาอาจถูกจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

สำหรับนิติบุคคลที่กระทำความผิดแบบเดียวกันต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 100,000 หยวน ถึงสองเท่าของจำนวนเงินสินบน บุคคลที่รับผิดชอบในองค์กรและบุคคลอื่น ๆ ที่รับผิดชอบทางอาญาอาจถูกจำคุกไม่เกิน สิบปี หรือทั้งปรับทั้งจำ ในส่วนผู้รับสินบนอาจถูกจำคุกอย่างน้อยห้าปีและถูกริบทรัพย์สิน

สำหรับความผิดเกี่ยวกับการให้สินบนทางแฝงภายใต้กฎหมายการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม บทลงโทษรวมถึงการริบผลกำไรที่ได้จากการทำความผิดตามกฎหมาย และค่าปรับทางปกครองระหว่าง 100,000-3,000,000 หยวนต่อการละเมิดหนึ่งครั้ง รวมถึงการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจในกรณีที่น่าสงสัย⁹

2.2.2 การต่อต้านการทุจริต *Anti-Corruption in China*

1) การติดสินบนในประเทศจีน (ส่วนบุคคลต่อสาธารณะ)

(1) กรอบกฎหมาย

การติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาชนจีน “ประมวลกฎหมายอาญา”

(2) คำจำกัดความของการติดสินบน

ภายใต้มาตรา 389, 390, 390A และ 393 แห่งประมวลกฎหมายอาญา “การให้สินบน” หมายถึง การให้เงินหรือทรัพย์สินแก่ผู้ดำรงตำแหน่งหรืออดีตเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ญาติสนิทหรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดแก่ผู้ดำรงตำแหน่งหรืออดีตข้าราชการ เพื่อประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย...

⁹ Kyle Wombolt, Robert Hunt and Anita Phillips. *Herbert Smith Freehills LLP*. LEXOLOGY. July 15, 2021.

Retrieved from : <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=63a22211-c8cf-4113-bdb7-e120c4f8f317>

(3) คำจำกัดความของข้าราชการ

ประมวลกฎหมายอาญามีคำจำกัดความกว้างๆ เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ “เจ้าหน้าที่รัฐ” หมายความว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานบริการสาธารณะในหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งถึงต่อไปนี้

บุคลากรที่ประกอบกิจการบริการสาธารณะในองค์กรของรัฐ วิสาหกิจ สถาบันและองค์กรประชาชนบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานในบริษัท วิสาหกิจ สถาบัน และองค์กรทางสังคมที่ไม่ใช่ของรัฐ โดยรัฐวิสาหกิจ วิสาหกิจ และสถาบัน บุคลากรอื่นที่ทำงานด้านบริการสาธารณะตามกฎหมาย

(4) ผลที่ตามมาของการติดสินบน

ประมวลกฎหมายอาญากำหนดบทลงโทษตามที่อธิบายไว้ด้านล่าง สำหรับบุคคลและบริษัทหรือนิติบุคคลที่ติดสินบน

ก. สำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บุคคลที่ถูกพบว่ามีความผิดฐานติดสินบน มีดังต่อไปนี้

จำคุกตลอดชีวิต การยึดทรัพย์สิน หรือ ค่าปรับทางอาญา ในทางกลับกันผู้รับสินบนก็สามารถรับผิดได้เช่นกัน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับสินบนจำนวนมากอาจถูกตัดสินจำคุก หรือได้รับโทษประหารชีวิต

บุคคลที่ถูกพบว่ามีความผิดในการให้สินบนแก่อดีตเจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ อยู่ภายใต้เงื่อนไข ได้แก่ จำคุกไม่เกินสิบปี ค่าปรับทางอาญาผู้รับสินบนที่เป็นอดีตเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และใช้ความสัมพันธ์ หรือ อิทธิพลดังกล่าวเพื่อรับสินบน จำคุกไม่เกินสิบห้าปี การยึดทรัพย์สินหรือค่าปรับทางอาญา

ข. สำหรับบริษัท/นิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบริษัทที่เสนอให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนผู้รับผิดชอบที่รับผิดชอบโดยตรงของบริษัทเหล่านั้นและรับผิดชอบโดยตรงสำหรับความผิดดังกล่าว

โดยค่าปรับทางอาญาที่เรียกเก็บจากบริษัท โทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับทางอาญาสำหรับผู้รับผิดชอบในการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับทางอาญาสำหรับผู้รับผิดชอบในการให้สินบนแก่อดีตเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการ

(5) การสนับสนุนทางการเมือง

ไม่มีแนวคิดที่เทียบเท่าโดยตรงของ "การสนับสนุนทางการเมือง" ภายใต้ประมวลกฎหมายอาญา

(6) ข้อจำกัดที่ใช้กับค่าใช้จ่ายในการต้อนรับ (ของขวัญ การเดินทาง มื้ออาหาร ความบันเทิง และอื่น ๆ)

แม้ว่าประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้กำหนดข้อจำกัดทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสำหรับค่าใช้จ่ายในการต้อนรับ แต่มีหลักเกณฑ์สำหรับการดำเนินคดีการติดสินบนไว้ ดังนี้ 30,000 หยวน สำหรับผู้ให้สินบนรายบุคคล 200,000 หยวน สำหรับผู้ให้สินบนองค์กร และ 30,000 หยวน สำหรับผู้รับสินบน อย่างไรก็ตาม ภายในรัฐบาลกลางของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีกฎระเบียบภายในที่ออกในปี 2538 ที่ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐของพรรคกลางและหน่วยงานของรัฐ ซึ่งอ้างอิงถึงข้อจำกัดของของขวัญ ดังนี้

ก. เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมอบของขวัญให้รัฐบาลหากของขวัญมีมูลค่าเกิน 200 หยวน ต่อคนต่อโอกาส

ข. หากมูลค่าสะสมของของขวัญทั้งหมดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับเกิน 600 หยวน ต่อคนต่อปี เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมอบของขวัญดังกล่าวให้กับรัฐบาล

กล่าวอีกนัยหนึ่ง หากบุคคลหรือบริษัทจัดหาของขวัญหรือของขวัญให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐของพรรคกลางและรัฐบาล มีมูลค่ารวมเกินกว่าที่กำหนดไว้ข้างต้น ของขวัญนั้นอาจถือเป็น "การละเมิดต่อรัฐ" ระเบียบ" ตามระเบียบภายใน พ.ศ. 2538

ซึ่งจากประสบการณ์และความเห็น เนื่องจากภาวะเงินเฟ้อจำนวนเงิน 200 หยวนไม่ถือเป็นของขวัญชิ้นใหญ่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน PRC อีกต่อไป ด้วยเหตุนี้ กฎระเบียบภายในปี 2538 ที่กล่าวถึงข้างต้น จึงได้รับการปฏิบัติตามอย่างหลวม ๆ เท่านั้น ค่าใช้จ่ายในการให้บริการที่ผิดถือเป็นการให้สินบนหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาเป็นรายกรณี โดยคำนึงถึง

ข้อเท็จจริงและสถานการณ์โดยรวมทั้งหมด และบังคับใช้ตามข้อ (6) ก. และ ข. ที่อ้างถึงข้างต้น ในทางปฏิบัติ บริษัทข้ามชาติส่วนใหญ่ในจีนกำหนดวงเงินไว้ประมาณ 200 -500 หยวน (ประมาณ 30-73 ดอลลาร์สหรัฐ) สำหรับของขวัญสมนาคุณ หรือความบันเทิงในแต่ละมื้ออาหารต่อโอกาสต่อคน หลายบริษัทยังจัดให้มีการจำกัดความถี่ ตัวอย่างเช่น ไม่สามารถให้ของขวัญแก่บุคคลเดียวกันได้เกินสามถึงสี่ครั้งต่อปี สมาคมอุตสาหกรรมบางแห่งได้กำหนดกฎเกณฑ์การเปรียบเทียบของขวัญ อาหาร และความบันเทิง

2) การติดสินบนในประเทศ (ส่วนบุคคลถึงเอกชน)

(1) กรอบกฎหมาย

การติดสินบนส่วนตัวถูกควบคุมโดยประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายต่อต้านการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมของสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือ Anti-Unfair Competition Law of The People's Republic of China (AUCL)

(2) คำจำกัดความของการติดสินบนส่วนบุคคล

ภายใต้มาตรา 164 แห่งประมวลกฎหมายอาญา “การให้สินบนส่วนบุคคล” หมายถึง การให้เงินหรือทรัพย์สินแก่พนักงานของบริษัท วิศวกร หรือนิติบุคคลอื่น ๆ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์และผลประโยชน์ที่ไม่เหมาะสม

ภายใต้มาตรา 8 ของกฎหมายต่อต้านการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมของสาธารณรัฐประชาชนจีน “การให้สินบนส่วนตัว” หมายถึง การให้เงินหรือทรัพย์สิน หรือเงินใต้โต๊ะอย่างเป็นทางการลับแก่คู่สัญญาทางธุรกิจหรือลูกจ้าง หรือใช้วิธีการอื่นในการติดสินบนคู่สัญญาทางธุรกิจหรือพนักงานเพื่อขายหรือซื้อสินค้า บทบัญญัติชั่วคราวว่าด้วยการห้ามการติดสินบนเชิงพาณิชย์ยังอธิบายถึงรูปแบบการให้สินบนส่วนตัวภายใต้กฎหมาย AUCL ซึ่งรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินใดๆ ที่มอบให้กับคู่สัญญาทางธุรกิจหรือพนักงานเพื่อส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ให้การสนับสนุน การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ แรงงาน การให้คำปรึกษา ค่าคอมมิชชั่น การชำระเงินคืน หรือผลประโยชน์อื่นใด เช่น การเดินทาง หรือ การเยี่ยมชม

(3) ผลที่ตามมาของการตัดสินบนส่วนตัว

ก. ภายใต้กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ประมวลกฎหมายอาญากำหนดบทลงโทษสำหรับบุคคลและบริษัท/นิติบุคคลที่ตัดสินบนส่วนตัวเมื่อจำนวนสินบนค่อนข้างมาก บทลงโทษ มีดังนี้

ก) สำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำคุกไม่เกินสิบปี, ค่าปรับทางอาญา

ข) สำหรับบริษัท/นิติบุคคลที่เกี่ยวข้อง ค่าปรับทางอาญาสำหรับนิติบุคคล, จำคุกไม่เกินสิบปี และปรับทางอาญาสำหรับผู้รับผิดชอบโดยตรงและบุคคลอื่นที่รับผิดชอบในการกระทำความผิดโดยตรง

ข. ภายใต้ AUCL

AUCL กำหนดบทลงโทษทางปกครองสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่ตัดสินบนส่วนตัวในสถานการณ์ที่การละเมิดไม่ถือเป็นความผิดทางอาญา บทลงโทษ มีดังนี้

ค่าปรับทางปกครองสูงสุด 200,000 หยวน, การยึดทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(4) ข้อจำกัดที่ใช้กับค่าใช้จ่ายในการต้อนรับ (ของขวัญ การเดินทาง มื้ออาหาร ความบันเทิง และอื่นๆ)

แม้ว่าประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้กำหนดข้อจำกัดทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสำหรับค่าใช้จ่ายในการต้อนรับ แต่มีเกณฑ์สำหรับการดำเนินคดีการตัดสินบนส่วนตัวดังนี้ 60,000 หยวน สำหรับผู้ให้สินบนรายบุคคล 200,000 หยวน สำหรับผู้ให้สินบนองค์กร และ 60,000 หยวน สำหรับผู้รับสินบน

ค่าใช้จ่ายในการต้อนรับถือเป็นกรให้สินบนส่วนตัวหรือไม่ จะต้องพิจารณาเป็นรายกรณี โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงและสถานการณ์โดยรวมทั้งหมด และบังคับใช้ตามข้อ 1) (6) ก. และ ข. ที่อ้างถึงข้างต้น

ในภาคค่าการรับรอง การบริจจาคอาจถือได้ว่าเป็นกรให้สินบนส่วนตัวหากมีการให้ในลักษณะที่ไม่เหมาะสมสำหรับการซื้อหรือขายสินค้า มาตรการการบริหารในการยอมรับการบริจจาค เพื่อสวัสดิการสาธารณะ โดยหน่วยงานด้านการดูแลสุขภาพ (สำหรับการดำเนินการทดลอง) “กฎการบริจจาคใหม่” ที่ประกาศใช้ในปี 2015 ให้แนวทางเฉพาะเกี่ยวกับ

การบริจาคให้กับหน่วยงานด้านการดูแลสุขภาพและการวางแผนครอบครัวสำหรับวัตถุประสงค์ที่ไม่แสวงหาผลกำไรของสวัสดิการสาธารณะ เช่นการฝึกอบรมวิชาการหรือการวิจัย กฎการบริจาคใหม่ห้ามการบริจาคให้กับหน่วยงานเหล่านี้หากใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่ผิดกฎหมายหรือเชิงพาณิชย์หรือเป็นการตัดสินใจบนเชิงพาณิชย์หรือสิ่งจูงใจในการซื้อสินค้า

3) การทุจริตข้าราชการต่างประเทศ

(1) กรอบกฎหมาย

การทุจริตของข้าราชการต่างประเทศอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายอาญา

(2) นิยามการทุจริตของข้าราชการต่างประเทศ

ภายใต้มาตรา 164 แห่งประมวลกฎหมายอาญา “การทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ” หมายความว่า การให้เงินหรือทรัพย์สินแก่เจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรสาธารณะระหว่างประเทศเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าที่ไม่เหมาะสม

(3) คำจำกัดความของข้าราชการต่างประเทศ

เพื่อประโยชน์แห่งความผิดนี้ “เจ้าพนักงานต่างประเทศ” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐบาลในต่างประเทศ, เจ้าหน้าที่องค์การมหาชนระหว่างประเทศ

(4) ผลจากการทุจริตของข้าราชการต่างประเทศ

ก. สำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำคุกไม่เกินสิบปี และค่าปรับทางอาญา
ข. สำหรับนิติบุคคล ค่าปรับทางอาญาสำหรับนิติบุคคลจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับทางอาญาสำหรับผู้รับผิดชอบโดยตรงและบุคคลอื่นที่รับผิดชอบโดยตรงในความผิด

(5) ข้อจำกัดที่ใช้กับค่าใช้จ่ายในการต้อนรับ (ของขวัญ การเดินทาง รับประทานอาหาร ความบันเทิง และอื่นๆ)

แม้ว่าประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้กำหนดข้อจำกัดทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสำหรับค่าใช้จ่ายในการต้อนรับ แต่ก็มีเกณฑ์สำหรับการดำเนินคดีในการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในต่างประเทศ ดังนี้ 10,000 หยวน สำหรับผู้ให้สินบนรายบุคคล และ 200,000 หยวน สำหรับผู้ให้สินบนองค์กร

ค่าใช้จ่ายในการต้อนรับที่ถือเป็นการติดสินบนจะต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไปหรือไม่ โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงและสถานการณ์โดยรวมทั้งหมด และบังคับใช้ตามข้อ 1)

(6) ก. และ ข. ที่อ้างถึงข้างต้น

4) คำอำนวยความสะดวก

ไม่มีแนวทางที่เปรียบเทียบโดยตรงของ "การจ่ายเงินเพื่ออำนวยความสะดวก" ภายใต้ประมวลกฎหมายอาญา การจ่ายคำอำนวยความสะดวกอาจถือเป็นการให้สินบน

5) โปรแกรมการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

(1) มูลค่าของโปรแกรมการปฏิบัติตามข้อกำหนดเพื่อลด/ขจัดความรับผิดชอบทางอาญาสำหรับนิติบุคคล

ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายต่อต้านการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมของสาธารณรัฐประชาชนจีน AUCL ไม่ได้ระบุอย่างเฉพาะเจาะจงว่าโปรแกรมการปฏิบัติตามกฎระเบียบเป็นเครื่องมือในการบรรเทาหรือขจัดความรับผิดชอบสำหรับนิติบุคคล อย่างไรก็ตามหากนิติบุคคลสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้การควบคุมที่เหมาะสมกับพนักงานโดยใช้โปรแกรมการปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือด้วยวิธีอื่นใด แต่บริษัทสามารถขออนุญาตหรือลดความเสี่ยงของความรับผิดที่เกิดจากพฤติกรรมทุจริตของพนักงานได้

(2) การไม่มีโปรแกรมการปฏิบัติตามกฎหมายว่าเป็นอาชญากรรม

ประมวลกฎหมายอาญาและ AUCL ไม่รู้จักการไม่มีโปรแกรมการปฏิบัติตามกฎระเบียบว่าเป็นความผิดทางอาญาหรือทางปกครอง

(3) องค์ประกอบของเกณฑ์การปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ก. กรอบกฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายต่อต้านการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมของสาธารณรัฐประชาชนจีน (AUCL) ไม่มีการกล่าวถึงหรือควบคุมองค์ประกอบของเกณฑ์การปฏิบัติตามข้อกำหนด

ข. ข้อปฏิบัติ

แม้ว่าการมีเกณฑ์การปฏิบัติตามกฎระเบียบ แต่ไม่ได้เป็นการ
การันตีการป้องกันทางกฎหมายสำหรับความผิดฐานติดสินบน นิติบุคคลจึงควรปฏิบัติตามกฎระเบียบ
ที่เข้มงวด เพื่อป้องกันการทุจริตภายในและการติดสินบน นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการแบ่ง
ความรับผิดชอบที่ชัดเจนระหว่างนิติบุคคลและความรับผิดชอบส่วนบุคคลของพนักงาน เพื่อลดความเสี่ยง
ทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นของนิติบุคคล

๑) หน่วยงานกำกับดูแลที่มีเขตอำนาจในการดำเนินคดีทุจริต

สำนักงานความปลอดภัยสาธารณะ (PSB) Public Security Bureau
มีอำนาจในการตรวจสอบการติดสินบนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช่ภาครัฐ อัยการมีอำนาจ
ในการสอบสวนและดำเนินคดีกับการติดสินบนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการติดสินบน
ส่วนบุคคล และฝ่ายบริหารอุตสาหกรรมและการพาณิชย์มีอำนาจสอบสวนและลงโทษบริษัทที่ติด
สินบนส่วนบุคคล¹⁰

3. การเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการรับตามธรรมเนียมจรรยาของต่างประเทศกับ กฎหมายของประเทศไทย

3.1 การเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศสิงคโปร์กับกฎหมายของประเทศไทย

3.1.1 การกำหนดนิยาม ความหมาย

โดยพระราชบัญญัติป้องกันการทุจริต ค.ศ. 1960 ของสิงคโปร์ มีคำนิยาม
แบบครอบคลุมโดยให้สินบนสามารถอยู่ในรูปลักษณะเป็นตัวเงินหรือไม่ใช่ตัวเงิน ได้แก่ ของขวัญ
เงินกู้ ค่าธรรมเนียม ผลตอบแทนค่าคอมมิชชั่น หรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่มีลักษณะใด ๆ การให้คำมั่น
ในการจ้างงาน หรือสัญญาใด ๆ การจ่ายเงินการปล่อยตัวผู้ต้องหา หรือ การชำระบัญชีเงินกู้ ภาระ
ผูกพัน หรือความรับผิดชอบอื่น ๆ บริการอื่น ๆ ประโยชน์หรือข้อได้เปรียบของคำอธิบายใด ๆ ข้อเสนอ
การดำเนินการ หรือคำมั่นสัญญาใด ๆ เกี่ยวกับความพึงพอใจใด ๆ และมุ่งเน้นเจตนาของการกระทำ

¹⁰ Mini vandePol, Simon Hui and Vivian Wu . *Baker McKenzie China*. GLOBAL COMPLIANCE NEWS. July
15, 2021. Retrieved from: [https://www.globalcompliancencnews.com/anti-corruption/handbook/anti-corruption-
in-china/](https://www.globalcompliancencnews.com/anti-corruption/handbook/anti-corruption-in-china/)

ทุจริตเป็นสำคัญ โดยไม่มีการระบุถึงการให้หรือการรับตามธรรมเนียมจรรยาไว้ ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ของประเทศไทย ที่ไม่ได้มีการระบุรายละเอียดของการรับประโยชน์อื่นใดให้ชัดเจน แต่จะกล่าวถึงคุณค่า ความ ขาดสาระทันยุคสมัย ทำให้การตีความ อาทิ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมจรรยา ในโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญและให้หมายความรวมถึง การให้ในโอกาส การแสดงความยินดี การแสดงความขอบคุณ การต้อนรับการแสดงความเสียใจ หรือการให้ตามมารยาทที่ถือปฏิบัติกันในสังคมด้วย ประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จะเป็นการลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน เป็นลักษณะธรรมดาสามัญไม่ครอบคลุมกับยุคสมัยในปัจจุบัน ซึ่งกฎหมายป้องกันการทุจริตของสิงคโปร์จะมีการตีความโดยเคร่งครัด และมีลักษณะเป็นการห้ามโดยเด็ดขาด ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นแนวทางที่น่าจะนำมาเป็นตัวอย่างในร่างปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในประเทศไทย

3.1.2 การกำหนดตำแหน่ง บททั่วไป

กฎหมายป้องกันการทุจริตของประเทศสิงคโปร์มีการแบ่งแยกตำแหน่งของผู้กระทำการทุจริต การตัดสินใจบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ การตัดสินใจบนสมาชิกของรัฐสภา การตัดสินใจบนการรับทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นใด เจ้าหน้าที่ขององค์กรของรัฐ โดยมีบทลงโทษที่ต่างกันออกไป มีบทลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่พบเห็นการทุจริต แต่เพิกเฉยไม่ดำเนินใด ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการแบ่งแยกออกโดยชัดเจน และมีโทษความผิดที่ต่างกัน โดยสำนักงานสืบสวนสอบสวนการทุจริต CPIB หรือ Corrupt Practices Investigation Bureau จะมีหน้าที่สืบสวนคดีทุจริตคอร์รัปชันทั้งหมด ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับบุคคลในภาครัฐหรือเอกชน หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่คำนึงถึงตำแหน่งของบุคคล ความอาวุโส และความร่วมมือทางการเมือง และไม่มีผู้ใดได้รับการยกเว้นจากกฎหมาย ซึ่งจะต่างจากกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย ซึ่งเจ้าหน้าที่จะไม่ได้มีหน้าที่และอำนาจทั้งหมด และมีการแบ่งกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ ไล่สวนระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. และ สำนักงาน ป.ป.ท. อาทิ หากระดับตำแหน่งกว่าสายอำนวยการระดับต้นลงมา จะส่งให้สำนักงาน ป.ป.ท. ดำเนินการ และการแสวงหาข้อเท็จจริงจะไม่ใช้กระบวนการแบบเบ็ดเสร็จได้ด้วยหน่วยงานเดียว แต่จะมีหลากหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง

ซึ่งหากได้ส่วนแล้วพบว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง สำนักงาน ป.ป.ช. จะต้องส่งเรื่องให้สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นผู้ดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบจะดำเนินกระบวนการพิจารณาได้สวนต่อไป ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้องหลายขั้นตอน แม้จะเป็นการอำนวยความสะดวกให้รัดกุม แต่มีขั้นตอนจำนวนมากทำให้เกิดความล่าช้า และบางครั้งอาจก่อให้เกิดความยุ่งยากในการบังคับคดีกับผู้กระทำความผิดได้

3.1.3 บทกำหนดโทษ

กฎหมายป้องกันการทุจริตของประเทศสิงคโปร์ มีบทกำหนดโทษที่มีความรุนแรง บุคคลที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดตามพระราชบัญญัติต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกินห้าปีถึงเจ็ดปี หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับแต่ละข้อหาทุจริต และความหนักเบาในการทุจริต ทรัพย์สินที่ได้จากทุจริตจะถูกยึดและอายัดไว้ทั้งหมด ซึ่งจะต่างจากกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย ซึ่งการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด จะมีโทษจำคุกไม่เกินสาม ปี และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีรับหรือเรียกรับสินบน หรือให้ หรือ รับว่าจะให้จะมีโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และการบังคับใช้กฎหมายจะไม่มีการแบ่งแยกตำแหน่งให้ต้องได้รับโทษแต่อาจจะขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ ซึ่งส่วนใหญ่จะลงโทษ แต่ให้รอลงอาญา ซึ่งโทษจำคุกไม่หนักมาก ซึ่งโทษปรับจะมีจำนวนน้อยกว่ากฎหมายของสิงคโปร์อยู่มาก

3.2 การเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนกับกฎหมายของประเทศไทย

3.2.1 การกำหนดนิยาม ความหมาย

โดยประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน การให้สินบนจะหมายถึง การให้เงินหรือทรัพย์สินแก่ผู้ดำรงตำแหน่งหรืออดีตเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ อาทิ ญาติสนิทหรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับผู้ดำรงตำแหน่งหรืออดีตข้าราชการเพื่อประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย รวมถึง ค่าใช้จ่ายในการต้อนรับ อาทิ ของขวัญ การเดินทาง มื้ออาหาร ความบันเทิง และอื่น ๆ ซึ่งจะมีการกล่าวไว้โดยกว้าง และมีความครอบคลุมกว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของ

ประเทศไทย แต่ก็จะมีการกำหนดมูลค่าการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยาไว้ โดยมีการผ่อนปรนไว้คล้ายคลึงกับประเทศไทย โดยให้รับได้ไม่เกินสองร้อยหยวน (หรือประมาณหนึ่งพันบาท) ต่อเทศกาล และไม่เกินหกร้อยหยวนต่อปี (หรือประมาณสามพันบาท) หากรับไว้เกินกว่านั้นต้องส่งมอบให้รัฐบาล เป็นต้น และตามกฎหมายต่อต้านการแข่งขันทึ่ไม่เป็นธรรมของสาธารณรัฐประชาชนจีน AUCL การให้สินบนส่วนตัว ยังหมายถึง การให้เงินหรือทรัพย์สิน หรือเงินใต้โต๊ะอย่างเป็นทางการแก่คู่สัญญาทางธุรกิจหรือลูกจ้าง หรือใช้วิธีการอื่นในการติดสินบนคู่สัญญาทางธุรกิจหรือพนักงานเพื่อขายหรือซื้อสินค้า บทบัญญัติชั่วคราวว่าด้วยการห้ามการติดสินบนเชิงพาณิชย์ยังอธิบายถึงรูปแบบการให้สินบนส่วนตัว ซึ่งรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ที่มอบให้กับคู่สัญญาทางธุรกิจหรือพนักงานเพื่อส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ให้การสนับสนุน การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ แรงงาน การให้คำปรึกษาค่าคอมมิชชั่น การชำระเงินคืน หรือผลประโยชน์อื่นใด อาทิ การเดินทาง หรือการเยี่ยมชม ซึ่งจะมีความครอบคลุมแทบจะเกือบทุกบริบทในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ใดตามธรรมจรรยาไว้ แต่สำหรับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทยจะกำหนดมูลค่าการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยาไว้ไม่เกินสามพันบาทต่อครั้งต่อบุคคล ต่อโอกาส คล้ายคลึงกับประเทศจีนแต่ไม่ได้กำหนดจำนวนเงินขั้นสูงสุดที่จะรับได้ไว้เหมือนกับประเทศจีน ซึ่งหากปีหนึ่งมีบุคคลหนึ่งบุคคลใดให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดในจำนวนหลายครั้งแต่คนละโอกาสก็ยังสามารถที่จะรับไว้ได้ และไม่ได้กำหนดให้ส่งทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินสามพันบาทนั้นแก่รัฐบาล เพียงแต่กฎหมายกำหนดไว้ให้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบเพื่อขอความเห็นชอบในการรับเท่านั้น ทำให้เกิดปัญหาช่องโหว่ทางกฎหมายอยู่พอสมควร การกำหนดมูลค่านี เป็นไปโดยหลวม ๆ และรายละเอียดปลีกย่อยจะไม่ได้กำหนดไว้โดยชัดเจน รวมถึงประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จะหมายความแก่ว่าสิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน เท่านั้น ซึ่งอาจจะต้องมีการตีความเนื่องจากยังไม่มีครอบคลุมถึง เช่น ค่าที่ปรึกษา ค่าคอมมิชชั่น ค่าเดินทาง หรือ ค่าเยี่ยมชม เป็นต้น ซึ่งจะมีความแตกต่างจากกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนอยู่พอสมควร

3.2.2 การกำหนดตำแหน่ง บททั่วไป

ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายต่อต้านการแข่งขันทึ่ไม่เป็นธรรมของสาธารณรัฐประชาชนจีน (AUCL) จะมีการแบ่งแยก การคิดสินบนในประเทศ (ส่วนบุคคลถึงเอกชน) ในส่วนของบุคคล องค์กร และผู้รับสินบน ความรับผิดชอบของนิติบุคคลและความรับผิดชอบส่วนบุคคลของพนักงาน เพื่อลดความเสี่ยงทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นของนิติบุคคล และการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ อันได้แก่การให้เงินหรือ ทรัพย์สินตามธรรมเนียมแก่เจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรสาธารณะระหว่างประเทศเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าที่ไม่เหมาะสม รวมถึงหน่วยงานของรัฐบาลในต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่องค์การมหาชนระหว่างประเทศด้วย ซึ่งจะมีสำนักงานความปลอดภัยสาธารณะ (PSB) หรือ Public Security Bureau มีอำนาจในการตรวจสอบการคิดสินบนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช่ภาครัฐ และอัยการมีอำนาจในการสอบสวนและดำเนินคดีกับการคิดสินบนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการคิดสินบนส่วนบุคคล และฝ่ายบริหารอุตสาหกรรมและการพาณิชย์มีอำนาจสอบสวนและลงโทษบริษัทที่คิดสินบนส่วนบุคคล เป็นต้น สำหรับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย มีแบ่งแยกแค่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ แต่จะไม่ได้กำหนดลงไปเฉพาะถึงนิติบุคคล องค์กรระหว่างประเทศ หรือ องค์กรมหาชนต่าง ๆ ก็อาจจะเป็นช่องโหว่ทางกฎหมายในการตีความได้

3.2.3 บทกำหนดโทษ

ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายต่อต้านการแข่งขันทึ่ไม่เป็นธรรมของสาธารณรัฐประชาชนจีน (AUCL) จะมีบทลงโทษในการให้ หรือเรียกรับสินบน หรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจะมีบทกำหนดโทษที่มีความรุนแรง จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีจนถึงประหารชีวิต และโทษปรับทั้งบุคคลที่ให้และบุคคลที่รับและให้สินบน รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เป็นจำนวนหกหมื่นหยวน (หรือประมาณสามแสนบาท) และแยกปรับนิติบุคคลที่ให้สินบน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เป็นจำนวนสองแสนหยวน (หรือประมาณหนึ่งล้านบาท) และสำหรับความผิดฐานให้สินบนทางอาญาที่เกิดขึ้นในภาคเอกชน ผู้กระทำความผิดแต่ละรายอาจถูกจำคุกสูงสุดสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนหยวนและค่าปรับถึงสองเท่าของจำนวนเงินสินบน รวมถึงมีบทลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีทุจริตรับสินบนหรือล่อลวงที่มีจำนวนเงินหรือมูลค่าความเสียหายมากกว่าสามล้านหยวน

(หรือประมาณสิบล้านบาท) โดยศาลฎีกาประชาชนและสำนักงานอัยการ ด้วยมาตรการรุนแรงสูงสุด คือ ประหารชีวิตอีกด้วย ซึ่งนับว่ามีบทลงโทษที่มีความรุนแรงกว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทยและยังมีการกำหนดมูลค่าความเสียหายของการทุจริตที่มีจำนวนเงิน หรือทรัพย์สินจำนวนมากไว้ด้วยซึ่งเป็นที่น่าสนใจและน่าจะนำมาใช้ในการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย ในคดีทุจริตที่มีมูลค่าสูงอาจมีการแก้ไขบทกำหนดโทษให้มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นด้วยเพื่อเป็นการป้องปรามการกระทำความผิด

3.3 สรุปการเปรียบเทียบการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมชาติของกฎหมายต่างประเทศ และประเทศไทย

หัวข้อ	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศจีน	ประเทศไทย
1. กฎหมาย	พระราชบัญญัติป้องกันการทุจริต ค.ศ. 1960 (พ.ศ.2503) Prevention of Corruption Act (PCA)	ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายต่อต้านการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมของสาธารณรัฐประชาชนจีน Anti-Unfair Competition Law of the People's Republic of China (AUCL)	ประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561
2. หน่วยงานรับผิดชอบ	สำนักงานสืบสวนสอบสวนการทุจริต Corrupt Practices Investigation Bureau หรือ CPIB	สำนักงานความปลอดภัยสาธารณะ (PSB) Public Security Bureau สำนักงานอัยการ และศาลฎีกาประชาชน	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ช.
3. การให้สินบนหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด	การตอบแทนความชอบและโปรดปราน สินบนสามารถอยู่ในรูปของลักษณะเป็นตัวเงินหรือไม่ใช่ตัวเงิน ซึ่งรวมถึงของขวัญ เงินกู้	ป.อาญา : การให้เงินหรือทรัพย์สินแก่ผู้ดำรงตำแหน่งหรืออดีตเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ญาติสนิทหรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด แก่ผู้ดำรง	การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากบุคคลที่ให้แก่ ในโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญ และ ให้

หัวข้อ	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศจีน	ประเทศไทย
	<p>ค่าธรรมเนียม ผลตอบแทน ค่าคอมมิชชั่น หรือ ทรัพย์สินอื่น ๆ ที่มี ลักษณะใด ๆ การให้ค้ำประกันในการจ้างงาน หรือสัญญาใด ๆ การจ่ายเงิน การปล่อยตัวผู้ต้องหา หรือ การชำระบัญชีเงินกู้ ภาระผูกพันหรือความรับผิดชอบอื่น ๆ บริการอื่น ๆ ประโยชน์หรือข้อได้เปรียบของคำอธิบายใด ๆ ข้อเสนอการดำเนินการ หรือค้ำประกันสัญญาใด ๆ เกี่ยวกับความพึงพอใจใด ๆ</p>	<p>ตำแหน่งหรืออดีตข้าราชการ AUCL: การให้เงินหรือทรัพย์สิน หรือเงินใต้โต๊ะอย่างเป็นทางการ แก่คู่สัญญาทางธุรกิจหรือลูกจ้าง หรือใช้วิธีการอื่นในการติดสินบนคู่สัญญาทางธุรกิจหรือพนักงานเพื่อขายหรือซื้อสินค้า ซึ่งรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ที่มอบให้กับคู่สัญญาทางธุรกิจ หรือพนักงานเพื่อส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ให้การสนับสนุน การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ แรงงาน การให้คำปรึกษา ค่าคอมมิชชั่น การชำระเงินคืน หรือ ผลประโยชน์อื่นใด เช่น การเดินทาง หรือ การเยี่ยมชม</p>	<p>หมายความร่วมมือ การรับ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้ในโอกาสการ แสดง ความยินดี การ แสดงความขอบคุณ การ ต้อนรับ การแสดงความ เสียใจ หรือการให้ตาม มารยาท ที่ถือปฏิบัติกัน ในสังคมด้วยประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้” คือ สิ่งที่มีมูลค่าได้แก่ การลดราคา การ รับความบันเทิง การรับ บริการ การรับการ ฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใด ในลักษณะเดียวกัน</p>
<p>4. การแบ่งแยกความรับผิดชอบ</p>	<p>มีการแบ่งแยกระดับ ตำแหน่งการติดสินบน ซึ่งอัตราโทษจะมีความรุนแรงแตกต่างกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ สมาชิกของรัฐสภา และเจ้าหน้าที่ขององค์กรของรัฐ</p>	<p>มีการแบ่งแยกการให้ หรือ รับสินบน ซึ่งอัตราโทษจะมีความรุนแรงแตกต่างกัน ระหว่างบุคคลธรรมดา กับ นิติบุคคล และ ข้าราชการต่างประเทศ</p>	<p>ไม่มีการแบ่งแยกไว้โดยชัดแจ้ง ระหว่าง เจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่างประเทศ หรือ เจ้าหน้าที่ขององค์กรระหว่างประเทศ</p>

หัวข้อ	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศจีน	ประเทศไทย
5. ข้อยกเว้น การให้ตาม ธรรมจรรยา	ไม่มี ตีความกฎหมาย เคร่งครัด	เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับของขวัญ ได้ไม่เกิน 200 หยวน ต่อคนต่อ โอกาส และรับได้สะสมไม่เกิน 600 หยวน ต่อคนต่อปี หากเกิน เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมอบ ของขวัญดังกล่าวให้กับรัฐบาล	ทรัพย์สินหรือประโยชน์ อื่นใดอันอาจคำนวณเป็น เงินได้จากผู้ใดซึ่งมิใช่ญาติ ที่มีราคาหรือมูลค่า ในการ รับจาก แต่ละบุคคล แต่ละ โอกาสไม่เกิน 3,000 บาท
6. บท กำหนดโทษ	จำคุกไม่เกิน 5 ปี และ 7 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์	จำคุกไม่เกิน 5 ปี และ 10 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 หยวน ปรับ สองเท่าของจำนวนสินบน แต่ หากทุจริตรับสินบนจำนวนมาก โทษสูงสุดประหารชีวิต	จำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาท จำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาท

บทที่ 4

การวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับ

การรับตามธรรมเนียมรยาตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมรยานั้น ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ วิเคราะห์ และสังเคราะห์จากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก ความสัมพันธ์ส่วนตัว และการพึ่งพิงพึ่งพาในระบบสังคมเชิงอุปถัมภ์ มีบางส่วนที่ไม่สามารถให้การยอมรับได้ในปัจจุบัน ซึ่งรัฐเองก็ได้มีมาตรการทางบริหารออกมากำหนดให้หน่วยงานของรัฐ ทุกหน่วยงานถือปฏิบัติในการรณรงค่นโยบายงดรับของขวัญ (No Gift Policy) ภายในหน่วยงาน ของรัฐ เพื่อการการป้องกันและป้องปรามการทุจริต และเพื่อการดำเนินการดังกล่าวได้ผลลัพธ์ที่ดี ยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรมีการใช้มาตรการทางกฎหมาย ในการยกเลิกการรับทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมรยา ตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง ของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ควบคู่กัน ไป และประเทศไทยเอง จำต้องมีการ เปลี่ยนแปลงให้ทันต่อกระแสสังคมโลก สอดคล้อง และสอดคล้องกับนานอารยประเทศ ซึ่งผู้ศึกษา แบ่งออกเป็นหัวข้อได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดกรณีการรับตามธรรมเนียมรยา

1.1 การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดกรณีการรับตามธรรมเนียมรยาโดยมิชอบด้วย

กฎหมาย

1.1.1 แนวคิดทฤษฎีและตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน

กรณีการรับตามธรรมเนียมรยาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

สำหรับแนวคิดทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งจะนำมา วิเคราะห์ประกอบนั้น กรณีการรับตามธรรมเนียมรยาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เป็นดังนี้

1) ทฤษฎีสามเหลี่ยมของการทุจริตคอร์รัปชัน (Fraud Triangle Theory)

ได้กล่าวถึงปัจจัยเสี่ยง ที่เอื้อต่อการเกิดการทุจริต 3 ประการด้วยกัน ได้แก่ ประการแรก คือ การมีความกดดันหรือแรงจูงใจ (Pressure or Incentive) ซึ่งอาจเกิดจากความกดดันในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติหน้าที่และความกดดันในเรื่องส่วนตัว เป็นต้น ประการที่สอง คือ การมีโอกาสในการกระทำผิด (Opportunity) ได้แก่ การมีตำแหน่งหรืออำนาจหน้าที่ ในการให้คุณให้โทษ หรือตัดสินใจในการปฏิบัติงาน หรือปฏิบัติหน้าที่หรืออาจจะมองเห็นจุดอ่อนในระบบ มาตรการ กระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติงาน หรือการดำเนินการ หรือฉวยโอกาสในการดำเนินการในหน้าที่เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้ใด หรือกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นต้น และประการที่สาม คือ การมีข้ออ้าง หรือการใช้เหตุผล ที่ทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกดีขึ้น (Rationale) ได้แก่ การอ้างความจำเป็น หรือความเดือดร้อนส่วนตัวในการกระทำความผิด หรือการอ้างว่าเป็นธรรมเนียม หรือเป็นประเพณี ที่ต้องดำเนินการ หรือการอ้างว่าไม่ทราบว่ามีสิ่งของตนเองกระทำเป็นความผิดตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ เป็นต้น ซึ่งผู้ศึกษามีความเห็นว่าการดำเนินการทุจริตและประพฤติมิชอบจะต้องเกิดตามปัจจัยดังที่กล่าวมาแล้วไม่ว่าจะเรื่องของความกดดันการมีโอกาส และข้ออ้างในการกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบซึ่งเป็นสาเหตุที่มีส่วนสำคัญในการกระทำทุจริต

2) ทฤษฎีหัวหน้า - ตัวแทน (Principal - Agent Problem Theory)

ได้กล่าวถึงความเชื่อมโยงระหว่างความสัมพันธ์ของหัวหน้า ตัวแทน หรือตัวการ หรือผู้บังคับการเข้ามาเกี่ยวข้อง จำแนกได้ 2 รูปแบบ กล่าวคือ รูปแบบที่หนึ่ง ได้แก่ แรงจูงใจที่เป็นไปในเชิงบวก หรือได้รับประโยชน์จากการกระทำ (Carrot) และรูปแบบที่สอง ได้แก่ แรงจูงใจที่เป็นไปในเชิงลบ หรือเสียผลประโยชน์จากการกระทำ (Stick) ซึ่งมีอยู่ 3 กลุ่ม ได้แก่ หัวหน้า ตัวแทนและผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์หัวหน้า คือ องค์กร เจ้าหน้าที่ หรือประชาชนที่อยู่ภายใต้อำนาจรัฐ หรือของหัวหน้าและตัวแทน โดยตัวแทนอาจเป็นเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการมอบหมาย ให้ปฏิบัติการในนามของหัวหน้า หรือปฏิบัติงานแทนหัวหน้า ซึ่งทฤษฎีนี้เป็นมูลเหตุแรงจูงใจ โดยมุ่งเน้นในเรื่องผลประโยชน์และกลไกการทางการเมืองมากกว่าการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งมักจะผูกพันในหัวหน้าหรือลูกน้อง หรือผู้อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ เช่น ที่ปรึกษาฯ หรือข้าราชการที่จะต้องดำเนินการตามภารกิจที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองผู้นั้น โดยเป็นการกระทำของผู้ปกครองและพวกพ้องของผู้ปกครองที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเอง โดยเฉพาะ

ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ การกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยอาจอาศัยกลไกที่เหนือกว่าบังคับต่อผู้ใต้ปกครองให้ดำเนินการตามที่ตนมุ่งหวัง ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การดำเนินการตามทฤษฎีนี้ เป็นการดำเนินการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ และมีอยู่จริงในระบบราชการ ซึ่งเชื่อว่าทุกคนทราบกันดีว่ายังคงมีอยู่และการกระทำการดังกล่าวถือเป็นเนื้อร้ายในแวดวงของระบบราชการของประเทศไทยที่ควรจะต้องมีการตรวจสอบ และควรจะมีการกำหนดให้หน่วยงานที่เป็นกลางอย่างแท้จริงเข้ามาตรวจสอบการกระทำทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าว เพื่อป้องกันมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้อยู่ภายใต้ปกครอง ข้าราชการชั้นผู้น้อยที่จะต้องตกเป็นเครื่องมือหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด หรือการกระทำทุจริตหรือประพฤติมิชอบ อันเป็นผลจากการบงการของตัวการซึ่งเป็นหัวหน้าหรือตัวแทนเช่นนั้น

3) ทฤษฎีการขัดกันแห่งประโยชน์ (Conflict of Interests Theory)

ได้กล่าวถึงเรื่องของผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งกันในเรื่องของผลประโยชน์ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งทฤษฎีนี้เป็นแนวคิดทฤษฎีสมัยใหม่ และมักพบเห็นอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ การที่ผู้มีอำนาจหรือผู้บริหารในหน่วยงานของรัฐเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐเสียเอง หรือการทำงานพิเศษนอกเหนือจากงานราชการในเวลาราชการ หรือการนำทรัพย์สินของหน่วยงานมาใช้ในการกิจการงานส่วนตน อาทิ การนำรถหลวงมาใช้งานที่บ้าน หรือกิจการงานของครอบครัว หรือ การนำปากกา กระดาษของรัฐมาใช้ในเรื่องส่วนตัว การซาร์จโทรศัพท์มือถือซึ่งใช้งานส่วนตัวในสถานที่ทำงาน เป็นต้น ซึ่งทฤษฎีดังกล่าว มุ่งหมายให้ระบบราชการได้รับการพัฒนามีการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นที่พึงพอใจในทิศทางที่ดีขึ้นและมุ่งเน้นการให้บริการเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ สร้างความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือ สร้างความไว้วางใจเป็นที่พึงใจให้กับประชาชนอย่างแท้จริง ป้องกันเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนสามารถดำเนินการตามนโยบายสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า ในการดำเนินการตามทฤษฎีดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ช. ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน หมวด 6 การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม มาตรา 126-129 เนื่องจากการขัดแห่งผลประโยชน์หรือ การทับซ้อนของผลประโยชน์เป็นเรื่องใหม่ และขณะนี้ในสังคมโลกทั่วโลกกำลังตื่นตัว ในการเรื่องของการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต และการดำเนินการดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จลุล่วง จะต้องเริ่มต้น

จากตัวเองก่อนในการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวมให้ได้ เมื่อตัวเราได้มองถึงประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ของสาธารณะเป็นที่ตั้ง และตัวเองยิ่งมากขึ้น การทุจริตและประพฤติมิชอบก็จะไม่เกิดขึ้นหรือลดลงน้อยลง ซึ่งจะส่งผลดีต่อประเทศชาติในภาพรวมต่อไป

4) แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้อง

(1) แนวคิดของคณะอนุกรรมการสาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สภาวิจัยแห่งชาติ

ได้กล่าวถึงโดยแยกมูลเหตุการณ์ทุจริตในวงราชการนั้น ออกเป็น 5 ประการ ได้แก่ มูลเหตุทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านระบบราชการต่าง ๆ ด้านสังคมวัฒนธรรม และศีลธรรม และด้านกฎหมายและวิธีพิจารณา ผู้ศึกษาเห็นว่า จากปัจจัยดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยเฉพาะปัญหาด้านเศรษฐกิจ หรือความไม่พอเพียงในสิ่งที่ตนมีอยู่ และอาจจะมีปัจจัยทางการเมืองเป็นตัวแปรหลักทำให้เกิดบีบบังคับให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมชาติ อาจจะมีบุคคลอื่น โดยตนเองอาจจะได้รับเป็นส่วนน้อย

(2) แนวคิดของอดีตเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) (นายสุธี อากาศฤกษ์)

ได้กล่าวถึงมูลเหตุของการกระทำความผิดที่สำคัญไว้ 8 ประการด้วยกัน ได้แก่ ประการแรก คือ หลักการเกี่ยวกับสี่ระอันเป็นองค์ประกอบความผิด (Anatomy of Corruption) ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่ที่ประการย่อย ได้แก่ โอกาส (Opportunity) สิ่งจูงใจ (Incentive) ที่เพียงพอจะทำให้ผิด ความเสี่ยงภัย (Risk) และความซื่อสัตย์ (Honesty) ประการที่สอง คือ เศรษฐกิจและการครองชีพ ประการที่สาม คือ ความผันผวนและเปลี่ยนแปลงของรัฐ ประการที่สี่ คือ กรณีแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ประการที่ห้า คือ การบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ ประการที่หก คือ กฎหมายหรือระเบียบมีช่องว่าง ประการที่เจ็ด คือ ตำแหน่งหน้าที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำความผิด และประการที่แปด คือ การตกอยู่ในภาวะแวดล้อม และอิทธิพลของผู้ทุจริต ผู้ศึกษาเห็นว่า แนวคิดของท่านอาจารย์สุธีฯ มีความแน่แท้ต่อประเด็นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

ในระบบราชการของประเทศไทย ซึ่งการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐมักจะเกิดขึ้นจากการกระทำความผิดตามปัจจัยดังกล่าวเป็นส่วนใหญ่

(3) แนวคิดของอดีตกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
(ป.ป.ช.) (นายปรีชา เลิศกมลมาศ)

ได้กล่าวถึงความคิดเห็นของผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยในการกำหนดวาระการป้องกันการประพฤติทุจริตและประพฤตินิชอบในวงราชการของข้าราชการเป็นเรื่องของการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการจัดซื้อจัดจ้าง และการหาผลประโยชน์ตามกฎหมาย เช่น การออกใบอนุญาตต่าง ๆ เพราะการวินิจฉัยหรือปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มักกระทบถึงผลประโยชน์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องอาจเป็นคุณหรือโทษก็ได้ การทุจริตและประพฤตินิชอบในวงราชการเกิดขึ้นได้ เมื่อทุกฝ่ายหวังการให้ประโยชน์ตกแก่ตน โดยไม่ได้คำนึงถึงกฎหมาย ผู้ศึกษาเห็นว่า การให้อำนาจใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มากเกินไปอาจทำให้เกิดช่องว่างในการหาช่องทางการทุจริตและประพฤตินิชอบได้ และการที่ผู้บังคับบัญชาหย่อนยานปล่อยปละละเลยผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่กวดขันในเรื่องของการปฏิบัติตามระเบียบวินัย ไม่สามารถทำให้ปัญหาการทุจริตและประพฤตินิชอบลดลงได้

4) บทความในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้อง

(1) ระบบ “อุปถัมภ์” ในสังคมไทย คอลัมน์ ระดมสมอง โดย พิเชษฐ วัฒน

ได้กล่าวถึงการสะท้อนสภาพปัญหา การประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหา โดยมีการเสนอแนวทางแก้ไขด้วยการต่อต้านการใช้ระบบอุปถัมภ์ สนับสนุนยกย่องคนดีคนเก่ง มากกว่ายกย่องสรรเสริญผู้มีอำนาจบารมี ขณะเดียวกันควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตั้งแต่ระดับบุคคล กลุ่มบุคคล จนถึงระดับองค์กร โดยสร้างพฤติกรรมปฏิเสธ รณรงค์และสร้างทัศนคติให้ประชาชน มีจิตสำนึกรักคุณธรรม มีจริยธรรมมีค่านิยมกตัญญูต่อประเทศชาติ การสร้างความรู้ความเข้าใจ ชี้ให้เห็นโทษและพิษภัยของระบบอุปถัมภ์โดยเริ่มตั้งแต่เด็กเล็ก ผู้ใหญ่ คนทุกเพศทุกวัย โดยใช้กลไกครอบครัว ชุมชน องค์กร สังคม ตลอดจนสื่อมวลชนเป็นพลังสำคัญ ควบคู่กับนาระบบคุณธรรม หลักธรรมาภิบาล ตลอดจนระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติตนเป็นข้าราชการที่ดี และสร้างบรรทัดฐานการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การรณรงค์

ประชาสัมพันธ้อย่างต่อเนื่อง โดยการนำของคุณธรรมและจริยธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการ
 ซึมซับการสร้างจิตสำนึกการกระทำความดี การยกย่องคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต จะช่วยยกระดับ
 ทำให้สังคมไทยเกิดการพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ดียิ่งขึ้น

(2) บทความ “การนอกราชฎีร์ บังหลวง” โดย ดร.มานะ นิมิตมงคล
 องค์กรต่อต้านการทุจริต (ประเทศไทย) (ACT)

ได้กล่าวถึง “การนอกราชฎีร์บังหลวง” นั้นได้สร้างความเสียหายของ
 ประเทศไทยมาตั้งแต่ในอดีต จนถึงปัจจุบันสร้างความเสียหายต่อประเทศชาติเป็นจำนวนหลายแสน
 ล้านบาท ซึ่งว่ากันว่าในปัจจุบันมีเงินทองในการจัดซื้อจัดจ้าง อาจสูงถึงสองถึงสามแสนล้านบาท
 ต่อปี โดยจำแนกเป็นการโกงในรูปของเงินทองหรือเงินใต้โต๊ะในอัตราเฉลี่ยร้อยละสิบถึงสามสิบ
 ของงบลงทุน การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ การรับสินบนจากการใช้อำนาจและดุลยพินิจ ซึ่งเป็นเงิน
 ที่นักธุรกิจหรือประชาชนจ่ายให้เจ้าหน้าที่เพื่อจูงใจให้มีการใช้อำนาจใช้ดุลยพินิจ อาทิ การอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้จ่ายสินบน การช่วยให้พ้นความผิดจากคดี การช่วยให้ตนได้รับสิทธิพิเศษเหนือ
 บุคคลอื่น สินบนเหล่านี้ย่อมนำไปสู่ความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อมให้กับรัฐหรือประชาชน
 รวมทั้งเกิดความไม่เป็นธรรมในสังคมต่อเนื่องไปอีก การติดสินบนซึ่งประชาชนต้องจ่ายเมื่อติดต่อกับ
 ทางราชการเป็นเงินไม่ต่ำกว่าห้าพันล้านบาทต่อปีและอาจจะมีมากกว่านี้แต่ไม่ถูกระบุไว้ การติด
 สินบนและเงินที่ประชาชนทั่วไปต้องจ่ายเมื่อเผชิญกับเจ้าหน้าที่นอกสถานที่ราชการ เช่น กระจ่าง
 กุญแจจร หรือ การค้าขายนอกสถานที่ผ่อนผัน การรับสินบนจำพวกส่วย ส่วนแบ่งและค่าคุ้มครอง
 จากการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมาย ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับจิตพิของประเทศไทยทั้งยังมีการ “โกงกิน
 เงินงบประมาณ” ในการจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ และการเอื้อประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้องด้วยการ
 ใช้อำนาจ ดุลยพินิจ สั่งการ หรือการกำหนดนโยบายทำให้ราชการเสียหาย หรือเอาเปรียบส่วนรวม
 เช่น การแต่งตั้งรัฐมนตรีโดยหวังผลประโยชน์ทางการเมือง โดยมีการแต่งตั้งผู้ที่ไม่มีความ
 เหมาะสมกับภารกิจงานให้ดำรงตำแหน่งสำคัญ และขาดคุณสมบัติในการบริหารงานราชการได้
 อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การใช้ระบบอุปถัมภ์มีอยู่ในสังคมไทยมาอย่างช้านานแต่เมื่อ
 เข้าสู่ในยุคปัจจุบันแล้ว ประเทศไทยควรที่จะต้องก้าวข้ามผ่าน หรือเปลี่ยนแปลงทิศทางการ
 ดำเนินงานโดยควรลดการใช้ระบบอุปถัมภ์ลง และควรหันมาใช้การคิดแยกแยะระหว่าง
 ผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest) ให้มากขึ้น เพื่อชดเชยสิ่งที่

ขาดหายไปและมีความก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์กระแสสากลของโลก และเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ และจากประเด็นปัญหาการทุจริตไม่ว่าจะรูปแบบใดนั้น จะส่งผลเสียต่อการบริหารงานราชการของภาครัฐ ทำให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณต่าง ๆ ของรัฐไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ทำให้เกิดการรั่วไหลของเงินงบประมาณไม่สามารถใช้จ่ายเงินงบประมาณได้อย่างเต็มเม็ดหน่วย และสิ่งที่รัฐดำเนินการจัดการเพื่อให้บริการสาธารณะ หรือจัดให้มีแก่ประชาชนไม่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการกระทำการทุจริตเช่นว่านั้น โดยจะเห็นได้ว่าการกระทำการทุจริตเกิดขึ้นในการขั้นตอนการดำเนินการทุกภาคส่วนของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการให้ เสนอให้ เรียกรับ รับ ซึ่งจะมากหรือน้อยแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ การใช้อำนาจหน้าที่ การพิจารณา การใช้ดุลยพินิจของนักการเมือง ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ หรือแม้กระทั่งภาคเอกชนหรือภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง จึงควรมีการน้อมนำหลักคำสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของล้นเกล้าในหลวงรัชกาลที่ 9 หรือการนำหลักธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนามาใช้ในเรื่อง “การทุจริต” ซึ่งหมายถึง ความประพฤติชั่ว 3 ประการด้วยกัน กล่าวคือ กายทุจริต วาจทุจริต และมโนทุจริตอันเป็นการประพฤติชั่วด้วยกาย วาจา ใจ มาใช้เพื่อเป็นการเตือนสติตัวเองก่อนที่จะคิดกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบต่อไป

5) ตัวอย่างกรณีการรับตามธรรมเนียมโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(1) กรณีของเจ้าพระยาโกษาธิบดี (เหล็ก) ในยุคสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยา

ได้กล่าวถึงการที่เจ้าพระยาโกษาธิบดี (เหล็ก) รับสินบนจากกรมการเมืองหัวเมืองที่ไพร่ถูกเกณฑ์แรงงานมาก่อสร้างป้อมปราการตามยุคสมัยใหม่ที่คนไทยไม่คุ้นเคยนั้น ซึ่งเป็นการให้และรับให้ตามธรรมเนียม เนื่องจากต้องยอมรับว่าระบบของสังคมไทยเป็นสังคมอุปถัมภ์มาอย่างยาวนาน และเรื่องการถือราชฎ์หรือการทุจริตในสมัยก่อนก็อาจจะไม่มีการกำหนดหรือระบุไว้แน่ชัด และขึ้นอยู่กับดุลยพินิจ คำวินิจฉัยของกษัตริย์ในแต่ละยุค การรับสินบนนั้นอาจเป็นเรื่องของสินน้ำใจ ซึ่งไม่มีผู้ใดล่วงรู้เจตนาภายในใจของเจ้าพระยาโกษาธิบดี (เหล็ก) ว่ามีเจตนาที่จะกระทำการทุจริตหรือไม่ การทูลคัดค้านสมเด็จพระนารายณ์ฯ นั้น อาจเป็นการขัดนโยบายของประเทศ หรือ นโยบายผู้มีอำนาจรัฐชาติปิตัย ณ ขณะนั้น หรืออาจเป็นความเห็นของท่านตั้งแต่ต้นเองว่าจะทูลแบบนี้ และอาจจะไม่ได้มีส่วนเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับเลย เป็นต้น ซึ่งผู้ศึกษา

เห็นว่าเป็นเรื่องนี้เป็นเรื่องของการขัดคำสั่งหรืออำนาจของผู้บังคับบัญชามากกว่าการรับสินบน แต่ในกรณีนี้ หากเจ้าพระยาโกษาธิบดี (เหล็ก) ปฏิเสธการรับสินบน หรือเงินหรือทรัพย์สิน หรือการรับตามธรรมเนียมรายนั้นแต่แรกแล้ว ก็อาจจะไม่มีเหตุให้สมเด็จพระนารายณ์ฯ ต้องลงโทษก็ได้ ซึ่งเป็นเรื่องของเหตุตามยุคสมัยนั้น ๆ มากกว่า แต่เมื่อพิจารณาจากสภาพบริบทในยุคนั้น ผู้ศึกษาทราบว่าช่วงยุคก่อนเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าครั้งที่สองนั้น สภาพบ้านเมืองเป็นทุรยศ มีการทุจริตเกิดขึ้นอย่างมากมาย ผู้มีอำนาจหากกระทำความผิดก็จะไม่ถูกลงโทษหากมีการคิดสินบนให้แก่ข้าราชการที่ตัดสินคิดความ หรือให้แก่เชื้อพระวงศ์ หรือพระสนมที่มีอำนาจในสมัยนั้น เพื่อมิให้ตนเองหรือผู้ที่ตนต้องการช่วยเหลือมิให้ต้องได้รับการลงโทษ และมีการตัดสินคิดความที่ไม่มีความเป็นธรรมเป็นจำนวนมาก และหากเป็นอริศัตรูทางการเมืองแล้ว ก็จะมีการกล่าวเท็จทูลให้ร้ายลงโทษ และมีการยัดทรัพย์สินเข้าหลวงหรือผู้มีอำนาจในขณะนั้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็น การทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างร้ายแรงและอาจเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งในการสิ้นชาติ เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สองแก่พม่าในเวลาต่อมา ดังนั้น การทุจริตและประพฤติมิชอบของผู้มีอำนาจในบ้านเมืองหากปล่อยปละละเลยให้เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก หรือการใส่ร้ายป้ายสีขุนนาง ข้าราชการที่ประพฤติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตแล้วก็อาจทำให้คนดีส่วนมากเกิดความเบื่อหน่ายถอยห่างหนีหายไปและทำให้บ้านเมืองขาดคนดีมีฝีมือเข้ามาช่วยเหลือปกครองและปกป้องบ้านเมืองจนนำไปสู่การเสียเมืองให้กับต่างชาติต่างภาษาในที่สุด

(2) กรณีการรับทรัพย์สิน (งาช้าง) มูลค่าเกิน 3,000 บาท ของอดีตนายกรัฐมนตรีขณะลงตรวจเยี่ยมพื้นที่

ได้กล่าวถึงการที่อดีตนายกรัฐมนตรีลงตรวจเยี่ยมพื้นที่ และมีการมอบงาช้างให้กับท่านฯ จากอดีตนายกรัฐมนตรีว่า การฯ ขณะนั้น ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่นั้น อันเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 103 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดได้ โดยธรรมเนียมของเจ้าหน้าที่รัฐ พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ และกฎหมายลำดับรองฉบับเดิมของสำนักงาน ป.ป.ช. นั้น ซึ่งเป็นการรับทรัพย์สินนั้นก็จะเป็นไปตามมารยาทและประเพณีปฏิบัติในการเยี่ยมเยียนพื้นที่ หรือการรับน้ำใจของประชาชนเป็นการเฉพาะหน้าไว้ก่อน เมื่อมีการ

ร้องเรียนหรือมีข้อสงสัยก็จะต้องมีการตรวจสอบเมื่อปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นมีมูลค่าเกินกว่าสามพันบาทอดีตนายกรัฐมนตรีกี่ได้คืนงานข้างนั้นไป และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. รับเรื่องไว้ตรวจสอบวินิจฉัยแล้ว จึงไม่พบและถือว่ามีความผิด เนื่องจากอดีตนายกรัฐมนตรี้ได้ดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นปัญหายุ่งยากในการตีความอยู่เหมือนกัน และเป็นการรบกวนจิตใจผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างมาก หากมีการยกเลิกมาตรานี้ไปก็จะเป็นปัญหาที่จะต้องพิจารณาหรือตีความ และอดีตนายกฯ อาจปฏิเสธการรับทรัพย์สินในขณะนั้นไปเรียบร้อยแล้ว และทั้งผู้ให้และผู้รับทรัพย์สินจะต้องมีความระมัดระวังตัวมากกว่านี้ ที่จะดำเนินการมอบทรัพย์สินดังกล่าว แต่ทั้งนี้ควรยึดถือเจตนาของผู้รับเป็นสำคัญ หากไม่มีเจตนาที่ส่งมอบทรัพย์สินคืน เพื่อป้องกันปัญหาการร้องเรียนและการหวังผลประโยชน์ทางการเมือง

1.1.2 องค์กร นโยบาย และกฎหมายของต่างประเทศ กรณีการรับตาม ธรรมเนียมโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

1) องค์กร

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ หรือ Transparency International (TI) เป็นตัวกลางในการประสานงานและประเมินผลคะแนนดัชนีภาพลักษณ์การทุจริตของเกือบทุกประเทศทั่วโลกนั้น เนื่องจากการมุ่งเน้นการดำเนินการต่อต้านการทุจริตเพื่อให้เป็นไปตามหลักสากล หรือหลักนานาชาตินานาชาติอารยประเทศการแก้ไขปัญหาการรับสินบน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดถือเป็นปัญหาระดับโลกและทั่วโลกมีพันธสัญญาระหว่างกัน เพื่อจัดระเบียบสร้างสังคมโลกให้น่าอยู่อาศัย เกี่ยวกับการติดต่อด้านการรัฐของทุกประเทศให้ตั้งอยู่บนความเป็นธรรมและโปร่งใส เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของต่างประเทศ และระหว่างกัน ซึ่งสำหรับประเทศไทยนั้น คะแนนดัชนีภาพลักษณ์การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) มีการสำรวจจากแหล่งข้อมูล ได้แก่ การลงโทษทางกฎหมายต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้อำนาจหรือตำแหน่งในทางที่ผิดความสำเร็จของภาครัฐในการควบคุมการทุจริตและการมีกลไกเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต (BF-BTI) ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ (EIU) การดำเนินการทางธุรกิจที่ต้องเกี่ยวข้องกับการทุจริตการแทรกแซงของเจ้าหน้าที่รัฐในการดำเนินธุรกิจ การให้สินบนและสิ่งตอบแทนสำหรับพิจารณาสัญญาและขอใบอนุญาต (GI) การติดสินบนและการทุจริต (IMD) การรับรู้การทุจริตที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง (PERC)

การที่มีอำนาจหรือตำแหน่งทางการเมืองมีการทุจริตโดยใช้ระบบอุปถัมภ์และระบบเครือญาติ และความสัมพันธ์ระหว่างภาคการเมืองกับภาคธุรกิจ (PRS) การขายสินบนในเรื่องการส่งออกและนำเข้าสาธารณูปโภค ภาษี การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และคำตัดสินคดีของศาล รวมถึงการยกย่ายถ่ายเทเงินจากภาครัฐไปสู่อเอกชน (EOS) ค่าความโปร่งใสโดยใช้หลักนิติรัฐ (WJP) และความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ โดยวัดผลจากความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความหลากหลายของประชาธิปไตย การเลือกตั้ง เสรีภาพ การเปิดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การมีส่วนร่วมและความเป็นเอกภาพ (V-Dem) ซึ่งในปัจจุบัน (พ.ศ. 2563) ประเทศไทยการรับคะแนนประเมินดัชนีภาพลักษณ์การทุจริต (36 คะแนน) อยู่ลำดับที่ 104 ของโลก และไม่อยู่ในค่าคะแนนมาตรฐานเฉลี่ยในทวีปเอเชีย (43 คะแนน) รวมถึงอยู่ในลำดับที่ 5 ของประเทศสมาชิกประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ถือว่าประเทศไทยมีความล้าหลังอยู่พอสมควรเกี่ยวกับเรื่องนี้ และยังทำให้ประเทศไทยไม่หลุดพ้นจากประเทศที่มีความเสี่ยงในการทุจริตในระดับสูง และจะเป็นปัญหากระทบต่อความเชื่อมั่นของต่างประเทศที่จะเข้ามาลงทุนประกอบธุรกิจในประเทศไทย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ และดัชนีภาพลักษณ์การทุจริตจะส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศด้วยเช่นกัน ซึ่งปฏิเสธเลยไม่ได้ว่าการดำเนินธุรกิจและการลงทุนของต่างประเทศในบางประเทศมักจะมีการนำเรื่องภาพลักษณ์ของการทุจริตของประเทศที่จะเข้าไปลงทุนมาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจในการเข้าร่วมลงทุนกับประเทศนั้น ๆ ซึ่งหากภายในประเทศที่มีการทุจริตเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ก็อาจส่งผลกระทบต่อการลงทุนของต่างประเทศ รวมถึงการถอนการลงทุนจากประเทศที่มีการทุจริต เนื่องจากการดำเนินธุรกิจมีอาจเอื้ออำนวยให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรมหรือสร้างความเป็นธรรมในการแข่งขันทางด้านธุรกิจหรือการเสนอโครงการในการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคต่อหน่วยงานภาครัฐได้

2) นโยบาย

นโยบายงดการรับของขวัญ หรือ No Gift Policy ถือเป็นหลักสากลในโลกยุคปัจจุบันที่ทุกประเทศทั่วโลกถือปฏิบัติ ซึ่งนโยบาย No Gift Policy ในช่วงหลังมีความนิยมกันมากทั้งในภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนซึ่งเป็นการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) อันเป็นหลักการปฏิบัติตามธรรมจรรยา การประพฤติที่ชอบด้วยธรรม ซึ่งปัจจุบันการรณรงค์การปฏิเสธการรับของขวัญ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ในแวดวงของ

ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางแต่ในขณะเดียวกันอาจส่งผลในการปฏิบัติงานหรือหน้าที่ ซึ่งพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องมีความระมัดระวังตัวมากขึ้น เนื่องจากสังคมไทยจะมีความคุ้นเคยและคุ้นชินกับระบบอุปถัมภ์มาช้านาน แต่การให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด บางอย่างก็เป็นเรื่องของประเพณีที่มีมาแต่โบราณ เช่น เทศกาลปีใหม่ หรือ เทศกาลตรุษจีน หรือ เทศกาลสงกรานต์ หรือ การเยี่ยมคารวะ หรือการเลี้ยงฉลองวันคล้ายวันเกิด หรือ เลื่อนตำแหน่งของผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ประกอบกับนโยบายการงดรับของขวัญ No Gift Policy ซึ่งประเทศไทยได้รับอิทธิพลมาจากต่างประเทศอีกทีหนึ่ง และในต่างประเทศเองก็มีการตื่นตัวในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งการงดให้สิ่งของทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดก็จะส่งผลดีต่อการปฏิบัติงาน เช่น หากเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก็จะได้มีการปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาไม่มีความผูกพันหรือมีหนี้บุญคุณระหว่างกันที่จะต้องทดแทนหรือต่างตอบแทนกัน แต่ก็อาจส่งผลเสียได้ในเรื่องของความกตัญญูรู้คุณต่อผู้ใหญ่ก็จะไม่มี และหากมีการให้ก็อาจจะถูกมองว่าประจบประแจงเอาหน้าเอาใจนาย หรือหากนายรับไว้ก็อาจถูกมองว่าเลือกปฏิบัติเปรียบเสมือนเหรียญที่มีสองด้าน ดาบที่มีสองคม ดังนั้น การปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว ก็จะต้องมีความระมัดระวังในการใช้ความประนีประนอมอย่างมีความเหมาะสมและไม่เสียน้ำใจทั้งผู้ให้และผู้รับ และแม้ถึงภาคเอกชน หรือ ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจบางแห่งจะได้กำหนดนโยบาย No Gift Policy ไว้เป็นประกาศเพื่อให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ได้ยึดถือปฏิบัติ แต่ก็ไม่มีบทลงโทษที่แน่ชัดหากมีการฝ่าฝืนเกิดขึ้น ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การนโยบาย งดการให้ของขวัญ No Gift Policy นั้น เป็นเรื่องที่ดีและมีความเหมาะสมต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน ในระบบราชการการปฏิบัติแบบเดิม ๆ อาจจะมีควมลำสมัย และขาดความเชื่อมั่นต่อภาคเอกชน หรือประชาชน ที่มาติดต่อราชการหรือมีความจำเป็นจะต้องมาประสานงานกับทางราชการ และภาครัฐเองก็ได้ตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการปฏิรูปประเทศ ซึ่งการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบก็เป็นหนึ่งในแผนการดำเนินการดังกล่าวจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 กำหนดให้การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปดังกล่าว ซึ่งได้มีการจัดทำ

แผนการปฏิรูปเรียบร้อยและเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับต่อไป ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อมาได้มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 เป็นแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัดกิจกรรมการปฏิรูปในการให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยประกาศตนเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลจากการปฏิบัติหน้าที่ ภายในต้นปี 2564 โดยให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น นโยบาย No Gift Policy จึงเป็นนโยบายของรัฐที่จะขับเคลื่อนตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

3) กฎหมายต่างประเทศ

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศพบว่ากฎหมายป้องกันการทุจริตของประเทศสิงคโปร์จะมีการตีความตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และมีการแบ่งระดับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายอย่างชัดเจน โดยผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีบทลงโทษที่หนักกว่าข้าราชการทั่วไป และมีบทลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อพบเห็นการทุจริตและไม่แจ้งรายงานให้รับทราบ โดยมีโทษจำคุกหกเดือนและปรับหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท รวมถึงในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกที่สูงระหว่างห้าปีถึงเจ็ดปี และมีโทษปรับที่รุนแรงสูงถึงสองล้านห้าแสนบาทเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย

1.1.3 กฎหมายของประเทศไทยกรณีการรับตามธรรมเนียมโดยมิชอบด้วย

กฎหมาย

1) การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามประมวลกฎหมายอาญา

จากการศึกษาตามประมวลกฎหมายอาญาได้กล่าวถึงการกระทำโดยทุจริตเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเองหรือผู้อื่น และมีการบัญญัติถึงการเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นไว้ รวมทั้งการให้ ขอให้ หรือ

รับว่าจะให้ทรัพย์สินนั้น ซึ่งหากเป็นความผิดต่อเจ้าพนักงานของรัฐก็จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 143 และมาตรา 144 ซึ่งถือว่าโทษมีความรุนแรงอยู่พอสมควร แต่หากเป็นกรณีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการแล้ว ในการเรียกรับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบแล้วจะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีหรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต ซึ่งถือว่ามิโทษจำคุกมีความรุนแรง แต่โทษปรับมีจำนวนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับความเสียหายที่เกิดขึ้น ตามมาตรา 149 แต่จะมีกรณีซึ่งได้เรียกรับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งนั้น ตามมาตรา 150 ซึ่งถือเป็นกรณีหาประโยชน์จากตำแหน่งในอนาคตก็จะมีอัตราโทษเกือบจะเช่นเดียวกันกับมาตรา 149 เว้นแต่โทษประหารชีวิต ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า หากได้กระทำความผิดตามกรณีดังกล่าวแล้ว ก็ควรจะมีควมผิดฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามมาตรา 157 อีกด้วย แต่ศาลอาจจะลงโทษทางอาญากรรมใดที่หนักกว่าสถานเดียวก็ได้

2) การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

จากการศึกษาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้บัญญัตินิยาม “ทุจริตต่อหน้าที่” ให้หมายความถึงการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามิตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งที่ไม่ได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายเฉพาะได้ให้อำนาจในการนำประมวลกฎหมายอาญามาให้ต่อการพิจารณาได้ โดยผู้ศึกษาเห็นว่า หากไม่มีมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์

อื่นใดโดยธรรมชาติหรือโดยกฎหมายและจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดไว้ในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมชาติหรือโดยกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐจะเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายทันที แต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการรับได้ ตราบเท่าที่กฎหมาย กฎ ข้อบังคับได้ให้อำนาจไว้เรียบร้อยแล้ว เช่น เงินเดือน เบี้ยเลี้ยง เบี้ยประชุม ค่าตอบแทนพิเศษ หรือค่าดำเนินการอื่นใดตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้กฎหมายได้ให้อำนาจไว้เรียบร้อยแล้วแต่ด้วยบทกำหนดโทษตามมาตรา 169 ตามพระราชบัญญัตินี้ กำหนดโทษความผิดตามมาตรา 128 มีอัตราโทษจำคุกที่ไม่สูงมากนัก และมีโทษปรับที่ต่ำ คือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อาจจะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้กระทำความผิดอาจจะไม่ค่อยจะเกรงกลัวต่อกฎหมาย ถึงจะผิดจริงโทษก็ไม่หนักพอและเข้าข่ายให้การให้ศาลสั่งรื้อการลงโทษได้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 เนื่องเป็นอัตราโทษจำคุกที่ไม่ถึงห้าปี ทำให้การปราบปรามการทุจริตอาจไม่ได้ผล และอาจจะเป็นโทษที่ก่อให้เกิดหรือสร้างความรำคาญต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้วยความสุจริตมากกว่าหากถูกร้องเรียนกลั่นแกล้ง

ประกอบกับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมชาติหรือโดยกฎหมายของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 ข้อ 6 กำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐสามารถจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมชาติ ดังนี้

(1) การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใดซึ่งมิใช่ญาติที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท ดังนั้น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไว้เกินกว่าสามพันบาทก็จะเป็นการมิชอบด้วยกฎหมายทันที

(2) การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป อาทิเช่น ส่วนลดการซื้อสิ่งของในห้างสรรพสินค้า ห้างค้าปลีก หรือ ร้านสะดวกซื้อ ที่ให้แก่ประชาชนโดยทั่วไปที่เข้ามาจับจ่ายซื้อของเมื่อซื้อสินค้าครบตามกำหนด โดยไม่เป็นการเฉพาะเจาะจง หรือ การให้ส่วนลด บัตรกำนัล หรือ Gift Voucherที่มีการแจกจ่ายให้กับประชาชนโดยทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจง แบบนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐก็มีสิทธิ์ที่รับไว้ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เว้นแต่หากเป็นการให้โดยเฉพาะจงแก่เจ้าหน้าที่

ของรัฐผู้รับแล้วแบบนี้ ถือเป็นการมิชอบด้วยกฎหมาย ส่วนการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยา เพื่อรับไว้เป็นไมตรีนั้นไว้ก่อน และหากต่อมา มีการพิสูจน์ หรือ การตรวจสอบได้ ว่าเป็นสิ่งของที่มีมูลค่าเกินกว่าสามพันบาทก็จะต้องดำเนินการคืนแก่เจ้าของที่มอบให้ หรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนเพื่อทราบ และให้เป็นกรรมสิทธิ์ของหน่วยงานของรัฐนั้น เพื่อเก็บรักษาไว้ต่อไป จะถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับนั้นจะหลุดพ้นจากความรับผิด หากไม่ดำเนินการดังกล่าวก็จะถือว่า มีความผิดตามกฎหมายนี้

ดังนั้น จากการศึกษาทั้งจากแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ หรือองค์กร และนโยบายการงดรับของขวัญ (No Gift Policy) ซึ่งเป็นการดำเนินการตามหลักของสากล ที่นานาอารยประเทศยึดถือปฏิบัติ รวมถึงการศึกษาข้อกฎหมายต่าง ๆ และกฎหมายเฉพาะจะเห็นได้ว่าการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หากเกินจากที่กฎหมายกำหนดไว้ มีมูลค่าเกินสามพันบาท หรือเกินสมควรแก่เหตุหรือความจำเป็น หรือเกินจากสิทธิอันพึงมีพึงได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ก็จะมีผลผิดตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง และมาตรา 169 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยจะมีโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

1.2 การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดกรณีการรับตามธรรมจรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย

1.2.1 แนวคิดทฤษฎีและตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชันกรณีการรับตามธรรมจรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย

สำหรับแนวคิดทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งจะนำมาวิเคราะห์ประกอบนั้น กรณีการรับตามธรรมจรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นดังนี้

1) ทฤษฎีหัวหน้า - ตัวแทน (Principal - Agent Problem Theory)

ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งจะมีความเชื่อมโยงกันระหว่างบุคคลประกอบด้วย หัวหน้า ตัวแทน หรือตัวการ หรือผู้บังคับการที่เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยจำแนกได้สองรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่หนึ่ง คือ แรงจูงใจที่เป็นไปในเชิงบวก หรือได้รับประโยชน์จากการกระทำ (Carrot) และ รูปแบบที่สอง คือ แรงจูงใจที่เป็นไปในเชิงลบหรือเสียผลประโยชน์จากการกระทำ (Stick) ซึ่งมีอยู่สามกลุ่มด้วยกัน ได้แก่ หัวหน้า ตัวแทนและผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์หัวหน้า คือ

องค์กร เจ้าหน้าที่ หรือประชาชนที่อยู่ภายใต้อำนาจรัฐ หรือของหัวหน้าและตัวแทน โดยตัวแทน อาจเป็นเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติภารกิจในนามของหัวหน้า หรือปฏิบัติงานแทน หัวหน้า ซึ่งทฤษฎีนี้เป็นมูลเหตุแรงจูงใจโดยมุ่งเน้นในเรื่องผลประโยชน์และกลไกการทางการเมือง มากกว่าการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมักจะมีความผูกพันในลักษณะของหัวหน้า หรือลูกน้อง หรือ ผู้ที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ โดยเป็นการกระทำของผู้ปกครองและพวกพ้องของผู้ปกครองที่เข้ามา แสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเอง โดยเฉพาะผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ การกระทำการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ โดยอาจอาศัยกลไกที่เหนือกว่าบังคับต่อผู้ใต้ปกครองให้ดำเนินการตามที่ตนมุ่งหวัง ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การดำเนินการตามทฤษฎีนี้ เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การดูแลซึ่ง กันและกันเปรียบเสมือนดาบสองคมที่เป็นการดำเนินการในรูปแบบบทบาทอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน โดยเป็นอำนาจที่เหนือกว่าและต่ำกว่า ในฐานะผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้การปกครอง หรือผู้ใหญ่ และผู้น้อย รวมถึงการดำเนินการในรูปแบบของเชิงระบบอุปถัมภ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับบริบท สังคมไทยที่มีมาอย่างช้านาน ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจำเป็นต้องเลือกใช้ความสัมพันธ์ให้มีความเหมาะสม และควรดำเนินการอย่างระมัดระวังตนให้มีความถูกต้องตามทำนองครองธรรม โดยความสัมพันธ์ นั้นจะต้องเป็นไปด้วยความปรารถนาดีบริสุทธิ์ใจต่อกัน และจะต้องไม่เป็นการช่วยเหลือสนับสนุน การทำความผิดหรือการกระทำการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อให้การนั้นเป็นการกระทำโดยชอบด้วย กฎหมาย

2) แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่ผู้ศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมต่อการกระทำโดยชอบ ด้วยกฎหมาย ควรมีการนำกรอบแนวทางของพระพุทธศาสนามาใช้ แต่ควรนำมาใช้ในทางตรงกันข้ามกันในเรื่อง การประพฤติดสาม ประการ ได้แก่ กายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริต เพื่อมาใช้เป็นเกราะป้องกันตน เตือนสติตัวเองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นกระทำการใด ๆ ด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริตและประพฤติแต่กรรมดีแล้วก็จะป้องกันภัยกรรมชั่วหรือสิ่งไม่เหมาะสมหรือสิ่ง ไม่ดีงามที่จะเข้ามาสู่ตัวของเจ้าหน้าที่นั่นเอง

3) กรณีตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดในปัจจุบันโดยชอบด้วยกฎหมาย กรณีนายกรัฐมนตรียังพักอาศัยในบ้านพักหลวงในสถานที่หน่วยราชการทหารนั้น เนื่องจากมี

หลักฐานเป็นระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรอง พ.ศ. 2548 และระเบียบกองทัพบกว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในอาคารบ้านพักของข้าราชการและลูกจ้างประจำในกองทัพบก พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นระเบียบภายในของกองทัพบกรองรับ แม้นายกรัฐมนตรีจะถูกล่าวร้ายเรียนว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 128 ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่รัฐและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรับทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใด ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 กำหนดไว้ที่มีมูลค่าเกินสามพันบาท นั้น โดยกรณีดังกล่าวนายกรัฐมนตรีอาศัยอยู่ในบ้านพักรับรอง (บ้านพักหลวงของทหาร) ซึ่งปรากฏว่าตามเป็นการปฏิบัติตามระเบียบภายในของกองทัพบก และนายกรัฐมนตรียังเป็นผู้ทำคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติอยู่ ก็มีสิทธิปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกองทัพบกได้ ซึ่งต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้วว่าไม่ถือว่าเป็นการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา นัยยะตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นปัญหาข้อยุ่งยากในการตีความอีกเช่นกัน เนื่องจาก การร้องเรียนกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดตามมาตราของกฎหมายฉบับนี้ จะส่งผลกระทบต่อปัญหาทางการเมืองมากกว่าที่จะเป็นปัญหาการตีความในข้อกฎหมายอีกด้วย และสร้างผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่เป็นอย่างมาก หากมีการกล่าวหาอยู่บ่อยครั้ง และหากเป็นเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการ ถูกร้องเรียนเข้ามาเป็นจำนวนมาก อาจจะส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะบางครั้งการรับทรัพย์สินอาจเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ และอาจไม่มีหรือขาดเจตนา มากกว่า เจ้าหน้าที่จึงต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบ และมีการรวบรวมแสวงหาข้อเท็จจริง ข้อมูลเอกสารให้ครบถ้วนในการเอาผิด และมีการไต่สวนในรูปแบบของคณะกรรมการ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และเสนออัยการส่งฟ้องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อดำเนินการนำผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาพิพากษาลงโทษหากพิสูจน์แล้วไม่มีมูลความผิด ต้องปล่อยตัวผู้กล่าวหาด้วยความสะดวกและรวดเร็ว

1.2.2 องค์กร นโยบาย และกฎหมายต่างประเทศ กรณีการรับตามธรรมเนียม

โดยชอบด้วยกฎหมาย

1) องค์กร

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ หรือ Transparency International (TI) ถือเป็นองค์กรที่มีความเป็นกลางในการประเมินผลคะแนนดัชนีภาพลักษณ์การทุจริตของประเทศทั่วโลกกว่า 180 ประเทศ ซึ่งทั่วโลกให้การยอมรับและถือว่ามีความเที่ยงธรรมในการประเมินระดับหนึ่ง และประเทศไทยถือเป็นหนึ่งเหล่านั้น และคะแนนดัชนีภาพลักษณ์การทุจริต (Corruption Perception Index) (CPI) ถูกกำหนดไว้ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 21 ด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมีเกณฑ์เป้าหมายหรือตัวชี้วัดที่ประเทศไทยจะต้องถือปฏิบัติ โดยผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการนำข้อมูลหลักสถิติในสถานการณ์อดีตและปัจจุบันมาใช้ในการประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ และประสานงานกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกันการรับสินบน ทرف์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิเช่น องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) (TI) ซึ่งได้มีการประเมินรวบรวมจัดทำดัชนีภาพลักษณ์การทุจริต (Corruption Perception Index) (CPI) จากฐานข้อมูลในแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลก มาใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดค่าสถานการณ์การทุจริตในประเทศต่าง ๆ

2) นโยบาย

(1) นโยบายงดการให้หรือรับของขวัญ (No Gift Policy)

การนำนโยบายงดการให้หรือรับของขวัญ (No Gift Policy) ในภาคเอกชน และภาครัฐ รัฐวิสาหกิจนอกประเทศตามปกติมาใช้บังคับอย่างจริงจัง หรือควรมีการนำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานต่าง ๆ มาใช้บังคับในการดำเนินการหรือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจให้มากยิ่งขึ้น ก็จะช่วยทำให้การยกระดับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทยเกิดประสิทธิภาพที่ดีมากขึ้นในระดับสากล ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐควรที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตให้สอดคล้องเข้ากับสังคมในยุคปัจจุบัน โดยการใช้ชีวิตแบบสมถะ ตั้งตนอยู่บนความพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินสมควร หรือลดการฟุ้งเฟ้อฟุ้งพาดการใช้ระบบอุปถัมภ์ให้ลดน้อยลง ซึ่งแม้ในขณะนี้อาจจะทำได้ยากก็ตาม เนื่องจากสังคมไทยยังผูกพันเชื่อมโยงกับระบบสังคมอุปถัมภ์มาช้านานตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

ไม่ว่าจะเป็นการกตัญญูทศเวทต่อผู้มีพระคุณผู้หลักผู้ใหญ่ ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา การให้และการรับตามประเพณี การให้และการรับตามโอกาสสำคัญต่าง ๆ อาจจะเป็นสาเหตุให้การยกเลิกการรับตามธรรมเนียมตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 นั้น อาจจะไม่ได้รับผลและสัมฤทธิ์ผลตามการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เท่าที่ควร แต่หากการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียม หากไม่ใช้การอันเกิดจากสิทธิอันพึงมีพึงได้ของตนแล้ว การรับตามธรรมเนียมนั้นย่อมมิชอบด้วยหลักสากลของโลกในยุคปัจจุบัน ตามหลักนโยบาย No Gift Policy ซึ่งแม้การปรับเปลี่ยนไปบางครั้ง และแม้จะขัดต่อความรู้สึกหรือแนวปฏิบัติที่มีมาอย่างช้านานของตงก็ตาม แต่หากไม่เริ่มต้นจากสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือค่อยเป็นค่อยไป หรือยกเลิกวิถีการปฏิบัติตนแบบเดิม ๆ ก่อนมีการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม หรือภาพลักษณ์ของประเทศไทย ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในอนาคต ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทยก็จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากสายตาประชาคมโลก

(2) นโยบายของหน่วยงานรัฐ

การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการดำเนินมาตรการทางบริหารตามนโยบายการงดรับของขวัญ (No Gift Policy) ของทุกหน่วยงานของรัฐ หรือ มาตรการทางกฎหมายในการยกเลิกการรับตามธรรมเนียม ผู้ศึกษาเห็นว่า อาจนำพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และข้อพึงควรกระทำ ไม่ควรกระทำ รวมถึงระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยประมวลจริยธรรมเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2563 มาใช้บังคับโดยอนุโลมไปพลางก่อน ในเรื่องของจริยธรรมในการดำรงตนการรักษาชื่อเสียงของตน ภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย การไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใดนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รวมทั้งต้องดูแลมิให้บุคคลในครอบครัวและบริวารปฏิบัติตนในทางเสื่อมเสียอีกด้วยการไม่ให้บุคคลภายในครอบครัวญาติพี่น้อง หรือบุคคลใกล้ชิดเข้ามายุ่งเกี่ยวหรือก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ของตนหรือผู้อื่น และต้องไม่ให้บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง และบุคคลภายนอก

ใช้ตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนแสวงหาประโยชน์ โดยจะต้องมีการระมัดระวังในการแสดงตนและการคบหาสมาคมกับบุคคลซึ่งมีส่วนได้เสียหรือผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับเรื่องร้องเรียนและต้องหลีกเลี่ยงการคบหาสมาคมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความประพฤติในทางเสื่อมเสียหรือผู้ประกอบอาชีพที่ต่อไปในทางไม่สุจริตอันก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงของตน ภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนโดยผู้บังคับบัญชาจะต้องปกครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยความเที่ยงธรรมไม่เอนเอียงโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ความสัมพันธ์ส่วนตัว และควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตโดยเคร่งครัดและจะต้องไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมซึ่งจะต้องไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่นมาเป็นเหตุให้ใช้ดุลยพินิจที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้นหรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างไปจากบุคคลอื่นเพราะความสัมพันธ์ส่วนตัว เพื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการเรื่องการไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดหรือการรับตามธรรมเนียมจรรยาบรรณของว่าง หรือช่องโหว่ของกฎหมายเมื่อมีการยกเลิกบทบัญญัติบางมาตราของกฎหมาย และประกาศบางฉบับที่ขาดหายไป อาทิเช่น การไม่ให้บุคคลภายในครอบครัว ญาติพี่น้อง หรือบุคคลใกล้ชิดเข้ามายุ่งเกี่ยวหรือก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ของตนหรือผู้อื่น และต้องไม่ให้บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้องและบุคคลภายนอก ใช้ตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนแสวงหาประโยชน์ และต้องไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมซึ่งควรจะเน้นให้มีการตระหนักถึงจริยธรรมคุณธรรมดังกล่าวให้มากเพื่อจะเป็นการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในนามของหน่วยงาน เพื่อรักษาเกียรติภูมิของตน และองค์การการปฏิบัติตนต่าง ๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ควรที่จะใช้ประมวลจริยธรรมเข้ามาเป็นกรอบในการไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมจรรยาบรรณประกอบอาชีพการให้ตามปกติ

(3) นโยบายของรัฐ

การดำเนินการตามนโยบายของรัฐที่จะขับเคลื่อนตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบมายึดถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ซึ่งมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ในการกำกับดูแลหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามแผน

ปฏิรูปในด้านต่าง ๆ ให้รายงานผลการดำเนินการและรวบรวมผลดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบ ประกอบกับประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) โดยมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการกำกับดูแลหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามประกาศฉบับนี้ โดยกำหนดเป็นเป้าหมายและตัวชี้วัดให้ทุกหน่วยงานของรัฐจะต้องประกาศตนและให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของตนต้องถือปฏิบัติตามนโยบายนี้ และให้ทุกหน่วยงานจะต้องดำเนินการภายในต้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ซึ่งถือเป็นเรื่องใหม่ของสังคมไทย แต่การปรับเปลี่ยนรูปแบบในทันทีก็อาจทำให้สภาพสังคมของประเทศไทยนั้น อาจเกิดการปรับตัวไม่ทันต่อยุคสมัย ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป หรือค่อย ๆ ดำเนินการ ปรับรูปแบบและระบบให้เกิดความสมดุลในช่วงเปลี่ยนผ่านให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมของประเทศไทยนั้น เห็นควรให้มีการกำหนดระยะเวลาในการยกเลิกการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดหรือการรับตามธรรมเนียมจรรยาโดยสมบูรณ์ไว้ ในช่วงเวลาต่อไป เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความเห็นพ้องต้องกันแล้วว่าจะมีการยกเลิกการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมจรรยาโดยเด็ดขาด เพราะสามารถดำเนินการตามวิธีรับมอบทรัพย์สินในการให้โดยเสน่หาหรือการรับมรดกได้

3) กฎหมายต่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่ากฎหมายป้องกันการทุจริตของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นจะมีความยืดหยุ่นกว่าของประเทศสิงคโปร์ โดยมีการกำหนดตำแหน่งการบังคับใช้กฎหมายเป็นหลายระดับและแบ่งแยกเป็นการให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดทั้งบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลด้วย ซึ่งนอกจากจะยึดทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตแล้ว จะมีอัตราโทษปรับเป็นสองเท่าของมูลค่าความเสียหายที่กระทำการทุจริตนั้นด้วย รวมถึงการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยญาติหรือนุคคลใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นด้วย หากเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแล้ว ก็จะมีอัตราโทษจำคุกที่รุนแรง และโทษปรับที่สูง และแบ่งเป็นหลายระดับ แต่มีข้อยกเว้นให้มีการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดได้ตามที่กำหนดโดยกฎหมายอนุญาตให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมจรรยาได้ไม่เกินสองร้อยหยวนต่อครั้งต่อโอกาสและ

ทั้งปีจะรับได้ไม่เกินหกร้อยหวนหากรับเกินกว่านั้นจะต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่รัฐบาล ซึ่งจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับประเทศไทยในเรื่องวัฒนธรรม หรือระบบสังคมเชิงอุปถัมภ์ แม้ในปัจจุบันจะมีบทกำหนดโทษสำหรับการกระทำทุจริตและประพฤติมิชอบที่มีความรุนแรงโดยมีความจริงจังและมีความเด็ดขาดในการบังคับใช้กฎหมายมากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังมีบทบัญญัติตามกฎหมายที่กำหนดให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ตามสมควรและถือเป็นการรับโดยชอบด้วยกฎหมาย และจากการเปรียบเทียบกฎหมายของต่างประเทศ ซึ่งประเทศที่ห้ามรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยาโดยเด็ดขาด และไม่มีข้อยกเว้นในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยาอย่างเช่นประเทศสิงคโปร์ยังสามารถที่จะรับการให้โดยเสน่หา หรือการรับมรดกในฐานะทายาทได้ มีฉะนั้นแล้วประเทศเหล่านี้คงไม่สามารถรับมอบการให้โดยเสน่หาหรือรับมรดกจากญาติพี่น้องได้เลยและคงมีการฟ้องร้องดำเนินคดีมากมาย

1.2.3 กฎหมายของประเทศไทยกรณีการรับตามธรรมจรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย

1) การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จากการศึกษาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้กล่าวถึง การให้โดยเสน่หา ตามมาตรา 521 และการรับมรดกทรัพย์สินทางมรดก ตามมาตรา 1599 และมาตรา 1600 ซึ่งเป็นการส่งมอบทรัพย์สินโดยประเพณี หรือ ธรรมจรรยา ตามหน้าที่ระหว่างกันซึ่งเป็นนิติสัมพันธ์ของทายาทอยู่แล้ว และสามารถใช้อำนาจตามกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ ผู้ศึกษาเห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะอีก เหตุเพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐมีสิทธิในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด กรณีการรับตามธรรมจรรยาจากบุพการี ผู้สืบสันดานหรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมจรรยานั้นได้ และเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ย่อมสามารถที่จะกระทำการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเช่นนั้นได้ เทียบเคียงกับการให้โดยเสน่หา และการรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และถือเป็นการรับโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว

2) การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 โดยชอบด้วยกฎหมาย

จากการศึกษาตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ซึ่งห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐ
ผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สิน
หรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ
แห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และ
จำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ประกอบกับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของ
เจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 ข้อ 6 กำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐสามารถจะรับทรัพย์สินหรือ
ประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย มีอยู่สองประการ ได้แก่

(1) การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จาก
ผู้ใดซึ่งมิใช่ญาติที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท
ดังนั้น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไว้ไม่เกินกว่าสามพันบาทก็จะเป็
นการชอบด้วยกฎหมาย

(2) การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้
ที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป อาทิเช่น ส่วนลดการซื้อสิ่งของของ
ห้างสรรพสินค้า ห้างค้าปลีก หรือร้านสะดวกซื้อ ที่ให้แก่ประชาชนโดยทั่วไปที่เข้ามาจับจ่ายซื้อของ
เมื่อซื้อสินค้าครบตามกำหนด โดยไม่เป็นการเฉพาะเจาะจง หรือการให้ส่วนลด บัตรกำนัล หรือ
Gift Voucher ที่มีการแจกจ่ายให้กับประชาชนโดยทั่วไปไม่เฉพาะเจาะจง แบบนี้แล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐ
ก็มีสิทธิ์ที่รับไว้ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ส่วนการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา
เพื่อรับไว้เป็นไมตรีนั้นไว้ก่อน และหากต่อมามีการพิสูจน์ หรือการตรวจสอบได้ว่าเป็นสิ่งของที่มี
มูลค่าเกินกว่าสามพันบาท ก็จะต้องดำเนินการคืนแก่เจ้าของที่มอบให้ หรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา
เหนือตนเพื่อทราบ และให้เป็นกรรมสิทธิ์ของหน่วยงานของรัฐนั้น เพื่อเก็บรักษาไว้ต่อไป จะถือว่า
เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะหลุดพ้นจากความรับผิด และเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย รวมถึง
ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยประมวลจริยธรรมเจ้าหน้าที่

ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2563 ซึ่งได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ปฏิบัติตนดำรงตน รวมถึงกำชับเครือข่าย หรือผู้ใกล้ชิด ในการแสวงหาประโยชน์ โดยมีขอบข่ายกฎหมายจะต้องดำรงตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตมาใช้เป็นแนวทางถือปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.)

ดังนั้น ด้วยเหตุทั้งหมดทั้งมวลดังที่ผู้ศึกษาได้ประมวลศึกษาแล้ว จึงเป็นมูลเหตุเห็นสมควรให้มีการยกเลิกการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดและการรับตามธรรมเนียมจรยานอกวิธีการตามปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยไม่มีเหตุอันสมควรและจะต้องประพฤติและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดเพื่อให้เกิดความชอบด้วยกฎหมาย โดยอาจจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิถีสังคมเชิงระบบอุปถัมภ์ที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างช้านานให้สอดคล้องตามหลักสากลนิยมและนานาชาติอารยประเทศทั่วโลกส่วนใหญ่ได้ถือปฏิบัติกันในยุคปัจจุบัน และอาจเป็นการถือปฏิบัติตามแนวโน้มของกระแสสังคมโลกในอนาคตอีกด้วยเกี่ยวกับเรื่องของการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ตามแนวนโยบายของรัฐ ตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในเรื่องของนโยบายการรับของขวัญ (No Gift Policy) และการรณรงค์เรื่องการมีธรรมาภิบาลในการบริหารงานในหน่วยงานหรือองค์กร เป็นต้น

2. การวิเคราะห์แนวทางการยกเลิกการรับตามธรรมเนียมจรยาน ตามมาตรา 128 วรรคหนึ่งของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

2.1 ผลกระทบทางกฎหมายกรณีการยกเลิกการรับตามธรรมเนียมจรยาน

จากการศึกษาหากมีการยกเลิกการรับตามธรรมเนียมจรยานโดยทันที อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการ ยุติธรรมได้ เนื่องจากอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบอาจไม่เพียงพอต่อการรับเรื่องร้องเรียนหรือเรื่องกล่าวหา ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่อาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีกลับในการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าในระยะแรกการดำเนินการแบบละมุนละม่อมค่อยเป็นค่อยไปหรือการรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐให้ได้รับทราบ และทำความเข้าใจก่อนว่าจะมีการยกเลิกการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมจรยาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมหรือหยั่งเชิง เพื่อรับทราบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานต่าง ๆ น่าจะเป็นหนทางที่ถูกต้องกว่าการหักดิบรวบรัดยกเลิกการรับ

ตามธรรมชาติของไปเสียทีเดียว ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำตารางข้อดี/ข้อเสียเพื่อเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการดำเนินการดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ข้อดี	ข้อเสีย
<p>1) มีการตีความบังคับใช้กฎหมายโดยเคร่งครัด ไม่มีการเลือกปฏิบัติ</p> <p>2) ลดการบังคับใช้กฎหมาย ยึดหลักการแสดงเจตนาเป็นสำคัญ</p> <p>3) อาจไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่รับตามธรรมชาติ หากขาดองค์ประกอบของเจตนาภายใน หรือ เข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสีย ส่วนร่วม หรือ เข้าไปมีผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่</p> <p>4) ผู้จะกระทำความผิด มีความระมัดระวังตัวมากขึ้น และอาจเกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำความผิดกฎหมาย</p> <p>5) เป็นการสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมใหม่ของสังคมไทย ตามหลักสากลโลก โดยใช้หลักนโยบาย (No Gift Policy) ลดการพึ่งพาระบบอุปถัมภ์ในสังคม</p> <p>6) สร้างบรรทัดฐาน ภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไปสู่สายตาของนานาชาติ อาจเป็นการยกระดับคะแนนดัชนีภาพลักษณ์การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย</p> <p>7) เกิดการนำกฎหมาย กฎ ระเบียบใหม่มาบังคับใช้ทดแทน เช่น ประมวลจริยธรรมข้าราชการซึ่งจะเน้นไปที่โทษทางวินัยที่เพิ่มเติมเข้ามาในการแก้ไขปัญหาป้องกันและป้องปรามการทุจริต</p>	<p>1) การตีความกฎหมายที่ตึง หรือเคร่งครัดเกินไป อาจสร้างความกดดัน ลำบากใจให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ</p> <p>2) อาจมีการร้องเรียน กลั่นแกล้งในเรื่องการกระทำความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ มากยิ่งขึ้น เป็นภาระของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจสอบ ใต้สวนข้อเท็จจริง หากไม่ดำเนินการอาจมีความผิดในข้อหาปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 157 ของประมวลกฎหมายอาญา</p> <p>3) ถูกจำกัดจำนวนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่รับตามธรรมชาติ หากไม่มีการเปลี่ยนแปลง</p> <p>4) ผู้จะกระทำความผิด อาจจะหาช่องโหว่ ช่องว่าง หรือช่องทางการทุจริตที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น</p> <p>5) ขัดต่อบริบทค่านิยมของสังคมไทย ที่เป็นระบบสังคมเชิงอุปถัมภ์มาช้านาน</p> <p>6) ไม่เกิดบรรทัดฐานใหม่ หากไม่มีการเปลี่ยนแปลง ภาพลักษณ์การทุจริตของประเทศไทยจะยังคงอยู่ สถานการณ์การทุจริตของประเทศไทยอาจจะไม่ดีขึ้น</p> <p>7) เจ้าหน้าที่ของรัฐ อาจจะได้รับโทษตามกฎหมายที่หนักมากขึ้น หากมีการละเมิดต่อกฎหมาย และมีการกระทำความผิดในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามกฎหมาย</p>

ดังนั้น จากตารางข้อดี/ข้อเสียดังกล่าว จะเห็นได้ว่าแนวคิด ทศนคติ นโยบายการงดรับของขวัญ (No Gift Policy) ตามหลักสากล โดยหลักการแล้วผู้ศึกษาเห็นว่าควรยกเลิก แต่โดยในระยะแรกเห็นควรดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อเป็นการศึกษาเตรียมความพร้อมในการยกเลิกมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้ในอนาคตต่อไป โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงไม่ควรตกใจหรือกังวลใจมากเกินไปว่าจะมีการร้องเรียน กล่าวหาที่มากขึ้น หากมีการยกเลิกมาตรา 128 วรรคหนึ่งนี้ไป หรือควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรานี้ในโอกาสต่อไป โดยกำหนดให้บางตำแหน่ง เช่น นักการเมืองระดับประเทศระดับท้องถิ่น ผู้บริหารในตำแหน่งระดับสูงในบางตำแหน่ง หรือพนักงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ หรือเข้าไปเกี่ยวข้องเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการอนุมัติ อนุญาต หรือการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายจัดซื้อจัดจ้าง สามารถให้คุณให้โทษได้เท่าันที่ห้ามรับ โดยเด็ดขาด เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับปฏิบัติจักได้มีการเตรียมตัวและความเตรียมความพร้อมในการถือปฏิบัติตามในการไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมจรรยาในช่วงระยะเวลาและโอกาสต่อ ๆ ไปที่มีความเหมาะสม และควรมีบทกำหนดโทษให้ชัดเจนรุนแรง ต่อกรณีที่มีผู้ร้องเรียน โดยกลั่นแกล้งหวังผลประโยชน์ทางการเมือง ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐในการกล่าวหาว่ารับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมจรรยา โดยไม่มีมูลเหตุ หรือเหตุจำเป็นอันสมควร โดยควรถือว่าเป็นการแจ้งความอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการได้สวนมูลคดี การกล่าวหาหรือร้องเรียน หรือในกระบวนการยุติธรรมต่อกรณีดังกล่าว เพื่อป้องกันการร้องเรียน กล่าวหากันพร่ำเพรื่อ จนเป็นเหตุให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบไม่เป็นอันต้องทำภารกิจอื่น ๆ ในหน้าที่อำนาจต่อไป และควรเปิดให้โอกาสฟ้องกลับหรือให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับความเป็นธรรมช่วยเหลืออย่างเต็มที่จากรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่อำนาจรับผิดชอบรับเรื่องร้องเรียนต่อกรณีเจ้าพนักงานของรัฐถูกร้องเรียนด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมดังกล่าว จากหน่วยงานที่ ซึ่งน่าจะทำให้เกิดการลดความกดดันต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐได้บางส่วน และผู้ที่กล่าวหาหรือร้องเรียนโดยมิชอบอาจเกิดความขังคิดบ้างไม่มากนักน้อย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อทั้งสองฝ่าย

2.2 แนวทางการยกเลิกการรับตามธรรมเนียมรยาตามนโยบายการงดรับของขวัญ

(No Gift Policy)

ตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ประกอบกับประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) และนโยบายตามหลักสากล (No Gift Policy) มีดังนี้

การดำเนินการในระยะสั้น

1) ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักตามที่ได้รับมอบหมายในการรณรงค์ให้หน่วยงานภาครัฐภาครัฐวิสาหกิจ ทุกหน่วยงานดำเนินการตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ในเรื่องของการงดการรับตามธรรมเนียม การงดการรับของขวัญ (No Gift Policy) หรือ นโยบายอื่นที่เกี่ยวข้องของรัฐ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) เป็นหน่วยงานที่ช่วยเหลือสนับสนุน บังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามมาตรการทางบริหารของรัฐให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม โดยมีจัดทำหนังสือแจ้งเวียนไปยังส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการสำรวจตรวจสอบ พร้อมทั้งเร่งรัดให้หน่วยงานต่าง ๆ ยึดถือและปฏิบัติตามแผนการปฏิรูปประเทศในนโยบายการงดรับของขวัญ (No Gift Policy) โดยเคร่งครัด

2) ควรมีการรณรงค์หรือให้นำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานหรือองค์กรที่มีอยู่ และจัดทำขึ้นบังคับใช้ในหน่วยงานหรือองค์กรมาใช้กำกับในเบื้องต้น เพื่อให้บุคลากรภายในหน่วยงานหรือองค์กรเกิดความตระหนักในการปฏิเสธไม่รับรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมเนียมรยา ประกอบกับการรณรงค์ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เป็นหน่วยงาน

รับผิดชอบหลักในเรื่องของการงดการรับตามธรรมเนียมจรรยา การงดการให้และรับของขวัญ (No Gift Policy) ให้เป็นไปตามหลักสากล และมีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 โดยรวบรวมประมวลผลข้อมูลในด้านต่าง ๆ ปัญหาอุปสรรค และความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐที่ได้มีการออกประกาศหรือนโยบายงดรับของขวัญ (No Gift Policy) และบุคลากรภายในหน่วยงานของรัฐนั้น ได้มีการนำไปใช้หรือถือปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวหรือไม่ เสนอสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเพื่อศึกษาและกำหนดมาตรการแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบนำแผนการปฏิรูปประเทศไปใช้ในหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน

การดำเนินการในระยะยาว

3) ควรมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ กระตุ้นจิตสำนึก ให้ยกเลิกระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย โดยมีการนำวัฒนธรรมการงดการให้และรับของขวัญ (No Gift Policy) ซึ่งเป็นหลักสากลและนานาชาติมาใช้กับประเทศไทยทั้งระบบ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยสู่สังคมโลกอันอาจจะช่วยยกระดับ และควรมีการนำประมวลจริยธรรมมาใช้บังคับในหน่วยงานของรัฐให้มากยิ่งขึ้นเพื่อสร้างจิตสำนึกสุจริตและสร้างวัฒนธรรมที่ดีในหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และ ภาคเอกชน อย่างต่อเนื่องโดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ควบคู่กันไป จนกระทั่งมีการนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 เมื่อการดำเนินการทั้งหมดทั้งมวลนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกภาคส่วนเกิดความเห็นพ้องต้องกันจนเกิดความตระหนัก และเกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติดำรงตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว

2.3 แนวทางการยกเลิกการรับตามธรรมจรรยาโดยการใช้อนุมาตราทางกฎหมาย

โดยการยกเลิกมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 มีดังนี้

การดำเนินการในระยะสั้น

2.3.1 การขยายประเภทและขอบเขตของการรับประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา

โดยหากไม่มีการยกเลิก มาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 ในทันที อาจจะต้องมีการขยายความ กำหนดไว้ในบทบัญญัติมาตรา 128 ในการห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น หากเห็นว่าควรที่จะคงบัญญัติตามมาตรานี้ไว้ ก็ควรที่จะมีการปรับปรุงให้รอบด้านในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา โดยอาจจะต้องมีการตีความของประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ให้มีความครอบคลุมมากกว่าที่กำหนดไว้ในประกาศฉบับดังกล่าวซึ่งนอกจากมีหมายความว่าแค่สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ให้มีความครอบคลุมประเด็นอื่น ๆ ให้มากยิ่งขึ้นด้วย ประเด็น อาทิเช่น การให้ของขวัญ เงินกู้ ค่าธรรมเนียม ผลตอบแทน ค่าคอมมิชชั่น หรือทรัพย์สินอื่นที่มีลักษณะเป็นการให้คำมั่นในการจ้างงาน หรือ การเสนอสัญญาให้กระทำการทุจริต การปล่อยตัวผู้ต้องหา หรือ การชำระบัญชีเงินกู้ ภาระผูกพัน หรือความรับผิดชอบอื่นเกี่ยวกับประโยชน์หรือข้อได้เปรียบในการทำสัญญา ข้อเสนอต่อภาครัฐ การดำเนินการ หรือ คำมั่นสัญญาเกี่ยวกับความพึงพอใจตามแบบของประเทศสิงคโปร์ หรือ การให้เป็นคู่สัญญาทางธุรกิจกับภาคเอกชนหรือ ให้การส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ให้การสนับสนุน การวิจัยทางวิทยาศาสตร์

เสนอการจ้างงาน การให้คำปรึกษา ค่าคอมมิชชั่น การชำระเงินคืน การเสนอให้เดินทางท่องเที่ยว หรือ การเยี่ยมชม ทัศนศึกษา คูงาน ตามแบบของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น

2.3.2 การกำหนดประเภทและระดับของตำแหน่งในการรับผิดชอบ

โดยหากไม่มีการยกเลิก มาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ในทันที ควรจะมีการ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีการแบ่งระดับตำแหน่งของการบังคับใช้กฎหมายในการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมชาติให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ข้าราชการการเมือง ข้าราชการ ในต่างประเทศ ข้าราชการในกระบวนการยุติธรรม ก็ควรจะมีบทกำหนดโทษที่สูงกว่าข้าราชการ ประจำปกติ หรือข้าราชการพลเรือน เป็นต้น อาทิ ข้าราชการการเมือง ข้าราชการในต่างประเทศ ข้าราชการในกระบวนการยุติธรรมอาจรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ จากผู้ใดซึ่งมิใช่ญาติที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคลแต่ละ โอกาสไม่เกินสามพันบาท เช่นเดิม แต่ข้าราชการประจำปกติ หรือข้าราชการพลเรือน ที่ไม่ได้เข้าไปเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในผลประโยชน์ อาจผ่อนปรนในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่น ใดตามธรรมชาติอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากบุคคลใดซึ่งมิใช่ญาติที่มีราคา หรือมูลค่าในการรับ จากแต่ละบุคคลแต่ละ โอกาสในจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้นตามสมควร และสอดคล้องกับอัตราค่าครองชีพ เพื่อเป็นการยืดหยุ่นและควรมีการครอบคลุมไปถึงบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว อาทิเช่น ภรรยา คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะที่ปรึกษาส่วนตัว เพื่อนสนิท ที่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ อื่นใดไว้แทนตน เป็นต้น

การดำเนินการในระยะยาว

1) หากมีการยกเลิก มาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประกาศคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมชาติของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 ไปแล้ว ควรมีการตีความตามกฎหมาย โดยเคร่งครัดตามแบบอย่างของประเทศสิงคโปร์โดยให้ถือเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งและการ ตีความนั้นจะต้องเป็นไปตามเจตนาของผู้กระทำความผิด และการที่จะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ อื่นใดตามธรรมชาติได้นั้นจะต้องเป็นการกระทำโดยเจตนาเท่านั้น หรือการเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสีย

สามารถให้คุณให้โทษได้กิจการงานของรัฐ หรือเข้าไปเป็นคู่สัญญาอย่างใดอย่างหนึ่งกับรัฐ หรือมีผลประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่และอำนาจจากการปฏิบัติงานที่จะต้องมีความรับผิดชอบภายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากขาดเจตนาในการกระทำการทุจริตดังกล่าวแล้วก็จะไม่มีความผิดในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามรัฐธรรมนูญ และหากการรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดเป็นการต้อนรับตามประเพณีในทางปฏิบัติงาน อาทิ ในการจัดหาเครื่องดื่ม อาทิเช่น น้ำชา กาแฟ น้ำผลไม้ หรือน้ำดื่ม มาต้อนรับในการที่เจ้าหน้าที่เข้ามาพบปะพูดคุยหรือออกราชการกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างกันนั้นก็ควรสามารถดำเนินการได้ตามปกติ ตลอดจนการเดินทางไปยังสถานที่ทำงาน หรือบ้านพักของเพื่อนสนิท หรือญาติ หรือบุคคลใกล้ชิดที่รู้จักกันที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันทางสายเลือด หากมิใช่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือไม่มีผลประโยชน์ต่างตอบแทนกัน หรือเป็นคู่สัญญาของรัฐ หรือมีผลประโยชน์อื่นใดแอบแฝงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นแล้ว ก็ย่อมไม่มีความผิดในฐานะการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามรัฐธรรมนูญ โดยอาจกำหนดไว้ในแนวทางการใช้ดุลยพินิจการได้สวนของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2) หากมีการยกเลิกมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ในการห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยรัฐธรรมนูญตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ซึ่งมีให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดานหรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามรัฐธรรมนูญตามฐานะานุรูป และให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม และอาจจะต้องมีการยกเลิกบทกำหนดโทษตามมาตรา 169 ในการที่เจ้าพนักงานของรัฐฝ่าฝืนมาตรา 128 จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับอีกด้วย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

โดยธรรมเนียมของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 ซึ่งมีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในข้อ 5 ที่ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้นอกเหนือจากการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมเนียมที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ และในข้อ 6 ที่ให้เจ้าพนักงานของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมเนียมได้ ได้แก่ 1. ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด ซึ่งมีโชัญชาติที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท 2. ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไปไปเรียบร้อยแล้ว ก็ให้นำมาตรา 175 ในการเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นเป็นการตอบแทนในการที่จะจงใจหรือได้จงใจเจ้าพนักงานของรัฐให้กระทำการหรือไม่กระทำการในหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และมาตรา 176 ในการให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อจงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการหรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาใช้บังคับแทน ซึ่งมีอัตราโทษที่รุนแรงมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เชื่อได้ว่าทั้งผู้รับและผู้ให้สินบน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจะมีไตร่ตรองความคิดในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดมากยิ่งขึ้นและจะไม่พึงปฏิบัติการใด ๆ ให้เกิดความสับสนเสี่ยง และมีความระมัดระวังอันอาจจะก่อให้เกิดการกระทำความผิดในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียม และการมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดานหรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมเนียมตามฐานานุรูป สามารถดำเนินการโดยนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องของการให้ และการรับมรดกมาใช้ทดแทนได้ หากมีการยกเลิกมาตรา 128 วรรคหนึ่ง ในเรื่องของการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมนี้ไป

3) หากยกเลิกมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 นี้ไป การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมนั้นจะกระทำไม่ได้อีกต่อไป และเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจต้องปฏิเสธที่จะรับทรัพย์สิน

หรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา นั้นโดยทันที เพื่อป้องกันตนจากการกระทำผิดตามกฎหมายที่จะมีโทษหนักกว่าตามมาตรา 175 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดความระมัดระวังมากขึ้นในการทำความผิด ก็จะเป็นการลดปัญหาข้อขัดแย้งในการร้องเรียนกล่าวหาการทุจริตในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ และลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง และลดภาระการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการสอบสวน ได้สวน ตีความ พิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีการตีความในเรื่องของการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ หรือการรับตามธรรมจรรยาอีกต่อไป รวมถึงอาจจะต้องมีการตีความโดยเคร่งครัด เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานอย่างสมบูรณ์

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ศึกษาได้รับจากการศึกษาค้นคว้าอิสระ อันได้แก่ บทนำ แนวคิดทฤษฎีการป้องกันและปราบปรามการทุจริต องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) นโยบายการงดรับของขวัญ (No Gift Policy) ตัวอย่างกรณีของการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาหลักคุณธรรมและประมวลจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง การศึกษากฎหมายของประเทศไทย การเปรียบเทียบกฎหมายของต่างประเทศกับประเทศไทยในเรื่องของการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด การวิเคราะห์สภาพปัญหาและนำมากำหนดแนวทางตามมาตรการต่าง ๆ ทั้งมาตรการตามนโยบายของรัฐ และมาตรการทางกฎหมายต่อกรณีการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา โดยมีการนำบทบัญญัติกฎหมายตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 ที่เกี่ยวข้องมาศึกษาและวิเคราะห์โดยละเอียด จะเห็นได้ว่าการทุจริตคอร์รัปชันอยู่คู่กับสังคมไทยอย่างช้านานตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันในเรื่องของระบบอุปถัมภ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการรับทรัพย์สินของเจ้าพระยาโกษาธิบดี (เหล็ก) ในยุคสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยา หรือแม้กระทั่งในยุคสมัยปัจจุบันก็ตามในเรื่องของอดีตนายกรัฐมนตรีลงพื้นที่ตรวจราชการและเยี่ยมเยียนประชาชนและจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นอดีตรัฐมนตรีฯ และประชาชนในพื้นที่ให้การต้อนรับโดยมีการมอบทรัพย์สินหรือสิ่งของให้กับอดีตนายกรัฐมนตรีนั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยาจะปรากฏเป็นข่าวอยู่ตามหน้าสื่อในช่องทางต่าง ๆ อยู่โดยตลอดตามที่ประชาชนทั่วไปสืบค้นข้อมูลข่าวสารและรับทราบกันเป็นอย่างดี

ในส่วนของการนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของทฤษฎีสามเหลี่ยมของการทุจริตคอร์รัปชัน (Fraud Triangle Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ได้รับความนิยม และมักถูกนำไปเป็นตัวแทนในการศึกษาการทุจริตคอร์รัปชัน อันได้แก่ ทฤษฎีสามเหลี่ยมของการทุจริตคอร์รัปชัน (Fraud Triangle Theory) ซึ่งมีสาระสำคัญ กล่าวคือ การทุจริตคอร์รัปชันมีโอกาสจะเกิดขึ้นสูง หากมีเหตุการณ์ หรือปัจจัยเสี่ยงที่เอื้อต่อการเกิดการทุจริตคอร์รัปชันทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การมีความกดดันหรือแรงจูงใจ (Pressure or Incentive) การมีโอกาสในการกระทำผิด (Opportunity) และการมีข้ออ้างหรือการใช้เหตุผล (Rationale) ซึ่งการทุจริตคอร์รัปชันจะเกิดขึ้นไม่ได้หากขาดเจตนาปัจจัยภายในจิตใจของตน อาทิ การถูกบังคับจากสภาพแวดล้อมทั้งจากการปฏิบัติงานและครอบครัว อำนาจที่เหนือตน หรือจำนวนทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดที่เสนอมานั้นล่อตาล่อใจ หรือการมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ดุลยพินิจ การให้คุณให้โทษ การออกกฎ ระเบียบ การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต หรือการใช้ข้ออ้างเหตุผลส่วนตัวของตนเพื่ออาศัยความชอบธรรมแต่แท้จริงแล้วไม่ชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อสนองความต้องการภายในจิตใจตน

ในส่วนของการนำทฤษฎีหัวหน้า - ตัวแทน (Principal - Agent Problem Theory) มาปรับใช้ซึ่งเป็นการกล่าวถึงและอธิบายถึงโครงสร้างของแรงจูงใจ (Incentive Structure) ของผู้บังคับการที่จำแนกได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ โครงสร้างของแรงจูงใจที่เป็นไปในเชิงบวก หรือได้รับประโยชน์จากการกระทำ (Carrot) และโครงสร้างของแรงจูงใจที่เป็นไปในเชิงลบหรือเสียผลประโยชน์จากการกระทำ (Stick) โดยมีตัวแสดงอยู่ 3 กลุ่ม กล่าวคือ หัวหน้า (Principal) หมายถึง ตัวบุคคล องค์กร และประชาชนที่เข้าไปมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานระดับสูงในรัฐบาล ตัวแทน (Agent) หมายถึง ตัวบุคคลที่ได้รับการมอบหมายให้ดำเนินการกิจในนามของหัวหน้าหรือการให้ดำเนินงานแทนหัวหน้า และผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์ (Client) หมายถึง ตัวบุคคลหรือองค์กรที่เข้ามามีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินงานของตัวแทน ซึ่งเป็นรูปแบบของความสัมพันธ์ของบุคคลอันมีลักษณะหลายรูปแบบ จากการศึกษาทฤษฎีนี้จะเป็นการมุ่งเน้นในเรื่องผลประโยชน์และกลไกการตรวจสอบสถาบันทางการเมืองมากกว่าการกระทำของข้าราชการและผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์ โดยนำมาใช้อธิบายการทุจริตคอร์รัปชันว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ปกครอง (Ruling Class) เครือญาติ และพวกพ้องของผู้ปกครองที่ต้องเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง โดยเฉพาะผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจหรือการดำเนินการกิจการต่าง ๆ ที่สามารถทำให้ธุรกิจของคนมีความได้เปรียบ

คู่แข่ง ซึ่งเมื่อมีโอกาสเข้ามามีอำนาจแล้วจะใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงกฎหมาย กฎระเบียบ หรือกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาใหม่ทำให้เกิดช่องโหว่เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง ตลอดจนการผลักดันร่างกฎหมายเพื่อทำให้เกิดส่วนต่างทางด้านเศรษฐกิจ (Rent Creating) จากนั้นจึงแสวงหาผลประโยชน์จากส่วนต่างทางเศรษฐกิจ (Rent Seeking) โดยการนำผลประโยชน์เหล่านั้นมาสู่ตนเอง ครอบครัว พวกพ้อง หรือการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง หรือกลุ่มคนที่สนับสนุนฝ่ายตน ทำให้รัฐหรือคู่แข่งเกิดความเสียหายเสียเปรียบและไม่สามารถต่อสู้อย่างเป็นทางการได้ทำให้เกิดการผูกขาดอำนาจฝ่ายเดียวจนนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันในรูปแบบหนึ่ง

ในส่วนของการนำทฤษฎีการขัดกันแห่งประโยชน์ (Conflict of Interests Theory) มาปรับใช้ซึ่งเป็นการกล่าวถึงและอธิบายถึงผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งกันในเรื่องของผลประโยชน์ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม โดยจะมีความหมายอย่างกว้าง ในลักษณะของความขัดแย้งที่มีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ในรูปแบบของสิ่งที่ไม่ผิดกฎหมาย เสียทีเดียว แต่อาจเป็นผลประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีมูลค่าหรือไม่ก็ได้ ซึ่งอาจเป็นเรื่องของการเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตนจนส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ อันอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นผลประโยชน์ที่ทับซ้อนกันอยู่ เช่น ผู้บริหาร ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีบริษัทห้างร้านของตนหรือครอบครัวของตนแต่เข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐซึ่งตนมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีอำนาจหน้าที่ในการบริหาร หน่วยงาน การเข้าร่วมประมูล สัมปทาน การจัดซื้อจัดจ้าง การตัดสินใจหรือการทำงานพิเศษ นอกเหนือจากงานประจำ หรือการเข้าถึงและการรับรู้ข้อมูลภายใน หรือการใช้ทรัพยากรของทางราชการเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว เป็นต้น ทฤษฎีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องหน้าที่ของหน่วยงานราชการหรือองค์กรทางด้านการปกครองสมัยใหม่ ซึ่งมุ่งเน้นว่าหน่วยงานราชการมีภารกิจหรือหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมและประโยชน์ของสาธารณะ

ในส่วนของการนำแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของคณะอนุกรรมการสาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ ซึ่งได้แยกมูลเหตุการทุจริตในวงราชการ โดยแบ่งออกเป็นมูลเหตุทางด้านเศรษฐกิจ มูลเหตุทางด้านการเมือง มูลเหตุทางด้านระบบราชการด้านต่าง ๆ อันเกิดขึ้นตอนการปฏิบัติ และการเล่นพรรคเล่นพวก

มูลเหตุทางด้านสังคม วัฒนธรรมและศีลธรรม อิทธิพลทางวัตถุนิยม และมูลเหตุทางด้านกฎหมาย และวิธีพิจารณาคดีที่ไม่เป็นธรรม โดยในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการทุจริตคอร์รัปชันจะมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และมีมูลเหตุที่แตกต่างกันไปในบริบทของความหลากหลายในมิติ ด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งพรรคแบ่งฝ่ายในแวดวงการเมืองหรือวงราชการเองก็ตามที่ วัฒนธรรมในพื้นที่หรือหน่วยงานหรือองค์กรก็มีส่วนทำให้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นและ ลามไปสู่การเลือกปฏิบัติหรือเลือกกระทำโดยอาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือทำลายฝ่ายตรงข้าม

ในส่วนของแนวคิดนายสุธี อากาศฤกษ์ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ซึ่งได้กล่าวถึงมูลเหตุของการ กระทำผิดที่สำคัญ อันได้แก่ ปัญหาของหลักการเกี่ยวกับสี่ระอันเป็นองค์ประกอบความผิด (Anatomy of Corruption) ซึ่งมีองค์ประกอบที่เป็นมูลเหตุของการทำผิดอยู่ 4 ประการ คือ โอกาส (Opportunity) ที่เอื้ออำนวยต่อการทำผิด สิ่งจูงใจ (Incentive) ที่เพียงพอจะทำให้ผิด ความเสี่ยงภัย (Risk) ถ้าเสี่ยงภัยน้อยก็กระทำผิดได้ง่าย และความซื่อสัตย์ (Honesty) ถ้ามีไม่พอที่จะทำผิดได้ ปัญหาของเศรษฐกิจและการครองชีพ รายได้ไม่พอกับรายจ่ายหรือต่ำกว่าระดับการครองชีพ ปัญหา ของความผันผวนและเปลี่ยนแปลงทางการเอง หากการเข้าออกของคณะรัฐมนตรีมีบ่อยในช่วง ระยะเวลาอันสั้นก็จะเกิดช่องว่างในทางการบริหารของรัฐบาลไม่ต่อเนื่อง ขาดการติดตามผล เกิดความหะหลวมในทางปกครองบังคับบัญชาข้าราชการประจำ ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตและ ประพฤติมิชอบในวงราชการขึ้น ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรม การแสดงออกในสังคมของ ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐในทางฟุ่มเฟือยเกี่ยวกับการกินอยู่หลับนอนการรับเลี้ยงจากพ่อค้า นักธุรกิจที่ต่อราชการ ทำให้เกิดความสำนึกในบุญคุณเป็นผลให้ไม่สามารถรักษาความเป็นธรรม และถูกต้องตามหลักราชการได้ ปัญหาของการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ ผู้บังคับบัญชา ที่ปล่อยปะละเลยไม่ควบคุมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามระเบียบวินัยปล่อยให้มาทำงานสาย ใช้เวลาราชการไปประกอบภารกิจหารายได้ส่วนตัว การหะหลวมในทางปกครองเป็นสาเหตุ สำคัญที่ทำให้เกิดการทุจริต เช่น การยกยอกเงินหรือของใช้ของทางราชการ เบียดบังหารายได้ สร้างหลักฐานเท็จ ปลอมแปลงเอกสารและใช้เอกสารปลอม ปัญหากฎหมายหรือระเบียบมีช่องว่าง มีข้อบกพร่องเปิดโอกาสให้ทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ปัญหาของการมีตำแหน่งหน้าที่ เอื้ออำนวยต่อการกระทำความผิด โดยเฉพาะตำแหน่งที่มีอำนาจในทางการให้การอนุมัติ

การอนุญาต การให้สัมปทาน หรือใบอนุญาตวิชาชีพต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการเอกชนมักจะยอมเสียเงินติดสินบนเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว และสามารถเลี่ยงระเบียบกฎหมายได้ทั้งในระดับต่ำและระดับสูง และปัญหาของการตกอยู่ในภาวะแวดล้อม และอิทธิพลของผู้ทุจริต และมูลเหตุจูงใจอื่น ๆ ภาวะแวดล้อมดังกล่าว ได้แก่ ลักษณะเข้าเมืองตาลีต้องลี้วตามผู้ใดขัดขวางหรือไม่ยอมรับผลประโยชน์ก็มักจะเป็นอันตรายต่อชีวิตร่างกายหรืออาชีพรับราชการได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาเหล่านี้เป็นการบ่อนทำลายชาติและก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างกว้างขวาง จนเกิดเป็นความเคียดชังที่ประชาชนสะท้อนออกมาต่อระบบราชการว่ามีปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นอยู่โดยตลอด แม้ว่าบางครั้งอาจจะไม่มีการทุจริตเกิดขึ้นจริงเลยก็ตาม

ในส่วนของแนวคิดนายปรีชา เลิศกมลมาศ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และอดีตรองกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งได้ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยในการกำหนดวาระการป้องกันการประพฤติทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของข้าราชการ เกี่ยวกับเรื่องของระบบงานของราชการย่อมมีกฎหมายและระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมกำกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหลายกรณี ซึ่งเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลพินิจได้อย่างมากมายที่จะวินิจฉัยสั่งการไม่ว่าจะเป็นในทางผ่อนผันหรือเข้มงวด โดยอาจวินิจฉัยสั่งการในทางที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง เช่น ตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยการจัดซื้อ ซึ่งให้อำนาจแก่ผู้มีอำนาจสั่งซื้อที่จะพิจารณาจัดซื้อครุภัณฑ์ของทางราชการ โดยอาจคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการในแง่ความประหยัด หรือในแง่ประสิทธิภาพของสิ่งของนั้นก็ได้อีก แต่ในทางปฏิบัติผู้มีอำนาจสั่งซื้อมักใช้ดุลพินิจสั่งซื้อสิ่งของจากห้างร้านให้ประโยชน์แก่ตนเองหรือเป็นพรรคพวกของตนเอง ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นอาจอ้างเหตุผลในแง่ความประหยัดทั้งที่สิ่งของนั้นไม่มีความทนทาน หรืออาจอ้างคุณภาพของสิ่งของทั้งที่สิ่งที่จัดซื้อราคาแพงกว่ามาก โดยมิได้คำนึงถึงประโยชน์ทางราชการอย่างแท้จริง เป็นต้น ยิ่งกว่านั้นในบางกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วหรือถ่วงเรื่องให้ช้าก็ได้ การที่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ตามอำเภอใจเช่นนี้ทำให้ประชาชนที่มีส่วนได้เสียในเรื่องดังกล่าวอาจต้องมอบผลประโยชน์บางอย่างเพื่อให้เรื่องของตนได้ผ่านการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น โดยเร็ว หรือการที่กฎหมายกำหนดให้มีขั้นตอนการตรวจสอบหลายขั้นตอน ก็อาจมีส่วนทำให้เกิดการจ่ายสินบน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับตนด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้นหรือการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจใช้อำนาจตามอำเภอใจในการวินิจฉัยว่าจะใช้กฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับโดยมิได้ปฏิบัติตามกฎหมายกับประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน และมีกฎหมายที่มีผลกระทบต่อประโยชน์ของบุคคลจำนวนมาก เช่น กฎหมายทางภาษี สุลกากร รวมทั้งกฎหมายที่ออกมาเพื่อควบคุมกิจกรรมที่แพร่หลายและมีผลกำไรสูง เช่น การพนัน โสเภณี และสุรา ซึ่งจะเห็นได้ว่าโอกาสที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเข้าเกี่ยวข้อง โดยใช้ดุลพินิจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปในทางทุจริตย่อมเป็นไปได้สูง เพราะการวินิจฉัยหรือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมกระทบถึงผลประโยชน์ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะเป็นคุณหรือโทษก็ได้ ดังนั้น การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการจึงอาจเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ เมื่อทุกฝ่ายหวังได้รับประโยชน์โดยมิได้คำนึงถึงกฎหมายเท่าที่ควร

ในส่วนของแนวคิดนายพิเชษฐ ภู นคร ซึ่งได้ให้ความเห็นว่าระบบอุปถัมภ์เป็นวัฒนธรรมที่อยู่คู่สังคมไทยมานานมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแวดวงราชการ โดยระบบอุปถัมภ์แม้จะมีทั้งข้อดี ข้อเสีย แต่มักถูกมองในด้านลบมากกว่าว่าเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่บั่นทอนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กร ทั้งเป็นการสร้างความขัดแย้ง ความไม่เสมอภาคหรือความไม่เป็นธรรม จนทำให้เจ้าหน้าที่ขาดขวัญกำลังใจ ซึ่งเห็นว่าระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย เป็นระบบความสัมพันธ์ 2 ฝ่ายที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยฝ่ายที่อยู่เหนือกว่าจะเป็นผู้มีทรัพยากรมากกว่าหรือมีอำนาจมากกว่าอยู่ในฐานะผู้อุปถัมภ์ ส่วนฝ่ายที่อยู่ต่ำกว่าจะเป็นผู้มีทรัพยากรหรือมีอำนาจน้อยกว่าจะเป็นผู้รับอุปถัมภ์ ซึ่งระบบอุปถัมภ์ในแวดวงของราชการยังคงมีอยู่ ถ้าหากมีการใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อประโยชน์ส่วนรวมก็อาจเป็นประโยชน์และช่วยแก้ปัญหาและสถานการณ์ให้ดีขึ้นได้ เช่น การประสานงานระหว่างบุคคลหรือหน่วยงานราชการด้วยกัน การประสานงานระหว่างเอกชนและหน่วยงานราชการ ในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นบางประการ อาทิ การสร้างถนนหนทาง ติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างให้กับชุมชน ซึ่งเป็นการส่งผลทางด้านบวก เป็นต้น โดยจะเห็นได้ว่าระบบอุปถัมภ์นั้นมีทั้งโทษและคุณอยู่ที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติจะเลือกใช้แบบไหนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จของงานหรือสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นได้

ในส่วนของแนวคิด ดร.มานะ นิมิตมงคล เลขาธิการองค์กรต่อต้านการทุจริต (ประเทศไทย) (ACT) ซึ่งได้ให้ความเห็นว่า การฉ้อราษฎร์ บังหลวง เป็นเรื่องที่ได้ยินมาตั้งแต่ในอดีต โดยการฉ้อราษฎร์ หมายถึง การริดไถ รับส่วย สิบบน และการบังหลวง หมายถึง การโกงเอาทรัพย์สินเงินทอง หรือ

ผลประโยชน์ไปเป็นของตนและพวกพ้องโดยทุจริต ซึ่งได้รวบรวมพฤติกรรมการทุจริตออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มเงินทอนหรือเงินใต้โต๊ะในการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งมีมูลค่าหลายแสนล้านบาทต่อปี โดยอัตราเฉลี่ยร้อยละสิบถึงสามสิบของงบลงทุนและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ กลุ่มสินบนจากการใช้อำนาจและดุลยพินิจ โดยเป็นเงินที่จ่ายให้เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นการจูงใจในการอำนวยความสะดวกรวดเร็วเป็นพิเศษแก่ผู้จ่ายสินบน หรือการช่วยให้ตนพ้นจากความผิดที่ได้กระทำไป หรือการช่วยให้ตนได้รับสิทธิพิเศษเหนือบุคคลอื่นทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม กลุ่มสินบนที่ต้องจ่ายเมื่อติดต่อบุคลากร ซึ่งมูลค่าไม่ต่ำกว่าห้าพันล้านบาทต่อปี ซึ่งประชาชนทั่วไปต้องจ่ายให้เจ้าหน้าที่เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ เช่น การต่ออายุใบอนุญาตต่าง ๆ กลุ่มสินบนและเงินที่ต้องจ่ายเมื่อเผชิญกับเจ้าหน้าที่นอกสถานที่ โดยอาจกระทำผิดจริง หรือโดนกลั่นแกล้ง เช่น การทำผิดกฎหมาย หรือถูกจู่โจม กลุ่มสินบนช่วย ส่วนแบ่งและค่าคุ้มครองจากการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมาย ซึ่งจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ทุกระดับ และอาจมีมูลค่ามากถึงร้อยละแปดถึงสิบสามของ จีดีพี กลุ่มสินบนและค่าวิ่งเต้นในหมู่เจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน เช่น การซื้อขายตำแหน่ง การขอเงินงบประมาณ ซึ่งเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ต้องหาเงินเป็นค่าใช้จ่ายนำไปสู่การทุจริตถอนทุนคืนในภายหลัง และกลุ่มการยกยอกเงินและหาประโยชน์จากแหล่งอื่น ๆ ตามนโยบายของรัฐ เช่น เงินทอนวัด เงินช่วยเหลือผู้ยากไร้ เงินกองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนเสมอภาค กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และการ โกงเงินสหกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงการ โกงกินเงินงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้าง และการเอื้อประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้องโดยการใช้อำนาจ ดุลยพินิจ การกำหนดนโยบายทำให้ราชการเสียหายหรือเอาเปรียบส่วนรวม เช่น การกำหนดนโยบายโดยหวังผลประโยชน์ทางการเมืองโดยการแต่งตั้งคนของตนให้ดำรงตำแหน่งสำคัญทั้งที่ไม่มีคุณสมบัติ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาบ่อเกิดการทุจริตคอร์รัปชันแทบทั้งสิ้น และสร้างความไม่เป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมอย่างกว้างขวาง

ในส่วนของการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยมักประสบปัญหาการทุจริตในระดับสูง โดยสังเกตได้จากดัชนีภาพลักษณ์การทุจริต (Corruption Perception Index) (CPI) ของประเทศไทยตลอดระยะเวลาที่มากกว่า 20 ปี ที่ผ่านมา ซึ่งองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) (TI) ได้สำรวจตรวจสอบจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จะพบว่าประเทศไทยไม่เคยมีค่าคะแนนมากกว่า 38 คะแนน สักครั้ง แสดงว่าถึงแม้ประเทศไทย

จะได้รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง หรือรัฐประหารซึ่งส่วนใหญ่จะมีนโยบายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในการแถลงนโยบายก่อนบริหารประเทศ และมีการกล่าวอ้างว่าจะให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทย แต่ค่าคะแนนดัชนีภาพลักษณ์การทุจริต (CPI) ก็มีเคยได้เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างมีนัยสำคัญหรือเห็นได้อย่างชัดเจน ซึ่งปัญหาหรือบ่อเกิดการทุจริตมักจะเกิดขึ้นจากการมองข้ามสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การให้สิ่งของหรือทรัพย์สินตามประเพณีนิยม หรือระบบอุปถัมภ์ที่ยังรากลึกในประเทศไทยเป็นสิ่งที่คนไทยทุกคนคุ้นเคยและมีความเคยชิน หรือทราบดีว่าเป็นประเพณีที่จะต้องถือปฏิบัติ ซึ่งรูปแบบหรือระบบดังกล่าวได้มีมาอย่างช้านานในประเทศไทยนี้ เมื่อมีการนำสภาพปัญหาการทุจริตดังกล่าว ไปวิเคราะห์ทบทวน หรือดำเนินการค้นหา ค้นคว้าและหาคำตอบอย่างจริงจัง ก็จะพบหรือรับทราบได้ว่าต้นตอบ่อเกิดของการเกิดปัญหาการทุจริตในประเทศไทยเกิดจากสิ่งใด จุดไหนที่จำเป็นจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร เพียงแต่จะต้องกลับไปสำรวจตรวจสอบว่าตัวเรา หรือบุคคลในครอบครัว หรือ บุคคลในหน่วยงานหรือองค์กรของตนเองว่า ได้เคยพบเห็นพฤติกรรมหรือมีพฤติกรรมการทุจริตในการรับสินบน รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมชาติโดยมิชอบในครอบครัว หน่วยงาน หรือ องค์กร หรือไม่อย่างไร โดยจะสามารถทำให้ทราบ และประเมินเบื้องต้นได้ว่า สถานการณ์การทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศไทยอยู่ตรงจุดไหน ซึ่งหากมีการเริ่มต้นที่ตนเองและบุคคลในครอบครัวหรือคนใกล้ตัวแล้ว อย่างน้อยจะเป็นจุดเริ่มต้นที่จุดประกายการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมหรือระบบราชการของประเทศไทยว่าจะไม่ทนต่อปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันในการรับสินบน หรือการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมชาติโดยมิชอบอีกต่อไป แต่ทราบใดหากผู้ที่มีอำนาจในการบริหารบ้านเมืองและประเทศชาติหรือผู้นำในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ และผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมไทย ยังขาดความตระหนักและจิตสำนึกในการที่จะรักษาผลประโยชน์สาธารณะของส่วนรวมของประเทศชาติแล้ว หรือการที่รัฐยังไม่มีการนำหลักธรรมาภิบาล(Good Governance) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 มาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาในหน่วยงานภาครัฐอย่างจริงจัง การเป็นแบบอย่างที่ดีในการลดการพึ่งพาระบบอุปถัมภ์ในสังคม การแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม การให้คุณให้โทษ การให้คำตอบแทน สวัสดิการอย่างเป็นธรรมเหมาะสมแล้ว หรือการนำประมวลจริยธรรมของ

ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมาบังคับใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน หรือระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยประมวลจริยธรรมเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2563 ก็ตาม มาใช้ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานของรัฐก็อาจจะมิได้ผลเท่าที่ควร และหากหน่วยงานภาครัฐไม่มีการดำเนินการดังกล่าว สภาพปัญหาอันเกิดจากการรับสินบน การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมจรรยาที่อาจจะยังคงบังเกิดอยู่ ไม่หมดสิ้นไป และอาจไม่ประสบผลสำเร็จอย่างแน่แท้

ในส่วนของนโยบายการงดรับของขวัญ (No Gift Policy) ที่จากภาคเอกชน และภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ซึ่งมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเป็นหน่วยงานประมวลผลและรวบรวมข้อมูลจากทุกหน่วยงานตามแผนการปฏิรูปประเทศเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรายงานรัฐสภาเพื่อทราบ ประกอบกับประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด ในเรื่องของการงดการให้และรับของขวัญ (No Gift Policy) ซึ่งมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักนั้น จะเห็นได้ว่าสังคมไทย และต่างประเทศในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นอย่างมาก โดยในปัจจุบันก็มีหน่วยงานทั้งภาคเอกชน ภาครัฐวิสาหกิจ และภาครัฐของไทยหลายหน่วยงาน อาทิ บลจ.ไทยพาณิชย์ บริษัท พีทีที โกลบอลเคมีคอล จำกัด (มหาชน) กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการออกนโยบายและประกาศในการงดรับของขวัญ (No Gift Policy) ซึ่งนโยบายนี้ถือเป็นเรื่องปฏิบัติในระดับสากล หรือระดับโลกที่จะต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นสนธิที่เกาะกินความมั่นคงของประเทศ องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ โดยที่องค์กรหรือหน่วยงานเหล่านั้น จำต้องให้ความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจในการฟันฝ่าปัญหาอุปสรรคของการทุจริตคอร์รัปชันที่เปรียบเสมือนมะเร็งร้ายทำลายประเทศชาติ องค์กร

หรือหน่วยงาน เพื่อเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ ความเชื่อมั่น และภาพลักษณ์ของประเทศโดยพร้อมเพรียงกันไม่ว่าจะเป็นทั้งจากภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนในการร่วมกันแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมของประเทศไทยไปสู่สายตาของประชาคมโลกรวมถึงการดำเนินการดังกล่าวก็จะเป็นการช่วยส่งเสริมและยกระดับค่าคะแนนดัชนีภาพลักษณ์การทุจริต (Corruption Perception Index) (CPI) ของประเทศไทยให้เพิ่มขึ้นได้อีกทางหนึ่งด้วย

ในส่วนของการศึกษากฎหมายทั้งจากประเทศไทยและต่างประเทศนั้น ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการยกเลิกการรับตามธรรมเนียมจรรยาตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 นั้น แม้กฎหมายจะออกมาบังคับใช้ได้ไม่นานนัก แต่ก็มีรากฐานและผลใช้บังคับต่อเนื่องมาจากการพัฒนาปรับปรุงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และประกาศที่เกี่ยวข้องในการอนุญาตให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ไม่เกินสามพันบาท และจากการศึกษาในปัจจุบันส่วนใหญ่ก็จะมีการบังคับใช้กฎหมายตามบทบัญญัติในมาตรานี้ไม่มากเท่าไรนัก และการอ้างอิงตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ก็มักจะเป็นเรื่องของ การพูดคุย ล้อเล่น แซวเล่นกันสนุก ๆ ตลก ๆ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกันมากกว่าในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้อื่นว่าทรัพย์สินที่รับนี้มีมูลค่าไม่เกินสามพันบาทหรือไม่อย่างไร และถึงจะรับมาบางครั้งก็อาจไม่ตลก และเป็นการสร้างความลำบากใจให้กับทั้งผู้ให้และผู้รับมากกว่า และเกิดความหวาดระแวงต่อกันว่ามีการกระทำความผิดตามมาตรานี้เกิดขึ้นหรือไม่ ฉะนั้นการปฏิเสธไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยาเสียเลยยังเป็นหนทางที่ดีกว่า แต่อาจจะต้องเป็นการเสียน้ำใจระหว่างกันบ้างทั้งผู้ให้และผู้รับ แต่ถ้าหากมีการอ้างอิงบทบัญญัติของกฎหมายที่ห้ามมิให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยาโดยเด็ดขาดหรือโดยเคร่งครัด ก็น่าจะเป็นหนทางที่ตรงไปตรงมาดีกว่ามาเกรงใจกัน เพราะการไม่รับนั้น เป็นผลโดยตรงมาจากกฎหมายได้บัญญัติห้ามเอาไว้โดยชัดแจ้ง ซึ่งจะได้ไม่ต้องมามีการตีความว่าทรัพย์สินใดรับได้ทรัพย์สินใดรับไม่ได้ และจะได้ไม่เป็นหนี้บุญคุณระหว่างกันทำให้เกิดความกระอักกระอ่วนใจ หากจะต้องมีนิติสัมพันธ์ในการปฏิบัติตามหน้าที่และใช้อำนาจระหว่างกันและกันของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

โดยเมื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายของต่างประเทศ ทั้งจากประเทศสิงคโปร์ และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้วพบว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตของประเทศสิงคโปร์นั้น แม้จะไม่ได้กำหนดเรื่องการรับทรัพย์สินหรือการรับประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมจรรยาไว้เป็นการเฉพาะแต่ก็มีการกำหนดของประโยชน์อื่นใดไว้อย่างครอบคลุม เช่น ค่าที่ปรึกษา ค่าคอมมิชชั่น ค่าเดินทาง หรือค่าเยี่ยมชม ค่าเลี้ยงรับรอง เป็นต้น โดยกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตของประเทศสิงคโปร์นั้น มีจุดมุ่งหมาย มุ่งเน้นการต่อต้านการรับสินบนทุกรูปแบบ และมีการคำนึงถึงเจตนาในการกระทำทุจริตเป็นสำคัญ และมีการใช้บังคับอย่างเคร่งครัด อีกทั้งมีอัตราโทษทางกฎหมายที่รุนแรงโดยมีโทษจำคุกถึงห้าปี และโทษปรับที่สูงถึงหนึ่งแสนดอลลาร์สิงคโปร์ หรือประมาณสองล้านห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และมีความครอบคลุมตำแหน่งผู้กระทำความผิดหลายระดับทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐซึ่งจะมีโทษที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นการกระทำความผิดฐานทุจริต แต่ไม่แจ้งให้หน่วยงานหรือสำนักงานสืบสวนคดีทุจริตรับทราบก็จะถูกลงโทษเช่นกัน โดยจำคุกไม่เกินหกเดือน และปรับไม่เกินห้าพันดอลลาร์สิงคโปร์หรือประมาณหนึ่งแสนสองหมื่นห้าพันบาท ประกอบกับค่าตอบแทน และสวัสดิการของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีความเหมาะสมจึงทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความพอใจในผลตอบแทน และเกรงกลัวไม่กล้าที่จะปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต และในส่วนของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตของประเทศสิงคโปร์นั้น จะมีพฤติกรรมที่มีความคล้ายคลึงกันกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย ซึ่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตของสิงคโปร์ จะประกอบไปด้วย solicit หมายถึง การเรียก receive หมายถึง การรับ และ agree to receive หมายถึง ยอมจะรับ แต่ในส่วนของประเทศไทยนั้น จะมีกล่าวถึงในมาตรา 175 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ไปเสียทีเดียว คือ ผู้ใดเรียก รับ หรือ ยอมจะรับ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นเป็นการตอบแทนในการที่จะจงใจหรือได้จงใจให้กระทำการหรือไม่กระทำการโดยมิชอบ และการมีการตีความตามกฎหมายห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับสินบน ทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใดอย่างเคร่งครัด มิได้มีการกำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำที่ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมจรรยาไว้ สำหรับในส่วนของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นจะมีบทกำหนดโทษที่มีความรุนแรงเชื่อมโยงกับความรุนแรงของความผิดในการ

เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐรับสินบน ซึ่งมีกำหนดโทษตั้งแต่หนึ่งปีจนถึงจำคุกตลอดชีวิต และประหารชีวิต โดยค่าปรับจะอยู่ที่หนึ่งแสนหยวนหรือห้าแสนบาทถึงสองเท่าของจำนวนเงินสินบน และความผิดเกี่ยวกับการให้สินบนทางแพ่งภายใต้กฎหมายการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม บทลงโทษรวมถึงการริบกำไรที่ผิดกฎหมายและค่าปรับทางปกครองระหว่างหนึ่งแสนถึงสามล้านหยวน หรือประมาณห้าแสนบาทถึงสิบห้าล้านบาท การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ จะรวมถึงญาติสนิทหรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับผู้ดำรงตำแหน่งหรืออดีตข้าราชการ ซึ่งในส่วนการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมชาติจะมีความยืดหยุ่นกว่าของประเทศสิงคโปร์ โดยข้อจำกัดของบุคคลหรือเอกชนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการต้อนรับ ได้แก่ ของขวัญ การเดินทาง มืออาหาร ความบันเทิง และอื่น ๆ ที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ คล้ายกับการให้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดของประเทศไทยที่รับได้ไม่เกินสามพันบาทต่อโอกาส โดยสำหรับประเทศสาธารณประชาชนจีนมีการกำหนดโทษปรับไว้ไม่เกินสามหมื่นหยวน สำหรับผู้ให้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและผู้รับ หรือ สองแสนหยวนต่อผู้ให้สินบนซึ่งเป็นนิติบุคคล และเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ได้ไม่เกินสองร้อยหยวน หรือประมาณหนึ่งพันบาทต่อคนต่อโอกาส และหากมีการรับสะสมไว้เกินหกร้อยหยวนหรือประมาณสามพันบาท ต่อคนต่อปี หากปรับไว้เกินกว่านั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องมอบให้กับรัฐบาลกลาง เป็นต้น สำหรับกฎหมายต่อต้านการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมของสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือ Anti-Unfair Competition Law of the People's Republic of China (AUCL) การให้สินบน ให้รวมถึงการรับเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ที่มอบให้กับคู่สัญญาทางธุรกิจหรือพนักงานเพื่อส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ให้การสนับสนุน การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ แรงงาน การให้คำปรึกษา ค่าคอมมิชชั่น การชำระเงินคืน หรือผลประโยชน์อื่นใด เช่น การเดินทางหรือการเยี่ยมชมแต่กฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดข้อจำกัดไว้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถรับเงินได้เท่าใดแต่มีโทษค่าปรับทางปกครองสูงสุดสองแสนหยวน หรือประมาณหนึ่งล้านบาท และมีการยึดทรัพย์สินจากการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจจะรับได้จำนวนไม่เกินดังที่กล่าวมาแล้ว โดยมีการตีความกฎหมายในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีความครอบคลุมมากกว่ากฎหมายของประเทศไทยอยู่ค่อนข้างมากและมีการตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นมาควบคุมดูแล ซึ่งเรียกว่า สำนักงานความปลอดภัยสาธารณะ Public Security Bureau (PSB) ซึ่งมีอำนาจในการตรวจสอบการติดสินบนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช่ภาครัฐ และอัยการมี

อำนาจในการสอบสวนและดำเนินคดีกับการติดสินบนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการติดสินบนส่วนบุคคล เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าในต่างประเทศมีหน่วยงานที่การดำเนินการกับผู้รับสินบนหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอย่างจริงจัง

ดังนั้น จากการศึกษามาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประกอบกับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 ในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยานั้นจะรับได้หรือรับไม่ได้นั้น เพื่อมิให้การศึกษาที่มีความสุดโต่งในการบังคับใช้กฎหมายจนเกินไป ผู้ศึกษาเห็นว่าควรดูจากเจตนาภายในเป็นสำคัญถ้าเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้วก็ยอมอาจให้มีการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเอาไว้ได้ เช่น เครื่องดื่มปกติธรรมดาในการเลี้ยงรับรองตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือประกาศที่ให้อำนาจไว้ ซึ่งในส่วนการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ผู้ศึกษาเห็นว่า สามารถนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้ในเรื่องการให้โดยเสน่หา หรือการรับมรดกของทายาทโดยธรรมมาใช้บังคับได้ตามปกติ มิฉะนั้นแล้วประเทศที่ห้ามมิให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยเคร่งครัดคงไม่สามารถรับสิ่งของใด ๆ ได้เลย และหากมีการร้องเรียนกลับแกล้ง ด้วยไม่มีมูลเหตุหลักฐานที่ชัดเจน หรือข้อเท็จจริงที่แน่ชัด หรือ การร้องเรียนอันเป็นเท็จ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับโทษตามกฎหมายโดยไม่มีเหตุอันสมควร โดยพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถปฏิเสธไม่รับเรื่องได้ หากไม่มีมูลหรือเหตุอันควรหรือมีพยานหลักฐานที่เพียงพอ และควรจะให้มีการนำประมวลกฎหมายอาญา เกี่ยวกับการแจ้งความเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่มาใช้บังคับประกอบกันเพื่อลดข้อร้องเรียน กล่าวหาดังกล่าว และควรให้หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามาให้ความช่วยเหลือจัดหาทนายความ และแจ้งความดำเนินคดีร่วมกับผู้เสียหายดำเนินคดีต่อผู้กล่าวหาอันเป็นเท็จให้ถึงที่สุด หากมีเหตุเรื่องร้องเรียนอันไม่เป็นธรรมดังกล่าว ก็เชื่อว่าจะเป็นการกลั่นกรอง ป้องกัน ยับยั้ง และลดการร้องเรียนพรั้าเพรื่อที่ทำร้ายทางการเมือง หรือทางราชการ พรั้าเพรื่อ และให้ความเป็นธรรมต่อผู้บริโภคได้ในระดับหนึ่ง และผู้ถูกร้องเรียนหรือถูกกล่าวหา ก็จะไม่มีความกังวลใจที่มากจนเกินไป ซึ่งผู้ศึกษาเชื่อว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วการปฏิบัติงานหรือการดำเนินการภายใต้ขอบเขตอำนาจและหน้าที่อย่างเป็นธรรม ซื่อสัตย์สุจริตและไม่ประพฤติมิชอบแล้วก็จะเป็นการระงับคุ้มครองภัยให้กับ

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องชอบธรรม ซึ่งหลาย ๆ ประเทศและนานาชาติอารยประเทศก็ได้ให้การยอมรับและมีการห้ามมิให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยเด็ดขาด และเจ้าพนักงานของรัฐก็จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มภาคภูมิการปฏิบัติงานที่ไม่มีผลประโยชน์ไม่มีบุญคุณต่อกัน น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของราชการในภาคหน้ามากกว่า เพื่อรองรับและเตรียมความพร้อมเข้าสู่กระแสสังคมโลก และเป็นการยกระดับดัชนีภาพลักษณ์การทุจริตของประเทศไทยให้ก้าวหน้าดียิ่งขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

2. ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระ มีข้อเสนอแนะต่อการศึกษากรณีการยกเลิกการรับตามธรรมเนียมจรรยาตามมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และบริบทที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปศึกษาเพิ่มเติมได้ ดังนี้

1) การใช้มาตรการทางบริหารของรัฐ โดยการนำนโยบายของรัฐบาลตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ประกอบกับประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เป็นหน่วยงานเจ้าภาพรับผิดชอบหลักในเรื่องของการดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานประกาศตนเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) ให้เป็นไปตามหลักสากลโดยอาจจัดทำรายงานผลการณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การรวบรวมข้อมูลการออกประกาศแจ้งเตือนนโยบายงดรับของขวัญ (No Gift Policy) ของหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ว่ามีการดำเนินการไปแล้วประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ หรือรายงานรัฐสภาเพื่อทราบต่อไป และอาจเสนอให้คณะรัฐมนตรีโดยสำนักนายกรัฐมนตรีออกประกาศแจ้งเตือนสำคัญให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งทราบโดยทั่วกันและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดและควรมีการนำกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตของแต่ละประเทศที่มี

ประสิทธิภาพในการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด หรือการรับตามธรรมจรรยาที่มีความเหมาะสมกับประเทศไทยมาศึกษาเรียนรู้เพื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในการป้องกันการทุจริตของประเทศไทยให้มีความสอดคล้องกับหลักกฎหมายสากลในการป้องกันการทุจริตดังกล่าว

2) การใช้มาตรการทางกฎหมาย โดยยกเลิกมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 ที่เกี่ยวข้องในกรณีการรับตามธรรมจรรยา โดยในระยะแรกควรมุ่งยึดหลักเจตนาเป็นสำคัญ และ ควรมีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด โดยการห้ามรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยากับเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ข้าราชการการเมือง ข้าราชการองค์กรอิสระ หรือข้าราชการในกระบวนการยุติธรรมก่อน รวมถึงคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลในกลุ่มดังกล่าว เนื่องจากบุคคลกลุ่มนี้มีความเกี่ยวพันกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดมากที่สุด และในระยะยาวต่อไปควรมีการบังคับใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในส่วนที่เหลือทั้งหมดโดยสมบูรณ์ เมื่อทุกภาคส่วนมีความเห็นพ้องต้องกันว่าควรจะไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยาโดยเด็ดขาดต่อไป

อนึ่ง ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระยังมีความเห็นเพิ่มเติมให้กับผู้ที่มีความสนใจสามารถนำไปศึกษาวิเคราะห์ แยกแยะ สังเคราะห์ และพิเคราะห์ออกมาเป็นประเด็นเพิ่มเติม ต่อยอดในการค้นคว้าอิสระ หรือการทำวิทยานิพนธ์ในสาขามหาชน และสาขาอาญาและกระบวนการยุติธรรมหรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไปได้ในอนาคต ดังนี้

1) ประเด็นของผู้นำ หรือผู้บริหาร หรือผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตนในการไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด หรือการรับตามธรรมจรรยาโดยมิชอบให้เป็นที่ประจักษ์มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมสร้างความน่าเชื่อถือของตนให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา หรือข้าราชการเจ้าพนักงานของรัฐชั้นผู้น้อยได้ปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจอย่างไม่มีข้อระแวงสงสัย ด้วยภาพจำในสังคมไทยยังมีภาพของระบบอุปถัมภ์ การเลี้ยงดูอุปถัมภ์ การใช้จ่ายอย่างฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือยของ

ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ผู้มีอำนาจบางคนอาจไม่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา หรือข้าราชการ เจ้าพนักงานของรัฐชั้นผู้น้อย ซึ่งจะต้องแปลงนโยบายลงไปสู่การปฏิบัติตามความซื่อสัตย์สุจริต หรือการลดการทุจริตลงจึงมิได้ผลดีเท่าที่ควร และเมื่อยังเห็นผู้นำ หรือผู้บริหาร หรือผู้อำนาจบังคับบัญชา ไม่ได้ปฏิบัติตนเป็นบางอย่างที่ดี จึงมีมีผู้นำไปปฏิบัติตามแม้รัฐบาลจะประกาศว่าการป้องกันและปราบปรามการทุจริตถือเป็นนโยบายหรือวาระแห่งชาติต่อรัฐสภาก็ตาม ทั้งยังกลับกลายเป็นว่าต้องปฏิบัติตนให้กลมกลืนตามน้ำ ต้องไม่เป็นแกะขาวในฝูงแกะดำ และเอาเยี่ยงอย่างผู้นำ หรือผู้บริหาร หรือผู้บังคับบัญชาเช่นนั้น ดังนั้น ความซื่อสัตย์ สุจริต ตั้งอยู่ในธรรมจึงมีบังเกิดขึ้นในระบบราชการของประเทศไทย

2) ประเด็นการให้ค่าตอบแทน ผลประโยชน์ สวัสดิการ ต้องเป็นธรรม มีความเหมาะสมกับภารกิจ และภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรภาครัฐ โดยให้สอดคล้องกับค่าครองชีพในปัจจุบันนั้น ๆ ด้วยค่าจ้างอัตราเงินเดือนข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับตามอัตราฐานเงินเดือนปกติตามที่กฎหมายกำหนดนั้น มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพในปัจจุบันดังนั้น จึงควรมีการกำหนดตอบแทนให้มีความเหมาะสมต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับค่าตอบแทนที่มีความสมเหตุสมผลแล้ว การปฏิบัติหน้าที่จะต้องดำรงตนและประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นต้นแบบหรือเป็นแบบอย่างดี เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติหน้าที่สร้างความเป็นธรรมบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน อันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน และประเทศชาติ ฉะนั้นการได้รับค่าตอบแทน ผลประโยชน์ และสวัสดิการที่ดีมีความเหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับ ในอัตราที่สูงกว่าหรือเงินเดือนที่ได้รับตามปกติ เพื่อจูงใจให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดำรงตนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่ประพฤติตนที่ไม่เหมาะสมเชื่อว่าการทุจริตและประพฤติมิชอบ หาเสหาแลกกับการรับ เรียกรับสินบน ทริพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด และการรับตามธรรมเนียมจรรยา ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐก็จะลดลง และหมดไปไปในที่สุด โดยอาจนำตัวอย่างของประเทศสิงคโปร์เรื่องของการจัดเงินเดือน เงินสวัสดิการที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐดำรงตนด้วยความยุติธรรมด้วยความซื่อสัตย์สุจริตมาใช้เป็นแนวทาง โดยทั้งนี้การปรับค่าตอบแทน ผลประโยชน์ สวัสดิการนั้น

ก็จะต้องขึ้นกับสภาพสังคม ภาวะทางเศรษฐกิจ และไม่กระทบเป็นภาระต่องบประมาณของรัฐมากเกินควร

3) ประเด็นของการบังคับใช้กฎหมาย ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย มีบทลงโทษที่มีความรุนแรงพอสมควรแต่ยังขาดการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจัง ด้วยประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ในหมวดความผิดต่อเจ้าพนักงาน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมจะมีบทกำหนดโทษต่อกรณี เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยมีขอบโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต หรือตามมาตรา 128 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ควรที่จะมีการปรับปรุงบทกำหนดโทษให้รุนแรงขึ้นหรือไม่ หรือควรจะมีการปรับปรุงบทกำหนดโทษในเรื่องปรับให้มีอัตราโทษปรับที่สูงกว่านี้ และนอกจากจะยึดทรัพย์ที่รับแล้ว ก็อาจมีโทษปรับเป็นจำนวนที่เท่าของมูลค่าความเสียหายที่ได้รับไปด้วย ไม่ควรที่จะยึดติดในระบบยึดถือมากเกินไปและควรมีระบบเพื่าระวังการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ หากมีการพบเห็นการทุจริตในหน่วยงานของตนและไม่แจ้งต่อผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อได้รับทราบดำเนินการตามกฎหมาย และมีบทลงโทษที่ชัดเจนเด็ดขาด แต่ถึงแม้จะมีบทกำหนดโทษที่มีความรุนแรงอยู่พอสมควร แต่ยังคงมีการกระทำทุจริตเช่นนั้นปรากฏอยู่เป็นเนื่อง ๆ หรือแม้พบเห็นพฤติกรรมก็ไม่มีผู้ใดกล้าที่จะแจ้งความเอาผิด หรือแม้จะมีการแจ้งความเอาผิดแล้วแต่บางครั้งพยานหลักฐานก็มีน้ำหนักไม่เพียงพอที่จะเอาผิด และสาวไปไม่ถึงตัวการ จำต้องปล่อยตัวผู้กระทำความผิดให้ลอยนวลไป โดยจะเป็นภัยอันตรายต่อตัวผู้กล่าวหา และผู้แจ้งเบาะแสการทุจริต ซึ่งภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาช่วยเหลือคุ้มครองดูแลผู้กล่าวหา และผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตในกรณีของผู้มีอิทธิพลหรือผู้มีอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้องกับการทุจริต หรือการปรับบทกำหนดโทษตามกฎหมายให้มีความรุนแรงยิ่งขึ้น สำหรับการกระทำทุจริตและประพฤตินิยมชอบ หรือการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมจรรยาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาที่ดิน. (2564, 10 กรกฎาคม). “นโยบายเกี่ยวกับการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่”. สืบค้นจาก <https://www.ldd.go.th/Anticorruption/PDF/Nogift.pdf>
- ขวัญฤทัย ใจทัน. (2554). “การให้ความหมายและที่มาของความหมายการทุจริตของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม”. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย ศิลปกร, กรุงเทพฯ.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2549). *นักการเมืองไทย : จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อนการคอร์รัปชัน. สภาพปัญหา สาเหตุผลกระทบแนวทางแก้ไข*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร.
- นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์ และคณะ. (2555). “การวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการทุจริตเชิงนโยบาย (Research for Studying Forms of Policy Corruption)”. รายงานวิจัย.คณะอนุกรรมการฝ่ายวิจัย. นนทบุรี : สำนักงาน ป.ป.ช. .
- บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน). (2564,10 กรกฎาคม). “แนวปฏิบัติตามนโยบายการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน เรื่อง การรับ-ให้ของขวัญการเลี้ยงหรือประโยชน์อื่นใด (No Gift Policy)”. สืบค้นจาก <https://www.pttgcgroup.com/storage/download/cg-anti-corruption/20170110-pttgc-cg-nogift-policy-th.pdf>
- บลจ.ไทยพาณิชย์. (2564, 10 กรกฎาคม). “นโยบายต่อต้านคอร์รัปชันและสินบน”. สืบค้นจาก <https://www.scbam.com/th/annouce/annouce-031214>
- ปกรณ์ สายเชื้อ. (2560). “ความผิดฐานรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด: ศึกษาการบังคับใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 103 และมาตรา 123 123/2”. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). สำนักวิชานิติศาสตร์: มหาวิทยาลัย แม่ฟ้าหลวง, เชียงราย.

ปีติธรรม ฐิติมนตรี และคณะ. (2562). “คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และประจำภาค 1-9 และสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด”. คณะกรรมการ สปท.. นนทบุรี : สำนักงาน ป.ป.ช..

ผู้จัดการออนไลน์. (2564,10 กรกฎาคม). *ป.ป.ช.รับเรื่องสอบ “อ.” รับงาช้างจาก “ชาเล็ง”*. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/politics/detail/9520000083580>

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2564,10 กรกฎาคม). สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th/>

พระมหาจรัญ ฐิริโกวิท (พรเมเลิศ). (2558). “การป้องกันการทุจริตในบริบทของ ป.ป.ช.ตามแนวทางพระพุทธศาสนา”. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ปทุมธานี.

พิเชษฐ์ วัฒนคร. (2564, 1 กรกฎาคม). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. *ระบบ “อุปถัมภ์” ในสังคมไทย, คอด้มนั้ ระคมสมอง*. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/columns/news-264642>

มานะ นิมิตมงคล. (2564, 1 กรกฎาคม). “สินบน เงินทอน ส่วน ได้โต๊ะ ในยุค 4.0”. องค์การต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT). 2561. สืบค้นจาก <http://www.anticorruption.in.th/2016/th/detail/1010/1/%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B8%99%20%E0%B9%80%E0%B8%87%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%AD%E0%B8%99%20%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%A2%20%E0%B9%83%E0%B8%95%E0%B9%89%E0%B9%82%E0%B8%95%E0%B9%8A%E0%B8%B0%20%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%84%2040>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2564,10 กรกฎาคม). *ซั้ง : มาตรฐานเงินไทยโบราณ 1 ซั้ง = 80 บาท*. สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%8A%E0%B8%B1%E0%B9%88%E0%B8%87#:~:text>

ศิลปวัฒนธรรม. (2564,10 กรกฎาคม). *ประวัติศาสตร์ : เปิดบันทึก ‘บาทหลวงฝรั่ง’ ถึงสาเหตุที่ ‘โกษาเหล็ก’ โคนเขี่ยน*. สืบค้นจาก https://www.silpa-mag.com/history/article_16420?_trms=74d3ff0b525d9a50.1623662191449

สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2549). *ทฤษฎีคอร์รัปชัน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน.

สำนักงาน ก.พ. . (2564,30 ตุลาคม). *หนังสือสำนักงาน ก.พ ที่ นร 1019/ว 9 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2564 เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนของข้าราชการพลเรือนตามประมวลจริยธรรม ข้าราชการพลเรือน*. สืบค้นจาก

<https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/circular/w9-2564.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.). (2563). *ข่าวการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. วันอังคารที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2552. “คู่มือการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมตามมาตรา 128 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561”*. นนทบุรี : สำนักงาน ป.ป.ช. .

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.). (2556). *“โครงการศึกษาความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interests)”*. เอกสารประกอบการประชุมฯ. กรกฎาคม. นนทบุรี: สำนักงาน ป.ป.ท.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2564, 30 ตุลาคม). *นโยบาย “No Gift Policy ไม่รับ – ไม่ให้”*. สืบค้นจาก

<https://www.opdc.go.th/file/reader/QUIEfHw0ODIwfHxmaWxlX3VwbG9hZA>

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2564,10 กรกฎาคม). *ข่าวศาลรัฐธรรมนูญ*. สืบค้นจาก

https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/download/article/article_20201202154839.pdf

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง. (2564, 1 กรกฎาคม). *“แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการถือราษฎร์บังหลวง (ตอนที่ 3)*. สืบค้นจาก

<http://www2.fpo.go.th/S-I/Source/Article/Article44.htm>

หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ. (2564,10 กรกฎาคม). *ข่าวบีบีซีไทย. “ศาลรัฐธรรมนูญ: สักรวจข้อกฎหมาย-ข้อวิเคราะห์ ก่อนศาลรัฐธรรมนูญชี้ชะตาคดีพักบ้านหลวง”*. สืบค้นจาก

<https://www.bbc.com/thai/thailand-55126328>

อุษณา ภัทรมนตรี. (2552). *การตรวจสอบภายในสมัยใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์.

Corrupt Practices Investigation Bureau. (2021, July 15). Retrieved from :

<https://www.cpib.gov.sg/about-corruption/prevention-of-corruption-act>

EATON Powering Business Worldwide. (2021, July 15). Retrieved from:

<https://www.eaton.com/content/dam/eaton/company/ethics-compliance/anti-corruption-policy/Thai.pdf>

Indeed Career Guide. (2021, July 15). Retrieved from :

<https://www.indeed.com/career-advice/career-development/private-sector>

Kyle Wombolt, Robert Hunt and Anita Phillips. (2021, July 15). *Herbert Smith Freehills LLP, LEXOLOGY*. Retrieved from :

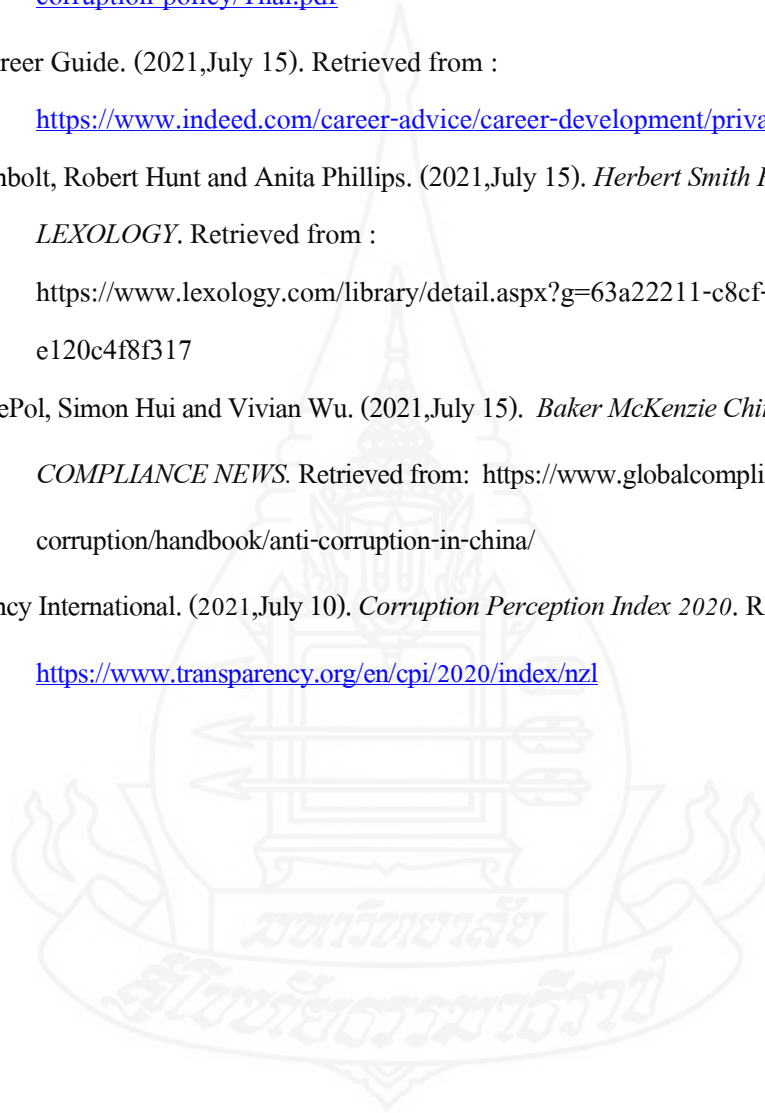
<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=63a22211-c8cf-4113-bdb7-e120c4f8f317>

Mini vandePol, Simon Hui and Vivian Wu. (2021, July 15). *Baker McKenzie China. GLOBAL*

COMPLIANCE NEWS. Retrieved from: <https://www.globalcompliancenes.com/anti-corruption/handbook/anti-corruption-in-china/>

Transparency International. (2021, July 10). *Corruption Perception Index 2020*. Retrieved from :

<https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/nzl>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
[ชื่อภาคผนวก]

ภาคผนวก ข
[ชื่อภาคผนวก]

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายประภาพร ต้นสิทธิพันธ์
วัน เดือน ปีเกิด	21 มิถุนายน 2521
สถานที่เกิด	เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2544
สถานที่ทำงาน	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่ง	เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตปฏิบัติการ

